

Kvöldsögur handa börnum

Prentun: Prentgarður

Hönnun kápu: Lafleur

Prentun kápu: Leturprent

lafleur – Reykjavík – 2005

Gunnar Dal © 2005

Öll réttindi áskilin.

Bók þessa má ekki afrita með neinum hætti,
svo sem ljósmyndun, prentun, hljóðritun
eða á annan sambærilegan hátt, að hluta eða í
heild, án skriflegs leyfis höfundar og útgefanda.

ISBN: 9979-9732-4-2

Efnisyfirlit:

Litla stúlkan með eldspýturnar

bls. 7

Ævintýri H.C. Andersen, þýtt úr dönsku

Nýju fötin keisarans

bls. 12

Ævintýri H.C. Andersen, þýtt úr dönsku

Lampi Aladdins

bls. 21

Ævintýri úr Þúsund og einni nótt, þýtt úr ensku

Ljóti andarunginn

bls. 32

Ævintýri H.C. Andersen, þýtt úr dönsku

Gullepli Erísar

bls. 51

Þýtt úr ensku

Villiendurnar tólf

bls. 59

Ævintýri P. Chr. Asbjörnsen, þýtt úr norsku

Þyrnirós

bls. 71

Grimms ævintýri, þýtt úr þýsku

Mjallhvít og dvergarnir sjö **bls. 78**

Grimms ævintýri, þýtt úr þýsku

Næturgalinn **bls. 95**

Ævintýri H.C. Andersen, þýtt úr dönsku

Rauðhetta **bls. 114**

Grimms ævintýri, þýtt úr þýsku

Öskubuska **bls. 120**

Rússneskt ævintýri, þýtt úr ensku

Risinn eigingjarni **bls. 128**

Ævintýri eftir Oscar Wilde, þýtt úr ensku

Litla hafmeyjan **bls. 136**

Ævintýri H.C. Andersen, þýtt úr dönsku

Þakkir færðar

Ég færi þakkir öllum þeim sem hafa lagt mér lið við útkomu þessarar bókar.

Benedikti Lafleur fyrir að gefa bókina út.

Sigurlaugi Þorkelssyni fyrir að hafa búið bókina til prentunar.

Mariu Þorsteinsdóttur fyrir prófarkalestur.

Braga Einarssyni,

Minní Gunnarsson,

Guðrúnu Friðriksdóttur,

Höllu Skjaldberg,

Rut Gunnarsdóttur og

Jennýju Borgedóttur fyrir góðar ábendingar og fyrir að hafa fært ýmislegt til betri vegar.

Sérstakar þakkir fá vinir mínir í Eden í Hveragerði og á Cafe Paris fyrir stuðning og vináttu.

Gunnar Dal.

LITLA STÚLKAN MEÐ ELDSPÝTURNAR

H.C. Andersen

Þessi saga gerðist í gamla daga þegar fátæklingar sem ekki gátu bjargað sér sjálfir urðu að deyja drottni sínum.

Það var gamlárskvöld.

Í fína hverfinu skein ljós í hverjum glugga og það barst ilmur af hátíðamat um allt strætið.

Eftir götunni gekk fátæk stúlka og reyndi að selja eldspýtur. Hún var berhöfðuð og í allt of stórum tréskóm af móður sinni. Það voru allir að flýta sér. Þegar hún fór yfir götuna mætti hún tveimur vögnum sem óku svo hratt að hún varð að hlaupa úr vegi fyrir þeim til þess að lenda ekki undir þeim. Við þetta missti hún af sér skóna sem voru allt of stórir. Annan skóinn sá hún aldrei aftur og hún sá strák taka hinn og hlaupa burtu með hann.

Nú var svartasta skammdegið, nístings kuldi og byrjað að snjóa. Stúlkan var berhöfðuð og berfætt eftir að hún missti skóna. Fætur hennar urðu rauðir og bláir af kulda, föt hennar voru snjáð og rifin. Á þessum degi skipti sér enginn af vesalingi eins og henni. Það voru allir

að flýta sér og enginn hafði keypt af henni eitt einasta eldspýtnabréf.

Hún var orðin sársvöng og skalf af kulda. Snjórinn þyrlaðist um ljóst hár hennar og niður á hálsinn. Hún vissi hvað beið hennar heima ef hún kæmi ekki með neina peninga. Þegar það gerðist var faðir hennar vanur að berja hana. Hún bjó í leiguhjalli sem hélt hvorki veðri né vindum og þar var jafnkalt og úti þó að reynt væri að troða tuskum í stærstu rifurnar. Þar yrði heldur enginn matur í kvöld þó að fólkið allt í kringum hana fagnaði nýju ári með veisluhöldum.

Litla stúlkan settist niður í húsasundi og hnipraði sig saman. Hún þorði ekki heim og kuldinn nísti í gegnum merg og bein.

Nú væri gott að kveikja á einni eldspýtu þó ekki væri til annars en að verma á sér fingurna.

Hún tók fram eitt bréfanna og kveikti á eldspýtu.

Kviss! kviss! snarkaði eldspýtan.

En hvað loginn var fallegur.

Hún skýldi eldspýtunni í lófa sínum og þessi litli logi breyttist í undarlegt ljós. Hún var komin inn í fallega stofu og sat fyrir framan hlýjan ofn. Það skíðlogaði í ofninum og hann var svo heitur að hún rétti úr fótunum í átt að honum til að hita sér.

En þá slokknaði á eldspýtunni, - og ofninn hvarf.
Hér sat hún með útbrunna eldspýtu á milli fingranna.
Litla stúlkan kveikti á annarri eldspýtu og horfði í
logann.

Hún sá birtuna leika um húsvegginn. Hann hvarf og
hún sá inn í stofuna. Hér var uppbúið borð með dýrðlegri
veislu. Á því miðju var steikt gæs og fat fyllt eplum og
alls konar góðgæti. Og gæsin sveif upp af borðinu og
beint til hennar með hníf og gaffli.

En þá slokknaði á eldspýtunni og hér var ekkert að
sjá annað en skamndegismyrkur og kaldan húsgaflinn.

Litla stúlkna kveikti á þriðju eldspýtunni.

Þegar hún horfði í logann var hún allt í einu komin
að undurfögru jólatré sem var jafnvel stærra en það sem
hún hafði séð í gegnum gluggann hjá ríka kaupmanninum
á aðfangadagskvöld. Þar loguðu þúsundir ljósa og margir
girnilegir hlutir héngu á greinunum.

Litla stúlkan rétti fram báðar hendur í átt að trénu.

En þá slokknaði á eldspýtunni.

Öll ljósin lyftust hærra og hærra upp í himininn og
hún sá að þetta voru stjörnumar. Ein þeirra hrapaði og
dró á eftir sér langa ljósrák.

„Nú á einhver skammt eftir,“ hugsaði litla stúlkan, „þegar stjarna hrapar á himninum fer einhver til Guðs, var hún amma mín vön að segja.“

Amma hennar var eina manneskjan sem hafði nokkru sinni verið góð við hana.

Litla stúlkan kveikti nú á fjórðu eldspýtunni.

Og í bjarmanninum sá hún gömlu ömmu sína koma til sín. Amma hennar var orðin svo ung og svo falleg.

„Elsku amma mín,“ kallaði litla stúlkan, „viltu ekki taka mig með þér? Ég veit að þú hverfur þegar það slokknar á eldspýtunni alveg eins og hlýi ofninn, ilmandi gæsasteikin og jólatréð fagra.“

Litla stúlkan vildi með engu móti sleppa ömmu sinni og kveikti þess vegna á öllum eldspýtunum sem eftir voru.

Allt varð skínandi bjart.

Amman horfði á barnið mildum augum og tók litlu stúlkuna í faðm sér. Þær lyftust saman upp í ljósið hærra og hærra. Hér var enginn kuldi, engin fátækt og ekkert hungur. Þær voru komnar til Guðs.

Snemma á nýársdag fannst litla stúlkan í húsa-sundinu. Hún var dáið. Hún hafði króknað úr kulda.

Eldspýtnabréfin lágu öll í kjöltu hennar, öll nema eitt. Í því voru aðeins útbrunnar eldspýtur.

„Hún hefur sjálfsagt verið að leita að hlýju,
garmurinn,“ sögðu þeir sem fram hjá gengu.

NÝJU FÖTIN KEISARANS

H.C. Andersen

Einu sinni í gamla daga var uppi keisari nokkur sem hugsaði ekki um annað en að ganga í sem allra fínustum fötum. Hann hafði eiginlega ekki áhuga á neinu öðru en að sýna sjálfan sig og hin skrautlegu klæði sín. Hann sinnti lítið og illa málefnum ríkisins og varðaði ekkert um menningu þjóðar sinnar. Allt líf hans snérist um að sýna sig í nýjum og fallegum fötum. Á hverjum degi gekk hann í nýjum tiskufatnaði sem hann taldi við hæfi tímans. Aðrir keisarar vildu stjórna ríkinu en hann hugsaði ekki um annað en fataskápin sinn.

Keisarinn bjó í stórri höfuðborg og þar var mikið um alls konar skemmtanir. Hópur útlendinga kom á hverjum degi til borgarinnar til að sjá hana eða til að leita sér fjár og frama.

Dag nokkurn komu þangað tveir listamenn sem höfðu það að atvinnu að hafa menn að fíflum. Þeir þóttust vera vefarar og sögðust kunna að vefa fallegri klæði en nokkur annar maður. Litirnir væru óviðjafnanlegir en list þeirra lægi þó einkum í því að fötin sem búin voru til úr vefnaðinum höfðu þá sérstöku náttúru að koma upp um gáfnafar manna. Ef heimskur maður, sem var óhæfur til

að gegna nokkru embætti sakir heimsku sinnar, horfði á fötin og þessi klæði þá sæi hann þau alls ekki hvorki fötin né snilldina.

„Þetta eru einmitt fötin sem mig vantar,“ hugsaði keisarinn. „Með því að ganga um borgina í svona fötum get ég komist að því hverjir eru hæfir í embætti og hverjir ekki, hverjir eru gáfumenn og hverjir eru heimskingjar.“

Keisarinn sagði:

„Þið verðið strax að búa til svona föt handa mér.“

Og hann verðlaunaði þessa tvo listamenn sína og gaf þeim mikið fé svo að þeir gætu byrjað á verki sínu. En listamennirnir settu upp vefstóla og létust vinna við vefinn frá morgni til kvölds. Þeir sögðu keisaranum að í vefinn þyrftu þeir að nota gull og dýrasta silki sem til var. Öllu þessu laumuðu þeir í pokann sinn og ófu í tómum vefstólunum langt fram á nætur. Keisarinn fylgdist með verkinu fullur af áhuga en sá aldrei neitt. Hann varð óttasleginn þegar hann hugsaði til þess sem listamennirnir höfðu sagt að sá sem væri of heimskur til að vera hæfur í embætti sæi ekki neitt þegar hann horfði á list þeirra.

„Líklega ætti ég að senda einhvern annan til að skoða vefinn,“ hugsaði keisarinn.

Þegar hér var komið sögu vissi öll hirðin og allir embættismenn hvaða náttúra fylgdi klæðinu. Og allir biðu þess fullir óþreyju að heimskingjarnir kæmu upp um sig.

„Ætli að það sé ekki best að ég sendi gamla vitringinn, ráðgjafa minn, til að skoða vefinn?“ hugsaði keisarinn. „Hann getur sagt mér hvernig liturinn og mynstrin eru. Hann er stórgáfaður maður og hefur vit á þessu og enginn efast um að hann gegnir embætti sínu með sóma.“

Gamli ráðgjafinn gekk nú í salinn þar sem listamennirnir unnu af kappi og ófu á tóma vefstólana.

„Hamingjan sanna,“ hugsaði gamli ráðgjafinn og sperrti upp augun. „Ég sé ekki neitt.“

En hann var vitur maður og þagði.

Listamennirnir horfðu á hann og báðu hann að koma nær. Þeir spurðu hann hvernig honum líkaði mynstrið og litirnir. Hann sá ekki neitt sem varla var von því það var ekkert að sjá.

„Hjálp mér allir heilagir,“ hugsaði gamli ráðgjafinn. „Getur það verið að ég sé svona heimskur? Svo virðist vera en ég verð um fram allt að láta aðra menn ekki komast að þessu. Þá verð ég ekki talinn hæfur til að

gegna embætti mínu. Ég verð um fram allt að láta eins og ég sjái vefnaðinn.“

„Þú segir ekki neitt,“ sagði annar listamaðurinn.

Nú flýtti ráðgjafinn sér að segja:

„Þetta er frábært, þetta er hreinasta afbragð. Önnur eins mynstur hafa aldrei verið ofin og litirnir, hamingjan sanna, þeir eru það fegursta sein ég hef nokkurn tímann séð.“

„Það gleður okkur að heyra,“ sögðu listamennirnir og brostu. Síðan tóku þeir að útskýra fyrir honum nöfnin á litunum og sögðu honum á hvern hátt þessi mynstur væru frábrugðin öllum öðrum mynstrum. „Þetta er ný stefna,“ sögðu þeir, „hrein bylting í list.“

Gamli ráðgjafinn lagði þetta allt á minnið til þess að geta skýrt keisaranum frá þessu, það var hans verk.

Listamennirnir tveir fengu nú meira gull og silki en þeir höfðu nokkurn tímann fengið áður og stungu því öllu í eigin vasa. Þeir héldu af kappi áfram iðju sinni á tómun vefstólunum langt fram á nótt.

Keisarinn beið í ofvæni eftir þessum fallegu fötum sínum og sendi nú annan embættismann til að líta eftir verkinu og vita hvort fataefnið færi ekki að verða tilbúið.

Hann horfði lengi á vefstólana og sá ekkert fremur en gamli ráðgjafinn.

„Hvernig líst þér á?“ sögðu listamennirnir.

„Ég veit vel að ég er ekki heimskur,“ hugsaði embættismaðurinn, „en gæti verið að ég sé ekki nógu góður stjórnandi? Ég get alls ekki tekið þá áhættu að láta það vitnast að ég sjái ekki vefinn.“

Hann hélt nú langa lofræðu um þessa miklu list sem hann þó ekki sá.

„Þetta er allt eins og skínandi gull,“ sagði hann við keisarann.

Allt fólkið í borginni talaði nú ekki um annað en þessa nýju list og vefarana miklu. Og nú vildi keisarinn fá að sjá alla dýrðina meðan klæðið var enn í vefstólunum. Hann bauð öllu fyrirfólki borgarinnar. Það var alltaf sama fólkið í öllum opinberum veislum og fremstir í fylkingunni gengu embættismennirnir tveir sem skoðað höfðu vefinn og sagt frá tíðindun þó að frá engu væri að segja. Og nú var það aftur þeirra verk að útskýra listiðnaðinn.

„Hafið þið nokkurn tímann séð aðra eins list: Þessi óviðjafnalegu mynstur, þessir dýrðlegu litir? Er það ekki rétt, keisari minn?“

Keisarinn varð svolítið vandræðalegur. Hann sá ekki neitt en hugsaði með sér. „Hvers vegna sé ég ekki neitt?

Það er vegna þess að ég er heimskur. Og ég er þess vegna ekki hæfur til að vera keisari. Þetta má aldrei vitnast.“

Hann leit í kringum sig og sagði:

„Þetta er óviðjafnanlega fagurt. Á allri minni ævi hef ég aldrei séð þvílíka list.“

Hann leit fullur velþóknunar á tóma vefstólana. Allt fyrirfólkið starði á vefstólana og enginn sá í raun og veru neitt. En fólkið gerði ekkert annað en að endurtaka það sem keisarinn hafði sagt:

„Þetta er óviðjafnanlega fagurt.“

Listamennirnir voru sæmdir stórriddarakrossi og settir á heiðurslaun.

Nú fór í hönd mikil hátíð í borginni. Það var venja á þessari hátíð að keisarinn og fyrirfólkið klæddist sínu fegursta skarti og gengi um götur borgarinnar. Keisarinn krafðist þess að nýju fötin yrðu tilbúin fyrir þessa hátíð.

Listamennirnir unnu nú af kappi alla nóttina og létu sextíu ljós loga í vefstofunni. Þeir fóru hamförum við vinnuna. Loks létust þeir taka klæðin úr vefstólunum, klipptu út í loftið með stórum skærum og beittu tvinna-lausum nálunum af mikilli fími. Loks hættu þeir og tilkynntu hróðugir:

„Nýju fötin keisarans eru tilbúin.“

Keisarinn kom nú sjálfur með nánustu hirðgæðingum sínum og listamennirnir útskýrðu hverja flík fyrir sig og luku ræðu sinni með þessum orðum:

„Þessi vefur er svo finlegur að mönnum finnst að þeir séu ekki í neinu, en einmitt í því liggur snilld okkar.“

Allir hirðgæðingarnir tóku undir þetta þó að þeir sæju ekki neitt vegna þess að það var ekki neitt að sjá.

„Ef yðar hátign þóknast,“ sögðu listamennirnir, „að fara úr fötunum þá skulum við klæða yður í nýju fötin hér fyrir framan stóra spegilinn.“

Þeir létust nú klæða keisarann fagmannlega í nýju fötin og keisarinn snéri sér á ýmsa vegu fyrir framan spegilinn.

„Svona vel hafa engin föt fallið að líkamanum,“ sögðu menn einum rómi. „Áferðin er gjörsamlega fullkomin. Og mynstrin og litirnir! Þetta er það stórkostlegasta sem við höfum nokkurn tímann séð.“

Hallarvörðurinn kom til þeirra og tilkynnti:

„Þeir eru komnir með hásetishimininn sem bera á í sknúðgöngunni.“

„Þá er ekki eftir neinu að bíða,“ sagði keisarinn. „Hvernig líst ykkur á fötin?“

Hann skoðaði sig frá öllum hliðum í speglinum og vildi heyra hrósyrðin enn einu sinni. Þjónarnir sem áttu

að bera skikkjufaldinn þreifuðu með höndunum um gólfið eins og þeir væru að lyfta honum upp. Þeir reyndu að halda honum uppi á sannfærandi hátt þó að þeir sæju sjálfir ekki neitt.

Nú gekk keisarinn í skríðgöngunni undir þessum glæsilega hásetishinni og allt fólkið á strætum borgarinnar og í gluggum húsanna sagði einum rómi:

„Þetta eru bestu föt sem við höfum séð, nýju fötin keisarans, og hvað þau klæða hann vel.“

Enginn þorði að láta á því bera að hann sá ekkert. Það þýddi að allir vissu að hann væri heimskur og óhæfur til allra góðra verka.

Aldrei hafði keisarinn eignast föt sem færðu honum jafn mikla virðingu og aðdáun þegnanna.

Allt í einu kvað við hjáróma, skræk barnsrödd:

„Keisarinn er ekki í neinu, keisarinn er ber.“

„Heyrðuð þið hvað barnið sagði?“ hvísluðu þeir sem næstir stóðu til hinna. „Barnið segir að keisarinn sé ekki í neinu, að keisarinn sé ber.“

Og eins og hendi væri veifað kallaði allt fólkið:

„Keisarinn er ekki í neinu, keisarinn er ber!“

Keisarinn varð skelfingu lostinn. Þetta var einmitt það sem hann hafði sjálfur alltaf haldið. En hann var keisarinn og lét á engu bera og gekk gönguna til enda.

Keisarinn reigði sig og var sperrtari en nokkru sinni fyrr og þjónar hans gengu á eftir honum og báru skikkju-faldinn sem enginn var.

LAMPI ALADDINS

Ævintýri úr Þúsund og einni nótt

Einu sinni var ungur drengur sem hét Aladdin. Hann bjó í austurlenskri höfuðborg. Móðir hans var fátæk ekkja. En Aladdin hugsaði ekki um annað en að leika sér á götum borgarinnar.

Eitt sinn kom til hans ókunnugur maður sem sagðist vera frændi hans. Hann kyssti og klappaði Aladdin og sagðist allt vilja fyrir hann gera. Hann lofaði meira að segja að gera hann að ríkum og miklum manni.

„Komdu nú með mér, Aladdin,“ sagði ókunni maðurinn, „og sýndu mér hvar þú átt heima.“

Aladdin varð mjög undrandi á þessu öllu og fylgdi ókunnuga manninum heim til sín. Hann sagði móður sinni að hingað væri kominn maður úr fjarlægu landi sem væri frændi hans. Hann væri kominn í heimsókn til þeirra og langaði til að búa hjá þeim um stundarsakir.

En ókunnugi maðurinn sagði ekki satt. Hann var ekkert skyldur drengnum og hann var illur galdramaður sem hafði í hyggju að nota Aladdin til að vinna fyrir sig leynilegt verk sem hann gat sjálfur ekki unnið.

Þannig var að galdramaðurinn hafði komist að því að í neðanjarðarhvelvingum skammt utan borgarinnar væri

að finna dýrindis töfralampa. Galdramaðurinn vissi nákvæmlega hvar lampinn var en hann gat ekki náð honum sjálfur. Þegar hann rakst á Aladdin á götum borgarinnar sá hann að þetta var hugrakkur og greindur piltur og ákvað að nota hann til að ná lampanum. Það reyndist létt að sannfæra ekkjuna, móður Aladdins, um að hann væri ættingi úr fjarlægu landi sem nefndist Bláland. Hann endurtók loforð sín um að gera Aladdin að ríkum manni og að lokum bað hann ekkjuna um leyfi til að taka Aladdin með sér í eins dags ferðalag um borgina.

Aladdin hlakkaði til þessarar ferðar og þegar þeir voru komnir út í borgina keypti galdrakarlinn á Aladdin falleg föt og gaf honum allt sem Aladdin bað um. Loks voru þeir komnir út úr borginni og galdrakarlinn sagði við Aladdin að þeir yrðu að skoða fallega skenuntigarða sem lágu fyrir utan borgina. Aladdin var orðinn þreyttur en vildi samt gera eins og þessi nýi vinur hans bað um. Loks komu þeir að leyndum stað og galdrakarlinn kveikti eld. Hann kastaði dufti á eldinn og hafði yfir galdrapulu. Og á sömu stundu opnaðist jörðin og Aladdin sá að þarna lágu tröppur niður í hvelvinguna.

„Farðu niður þennan stiga,“ sagði galdrakarlinn. „Og þegar þú ert kominn niður getur þú séð þann fegursta garð sem þú hefur nokkurn tímann séð. Innst í garðinum

hangir lampi. Taktu lampann og komdu með hann til mín. Þá verðum við báðir ríkir menn.“

Galdramaðurinn dró nú hring á finger Aladdins og sagði:

„Þessi hringur mun verja þig fyrir öllum hættum.“

Aladdin skaust nú niður þrepin og var innan stundar staddur í fegursta aldingarði sem hann hafði nokkurn tímann augum litið. Alls staðar svignuðu trén undan skínandi ávöxtum sem voru eins og marglitt gler. Honum fannst þeir svo fallegir að hann fyllti vasa sína og litla tösku sem hann hafði meðferðis. Hann hafði enga hugmynd um það að þetta voru allt hinir dýrustu gimsteinar. Innst í garðinum sá hann gamlan lampa og það logaði ljós á lampanum. Þetta hlaut að vera töfralampinn. Aladdin flýtti sér að ná lampanum og slökkti ljósið. Hann stakk lampanum inn á sig og hljóp með hann upp þrepin að útganginum en hann komst ekki út.

„Komdu strax með lampann, strákur!“ heyrði hann galdrakarlinn hrópa. Hann var orðinn ópolinmóður. Hann vissi, að ef hann næði lampanum yrði hann voldugasti maðurinn í heiminum.

„Það get ég ekki,“ sagði Aladdin, „ekki nema þú hjálpir mér upp úr þessari hvelfingu.“

En galdrakarlinn gat ekki látið jörðina opnast í annað sinn. Hann varð óður af reiði þegar hann sá að hann hafði misst af lampanum og gat ekkert annað gert en að snúa aftur heim til Blálands.

Nú var illa komið fyrir Aladdin. Hann var grátandi í myrkrinu og kallaði á hjálp, en enginn kom. Loks settist hann niður saman kipraður og beið þess sem verða vildi. Hann krosslagði hendurnar. En þá vildi svo til að hann nuddaði í ógáti hringinn sem galddramaðurinn hafði sett á fingur hans og í sama bili birtist risastór andi sem sagði:

„Ég er þjónn þinn. Þú mátt bera fram hvaða ósk sem þú vilt.“

„Hjálpðu mér þá að komast upp á jörðina!“ hrópaði Aladdin í örvæntingu.

Á sömu stundu var hann kominn upp úr neðanjarðarhvelfíngunni og staddur á jörðinni. Hann var allshugar feginn frelsinu og flýtti sér heim til móður sinnar til að segja henni frá því sem gerst hafði.

Næsta dag var ekki til matarbiti í húsinu. Aladdin bauðst til að fara út og selja gamla lampann sem hann kom heim með kvöldið áður. Móðir hans tók nú lampann og fór að nugga hann svo að hann liti betur út. En á sömu stundu birtist andi sem sagði:

„Ég er hjónn þess sem á þennan lampa. Ég geri það sem mér er skipað.“

„Það væri gott að fá eitthvað að borða,“ sagði Aladdin.

Á sömu stundu fylltist borðið veislumat og dýrindis
borðbúnaði.

Það glaðnaði heldur en ekki yfir Aladdin og móður hans þegar þau settust að krásunum. Þegar þau höfðu lokið máltíðinni seldu þau borðbúnaðinn og gátu lifað í allsnægtum lengi á eftir.

Aladdin breytti háttum sínum. Hann hætti að slæpast í borginni og fór að ræða við kaupsýslumenn og aðra sem víða höfðu farið til að læra af þeim alls konar fróðleik. Eitt af því sem hann lærði var að þekkja gimsteina. Þannig uppgötvaði hann fjársjóðinn sem hann hafði sjálfur komið með úr garðinum fagra. Um svipað leyti sá hann í fyrsta sinn konungsdótturina fögru sem hét Badrúlbádúr. Hann varð samstundis ástfanginn af prinsessunni og ákvað að ganga að eiga hana. Badrúlbádúr var einkadóttir kalífans í Bagdad og Aladdin sendi móður sína með fulla skál af gimsteinum til hallarinnar sem gjöf til kalífans. Hann bað móður sína að láta þess getið að hann vildi eignast dótturina. Ekkjunni var vísað frá og neitað um viðtal. Loks þegar móðirin

hafði farið margar ferðir til hallarinnar var hún leidd fyrir kalífann. Hann varð mjög undrandi þegar hann sá þessa fallegu gimsteina og sagði að ef Aladdin gæti sent sér fjörutíu gullkörfur fullar af sams konar gimsteinum, bornar af fjörutíu svörtum þrælum sem fjörutíu hvítir þrælar fylgdu og gæti þar að auki byggt glæsilega höll handa hinni stórættuðu dóttur sinni til að búa í þá skyldi hann fá hana fyrir eiginkonu.

Þegar Aladdin voru sögð þessi tíðindi tók hann fram töfralampann og nuddaði hann kröftuglega. Andinn kom á svipstundu og spurði hvers Aladdin óskaði. Aladdin sagði honum það. Andinn lét sig hverfa en birtist fljótlega aftur og með honum fjörutíu gullkörfur fullar af gimsteinum, fjörutíu svartir þrælar og fjörutíu hvítir. Aladdin lét þrælana strax bera gullkörfurnar til kalífans. Aladdin bað andann að færa sér sams konar föt og konungar klæddust, hvítan hest og fjörutíu skrautklædda þjóna sér til fylgdar. Hann skipaði andanum einnig að færa móður sinni hin fegurstu klæði og fjölda þjóna henni til aðstoðar.

Andinn gerði allt sem honum var sagt.

Nú reið Aladdin skrautbúinn á hvítum hesti með fríðu föruneyti til hallarinnar. Kalífinn tók sjálfur á móti honum og lofaði því að brúðkaupsveislan skyldi haldin

strax eftir að Aladdin hefði látið byggja höllina. Aladdin fór heim um kvöldið og þegar þangað var komið kallaði hann andann enn einu sinni á sinn fund.

„Í nótt átt þú,“ sagði Aladdin, „að byggja hina fegurstu höll. Gluggar, dyr og súlnaraðir verða að vera skreyttar gimsteinum og höllin á að standa beint á móti höll kalífans.“

Morguninn eftir var verkinu lokið og höllin glitraði og skein í morgunsólinni. Aladdin gekk inn í höllina og sá að öll húsgögn voru þar völundarsmíði, þau bestu sem nokkur maður hafði séð á þeirri tíð. Og í höllinni var tignarfólk og þrælar sem þjónuðu því eins og gert var í gamla daga. Þar voru líka leynilegar fjárhirslur fullar af gulli og silfri.

Kalífinn varð fullur undrunar. Allt hafði verið gert eins og hann bauð og hann varð að standa við loforð sitt. Brúðkaupsveislan var haldin og Aladdin kvæntist fegurstu konu jarðarinnar. Hann var mjög hamingjusamur og lifði við auð og allsnægtir.

En það er ekkert öruggt í þessum heimi. Sagan er ekki búin. Hinn illi galdramaður í Blálandi var enn á lífi. Hann sá að Aladdin var orðinn stórauðugur og voldugur maður og ákvað að fara aðra ferð til að ná töfra-lampanum. Hann kom til höfuðborgarinnar dulbúinn sem

fátækur kaupmaður. Hann komst að því að það var siður Aladdins að fara út úr borginni í veiðiferðir. Hann beið eftir því að Aladdin færi að heiman á veiðar. Þá fór hann út á götur borgarinnar með kórfa fulla af nýjum lömpum og hrópaði:

„Hver vill kaupa nýjan lampa fyrir gamlan?“

Hann hraðaði sér til hallar Aladdins. Ein af þjónustustúlkun dóttur kalífans heyrði til hans og sagði við húsmóður sína:

„Hér fyrir utan er stórundarlegur maður sem býður nýja lampa í skiptum fyrir gamla. Hvernig væri að láta hann fá gamla lampann hans Aladdins og eignast nýjan lampa í staðinn?“

Dóttir kalífans þekkti ekki leyndarmál töfralampanns og sagði:

„Auðvitað! Flýttu þér áður en við missum af honum.“

Þernan hljóp til galdrakarlsins sem mest hún mátti til að missa ekki af þessum ágætu viðskiptum.

Kaupin gengu fljótt fyrir sig og galdramaðurinn illi þreif lampann til sín og nuddaði hann. Andinn birtist á svipstundu og galdramaðurinn sagði:

„Farðu með mig og höll Aladdins með öllu sem í henni er heim í Bláland.“

Andinn framkvæmdi skipunina á augabragði.

Þegar Aladdin kom heim úr veiðiferðinni daginn eftir voru bæði fallega konan hans og höllin horfin. Aladdin skildi strax að hér hafði illi galdramaðurinn frá Blálandi verið á ferð. Þegar kalífinn sá þetta varð hann svo reiður að hann skipaði mönnum sínum að taka Aladdin af lífi ef hann fyndi ekki dóttur sína innan fátíðra daga.

Aladdin hóf þegar ferð sína til Blálands í leit að konu sinni og höllinni týndu. En hvar sem Aladdin leitaði fann hann hvorugt. Hann var búinn að gefa upp alla von og kastaði sér örmagna niður á árbakka og fór að hugsa um að drekkja sér í ánni.

Í þessu hugarástandi nuggaði hann í hugsunarleysi hringinn góða sem hann bar enn á fingri sér, töfrahringinn sem hann var búinn að gleyma eftir allt sem gerst hafði. Á sömu stundu birtist honum sami andinn sem komið hafði til hans í neðanjarðarhvelfingunni.

Þegar Aladdin sá hann tók hann aftur gleði sína og sagði:

„Taktu mig og farðu með mig til konu minnar og hallarinnar hvar sem hún er og settu mig niður fyrir utan svefnherbergisglugga hennar.“

Hann hafði varla sleppt orðunum þegar hann var kominn til hallarinnar sem var á stórri sléttu á afskekktum stað í Blálandi. Hann gekk beint inn í herbergi konu sinnar og þegar hún sá hann faðmaði hún hann að sér og með þeim urðu miklir fagnaðarfundir.

Svo vel vildi til að galdrakarlinn var á allt öðrum stað í höllinni svo að Aladdin og konu hans gafst tóm til að leita að leið til að sigra þennan illa óvin sinn. Þegar þau höfðu komið sér saman um hvað gera skyldi fó r Aladdin á leynilegan stað bak við gluggatjöldin í herbergi sínu en dóttir kalífans sendi eina af þjónustustúlkum sínum til galdrakarlsins illa með þau skilaboð að hann væri boðinn í veislu í sölum hennar.

Galdrakarlinum þótti þetta góð tíðindi vegna þess að kona Aladdins hafði aldrei viljað sjá hann eða heyra hvernig sem hann lagði sig fram um að þóknast henni. En nú var honum boðið í veislu. Dóttir kalífans lék við hvern sinn fingur og talaði blíðlega til galdrakarlsins. Þegar veislan stóð sem hæst bar hún honum bikar fullan af víni, en áður hafði Aladdin blandað eitri í drykkinn. Galdrakarlinn var svo heillaður af blíðuhótum þessarar fallegu konu að hann drakk bikarinn í botn og lét samstundis líf sitt.

LJÓTI ANDARUNGINN

H.C. Andersen

Það er gott að vera í sveitinni, sérstaklega um hásumarið, og horfa á gullna kornakrana bylgjast í blænum, á fagurgræna hafrana og heysátur á nýslegnum túnum.

Úti á engjunum spígspora háfættir storkar og tala þar saman á egypsku sem er þeirra móðurnál. Skógarbelti aðskilja akra og engi. Og þarna eru líka nokkrar djúpar tjarnir. Í miðri þessari sumardýrð var gamall danskur herragarður og kringum allan bæinn voru síki sem fuglar syntu á. Við síkin var njólinn svo hár að smábörn gátu staðið upprétt undir honum. Og þar gátu þau villst eins og þau væru inni í þéttum skógi. Þarna hafði önd nokkur gert hreiður sitt. Hún vonaðist til að bráðum færu ungar að koma úr eggjunum. Það var einmanalegt að liggja svona lengi á. Karlinn sást aldrei og fáar endur komu í heimsókn. Þær vildu heldur synda um síkin, sýna sig og sjá aðra en að kjaga upp að hreiðrinu til vinkonu sinnar og spjalla við hana undir njólablöðunum.

Loks rann stóra stundin upp.

Það heyrðust brestir í hverju egginu á fætur öðru og loks kom söngurinn sem hún hafði alltaf verið að bíða eftir:

nokkru sinni séð. Þeir eru alveg eins og karlskömmín hann faðir þeirra sem aldrei sést.“

Gamla vinkonan var veraldarvön önd sem hafði séð margt um sína daga.

„Leyfðu mér að sjá eggíð sem ekki opnast.“

Hún virti það vandlega fyrir sér og sagði:

„Vertu viss, þetta er kalkúnaegg. Ég varð einu sinni fyrir þessu sjálf. Þeir voru svo vatnshræddir að ég átti í mesta basli með að kenna þeim góða siði. Vertu viss, þetta er kalkúnaegg. Þú skalt láta það eiga sig og sinna aðeins hinum ungunum.“

„Nei.... ég ætla nú samt að liggja á dálítið lengur,“ sagði andamamma. „Fyrst ég er búin að liggja á svona lengi þá ætla ég mér að ljúka verkinu.“

„Þú ræður,“ sagði gamla öndin og kjagaði í burtu.

Loks kom gat á stóra eggíð.

„Bí, bíbí!“, sagði unginn og braust strax út úr egginu.

Hann var stór og ljótur. Andamamma skoðaði hann vandlega.

„Hann er alltof stór,“ sagði hún, „og öðru vísi en hinir. Getur það verið að þetta sé kalkúnaungi? Ég kemst að því þegar ég fer með ungana í vatnið.“

Þeir voru allir tilbúnir að halda út í heiminn. Veðrið var skínandi fagurt, hásumardagur og sól í heiði. Allur

hópurinn gekk undir grænu njólablöðunum út að síkinu. Andamamma dembdi sér fyrst út í. Skvettarnar stóðu í allar áttir.

„Bra, bra, bra, bra,“ sagði andamanma til að hvetja ungana. Þeir vildu sýna hvað í þeim bjó og hver og einn steypiti sér út í með tilþrifum. Þeir fóru á bólakaf, en skaut fljótlega upp aftur og syntu af kappi á eftir mömmunni.

Mamman hafði sérstaklega auga með gráa, ljóta unganum.

„Þetta er enginn kalkúni,“ sagði hún við sjálfa sig, „fótaburðurinn er góður og hann er reistur á sundinu. Þetta er nú einu sinni unginn minn. Í raun og veru er hann ekki sem verstur þegar betur er að gáð.“

Bra, bra, bra, bra!

„Fylgið mér allir, ég skal sýna ykkur heiminn alla leið inn í andagarðinn. Farið aldrei langt frá mér og varið ykkur um fram allt á kattarskrattanum.“

Þegar komið var inn í andagarðinn logaði þar allt í slagsmálum og háreysti. Tvær fjölskyldur slógust þar um vænt fiskstykki sem einhver hafði kastað inn í garðinn. En átökunum lauk með því að heimiliskötturinn kom stökkvandi inn í garðinn og greip fiskstykkið.

Andamamina horfði á ungana sína og sagði:

„Svona er nú þessi heimur, allir að berjast um bestu bitana.“

Um leið og hún sagði þetta sleikti hún út um nefið. Hún gat vel hugsað sér að fá þennan bita sjálf eftir allt hungrið í hreiðrinu.

„Nú ríður á að sýna dugnað og kynna sig vel. Gleymið ekki að hneigja ykkur fallega fyrir gömlu öndinni þarna, hún er ættarhöfðinginn. Hún er með suðrænt blóð í æðum og er bæði stór og digur. Hún er auðþekkt á því að það er rautt band bundið um annan fótinn. Þetta er æðsta heiðursmerki sem hér er hægt að bera, það sýnir vald hennar.“

Bra, bra!

„Ekki að ganga innskeifir. Gangið stórmannlega eins og hann faðir ykkar. Og hneigið ykkur nú fallega.“

Ungarnir reyndu að hlýða þessu og allar endurnar horfðu á nýliðana og tautuðu: „Það vantar ekki að þetta hyski fjölgar sér. Eins og við séum ekki nógu mörg um matinn hérna í garðinum þó að þetta bætist ekki við. Og svo þessi grái andarungi þarna. Hafið þið nokkurn tímann séð ljótari fugl?“

Og eftir þetta illa umtal byrjaði eineltið og ofsóknirnar. Ein öndin flaug á ljóta andarungann og hjó hann í hnakkann.

„Láttu hann í friði!” kallaði móðirin, „hann gerir engum mein.“

„Gerir engum mein. Sérðu ekki að hann er allt of stór og afbrigðilegur, öðru vísi en við hin? Það dugar ekki annað en að taka svona fugla í karphúsið.“

En gamla öndin sem var ættarhöfðinginn sagði:

„Þetta er fallegasti hópur og vel siðaður. Það hefur eitthvað farið úrskeiðis með þennan gráa unga. Það veitti ekki af að skapa hann upp á nýtt.“

„Ég biðst afsökunar,“ sagði móðirin, „en það get ég ekki. Það er satt að fríður er hann ekki en hann er blíður og góður í sér og ég leyfi mér að segja að hann syndir alveg eins vel og nokkur hinna. Ég er að vonast til að hann verði fallett með aldrinum og grennist. Hann hefur líklega legið of lengi í egginu og varð þess vegna svona stór.“

Meðan hún sagði þetta sléttaði hún með nefinu úr fjöðrunum á hnakkanum á ljóta andarunganum.

„Hann er líka karlkyns og við gerum nú ekki eins miklar kröfur til þeirra. Ég held að hann verði sterkur og kominist sæmilega áfram í lífinu.“

Gamla öndin sem var efst í goggunarröðinni sagði:

„Hlinir ungarnir eru einstaklega fallettir. Héðan í frá verðið þið í mínum hópi. Og það væri vel séð ef þið

skylduð rekast á góðan fiskbita að láta mig vita.“ Nú voru þau komin inn í hópinn í sátt og samlyndi.

Nei, ekki alveg.

Ljóti andarunginn var áfram lagður í einelti og ofsóttur. Hann var barinn og bitinn og var á sífelldum flóttu bæði undan öndunum og hæsnunum.

„Hann er allt of stór og öðru vísi en við hin,“ söngluðu þau öll í einum kór.

Kalkúnhaninn sem hélt að hann væri keisari vegna þess að hann var með spora á fótunum, hló að honum og blés sig allan út af vandlætingu og jós yfir hann skömmunum þangað til kamburinn á honum var orðinn eldrauður.

Ljóti andarunginn vissi aldrei hvar hann mátti ganga eða standa. Hann leið sálarkvalir af því að vera svona ljótur og óvinsæll í öllum andagarðinum.

Loks leið fyrsti dagurinn. En hver dagur var öðrum verri. Allir lögðu andarungann í einelti. Jafnvel systkini hans hreyttu í hann ónotum og sögðu:

„Best væri að kötturinn tæki þig, skrípið þitt.“

En móðirin sagði sorgmædd:

„Líklega ertu ekki á réttum stað í tilverunni, unginn minn.“

Eineltið hét áfram og stúlkan sem kom til að gefa ali-
fuglunum sparkaði til hans með fætinum.

Þá var honum nóg boðið. Hann hljóp burtu og flaug yfir limgerðið. Litlu fúglarnir urðu hræddir og þutu í burtu úr trjánum.

„Þeir flýja mig af því að ég er svona ljótur,“ hugsaði andarunginn, og fór alla leið inn í stóra mýrarflóann sem var heimur villiandanna. Þar lá hann um nóttina svangur og þreyttur.

Næsta morgun sáu villiendurnar þennan nýja félag.

„Hver ert þú og hvaðan kemur þú?“

Andarunginn heilsaði eins hæversklega og hann gat.

„Þú ert ótrúlega ljótur,“ sögðu villiendurnar. „En í raun og veru varðar okkur ekkert um það svo framarlega sem þú ferð ekki að stíga í vænginn við einhverja önd í okkar ætt.“

Ljóti andarunginn hafði engan áhuga á slíku. Hann var sáttur við að fá að vera í friði í sefinu og drekka mýrarvatnið. Þarna lá hann í tvo daga og lét lítið fara fyrir sér.

Loks komu til hans tveir ungir gæsasteggir, góðir með sig eins og stráka er siður.

„Heyrðu félagi,” sögðu þeir. „Þú ert svo ljótur að okkur líkar vel við þig. Þú mátt koma með okkur og

gerast farfugl eins og við. Við vitum um nokkrar glæsilegar ungar gæsir af góðum ættum hér í næstu mýri. Bra! bra! bra! Ertu ekki til í það að freista gæfunnar þó ljótur sért?“

Þeir höfðu varla sleppt orðinu þegar byssuskot kváðu við:

„Bang! bang! og báðir þessir nýju félagar hans duttu dauðir niður í sefinu.

Vatnið litaðist blóði.

Bang! bang!

Heill hópur af villigæsum flaug upp til að forða sér en áfram heyrðust skothvellirnir. Í-lér var á ferð stór hópur veiðimanna sem hafði tekið sér stöðu hringinn í kringum flóann. Sumir sátu jafnvel á greinum trjána sem slúttu fram yfir vatnið.

Blár skotreykurinn sást úr öllum áttum milli trjána og veiðihundarnir komu æðandi út í mýrina með miklum gusugangi.

Þetta var skelfileg stund fyrir andarungann. Hann ætlaði að stinga höfði undir væng til að sjá þetta ekki en á sömu stundu kom að honum hræðilega stór hundur með lafandi tungu og það brann eldur úr augunum.

Andarunginn horfði inn í uppglenntan skoltinn og hvassar tennurnar.

En af einhverjum orsökum hætti hundurinn við að taka ungann og þaut burtu í einhverjum öðrum erindagerðum.

„Guði sé lof,“ sagði unginn en hugsaði um leið: „Það er líklegast af því að ég er svona ljótur, jafnvel hundurinn vill ekki bíta mig.“

Hann lá lengi í mýrinni meðan skothvellirnir glumdu og höglin dundu niður í sefið.

Það var orðið áliðið dags þegar þessum ósköpun linnti. Enn lá unginn grafkyrr í sefinu áður en hann þorði að hreyfa sig. Loks áræddi hann að rísa upp. Það var ekkert að sjá. Samt flýtti hann sér eins mikið og hann gat. Það var farið að hvessa og hann átti í mestu erfiðleikum með að berjast gegn veðrinu.

Það var komið kvöld þegar hann kom að fátæklegu bændabýli og ákvað að reyna að leita sér þar skjóls. Bærinn var svo gamall að hann var að hrúni kominn en hékk uppi af gömlun vana. Það varð hvassara og hvassara og unginn varð að hafa sig allan við til að fjúka ekki. Hann sá að hurðin var gengin af annarri hjörinni og hékk svo skökk í dyrunum að hann gat smeygt sér inn um opið milli stafs og hurðar.

Á bænum bjó gömul kona með ketti sínum og einni hænu. Hún kallaði köttinn aldrei annað en sonarnefnuna.

Þau urðu fyrir vonbrigðum. Hann verpti engum eggjum. Kötturinn og hænán héldu eins og aðrir sem lítið hafa séð, að þau væru að minnsta kosti hálfur heimurinn og að sjálfsögðu betri helmingurinn. Andarunginn reyndi að benda þeim á að heimurinn væri stærri en þau héldu. En það var meira en hænán þoldi.

„Hvað þykist þú vera?“ sagði hænán. „Geturðu verpt eggjun? Nei. Þá er þér best að halda þér saman.“

Og kötturinn sagði:

„Hvað getur þú svo sem gert? Þykist þú geta haft neistaflug í hári, ellegar reist kamb og skotið upp kryppu? Eða þá malað? Nei. Þá ertu ekki á mælendaskrá í þessu húsi þegar skynsamt fólk talar.“

Andarunginn kúrði sig niður úti í horni og lét sem minnst fyrir sér fara. Hann lét sig dreyma um tært fjallaloft og sól í heiði. Hann fylltist af einhverri undarlegri löngun til að synda í vatni. Og að lokum trúði hann hænunni fyrir þessari löngun sinni.

„Þetta eru hugarórar,“ sagðir hænán. „Reyndu heldur að gera eitthvað, verpa eggjum eða mala og þá hverfur þessi vitleysa.“

„Mig langar samt til að synda,“ sagði andarunginn. „Það er svo gott að finna svalt vatnið leika um sig eða þá aðk afa og stinga sér til botns.“

„Ja, sér er nú hver skemmtunin,“ sagði hænán. „Ég held að þú sért genginn af vitinu. Spurðu köttinn, hann er okkar vitrastur. Spurðu hann hvaða álit hann hafi á því að stinga sér út í vatn ef þú trúir mér ekki. Spurðu sjálfa húsmóðurina, gömlu konuna. Enginn í heiminum er vitrari en hún. Spurðu hana hvað henni fyndist um að fá vatnsgusur yfir höfuðið.“

„Ég held að þið skiljið mig ekki,“ sagði andarunginn.

„Skiljum þig ekki,“ gargaði hænán. „Ef við skiljum þig ekki hver ætti þá svo sem að skilja þig? Þykist þú kannski vera orðinn vitrari en kötturinn og konan, að ég tali nú ekki um sjálfa mig? Reyndu nú að hætta allri þessar vitleysu, barnungi. Þú þarft að læra að þakka fyrir allt sem þér er gefið. Hefur þér ekki verið leyft að vera hér inni í hlýju húsi og vera hér með gáfuðu fólki? Þú ert vandræðagripur og öllum til leiðinda. Þú getur alveg trúað því sem ég er að segja þér. Sá er vinur sem til vammis segir. Það er kominn tími til að hætta allri vitleysu og fara að reyna að verpa eggjum eða mala.“

„Ég vil fara burtu, út í þennan stóra heim,“ sagði andarunginn.

„Ef svo er þá skaltu bara fara,“ sagði hænán. „Það saknar þín enginn.“

Nú var komið haust. Laufið féll af trjám og kaldur vindurinn þyrlaði því í allar áttir. Það voru dökk ský á himni og fyrstu haglélin byrjuð að falla.

„Krunk, krunk, krá,“ sagði krummi gamli sem var orðinn kaldur á klónum og kveið fyrir vetrinum.

Ljóta andarunganum leið hreint ekki vel í norðan-nepjunni.

Eitt fagurt haustkvöld sá hann samt sjón sem gladdi hann mikið. Hann sá fuglahóp lyfta sér til flugs af skógarvatninu. Fallegru fugla hafði hann aldrei á ævi sinni séð. Þeir breiddu út hvíta skínandi vængi og sveigðu mjúklega fagurskapaðan hálsinn. Og þeir gáfu frá sér fegurstu tóna sem ljóti andarunginn hafði nokkurn tíma heyrt.

Þetta voru svanir. Þeir voru að hefja flug sitt úr kuldinum í norðrinu til heitu landanna í suðri þar sem ekkert vatn fraus. Þarna svifu þeir upp í háloftin og vöktu hjá unganum svo undarlegar tilfinningar að hann snar-snérist á vatninu og starði á eftir þeim þar til þeir voru alveg horfnir. Hann teygði hálsinn langt upp í loftið á eftir þeim og gaf frá sér hljóð sem gerði hann sjálfan hræddan.

Lengi á eftir gat hann ekki hugsað um annað en þessa fallegu fugla. Hann vissi ekkert um hvað þeir hétu

eða hvert þeir voru að fljúga. Það var ekkert í heiminum sem honum þótti jafn vænt um og þessa ókunnu svani. Ekki reyndi hann að bera sig saman við þá. Hvernig gat hann látið sér detta það í hug að bera sig saman við þessa fegurð? Hann var ljóti andarunginn. Í-larun hefði orðið því fegim að endurnar tækju hann í þeirra hóp. En því var ekki að heilsa. Þær þóttust allar langt yfir hann hafnar.

Nú kom veturinn með kulda og snjó og vötnin byrjuðu að frjósa. Andarunginn varð að synda af öllum kröftum fram og aftur á vatninu til þess að vökin hans frysi ekki. En að lokum varð hann örmagna. Hann lá grafkyrr og fraus fastur í ísinn.

Bóndi sem var þarna á ferð sá ungann og braut með tréskónum sínum ísinn og tók hann upp. Hann var enn á lífi og bóndinn fór með hann heim til konu sinnar. Hann náði sér fljótlega.

Börnin á bænum vildu fara að leika sér við hann en hann hafði átt svo illa ævi að hann var orðinn hræddur við allt og alla. Börnin hlupu til hans til að ná honum en hann hélt að þau ætluðu að meiða sig og flýði undan þeim í ofboði. Í óðagotinu steig hann beint ofan í mjólkurskálina og mjólkin skvettist í allar áttir um stofuna.

„Hvað er hér eiginlega um að vera?“ sagði konan og fórnaði höndum.

Þá varð unginna enn hræddari og flaug beint yfir í smjörtrogið og þaðan niður í hálfótta mjöltunnu. Þegar unginna kom aftur upp úr mjöltunnunni var ekki sjón að sjá hann. Konan æpti og skammaðist og þreif upp eldskörunginn til að berja hann. Börnin hlógu og kölluðu og veltu hvert öðru um koll í látunum við að handsama ungann. Unginn sá að dyrnar stóðu opnar og þaut eins fljótt og hann gat í burtu frá öllum þessum ósköpum.

Það var nýfallinn snjór á jörðu og ljóti andarunginn
skaust inn í skógarrunna og lagðist þar fyrir. Og þarna lá
hann lengi, lengi.

Þetta varð langur og erfiður vetur. Hann þurfti að þreyja þorrann og góuna. En loksins fór að vora. Hann gat aftur farið inn í reyrinn í mýrinni. Lævirkjarnir sungu, sólin glampaði á vatninu og baðaði jörðina með hlýjum geislum sínum. Unginn reisti sig á vatninu og þandi út vængi sína svo þaut í fjöðrunum. Þeir voru orðnir ótrúlega stórir. Hann hóf sig til flugs og áður en hann vissi af var hann kominn inn í fallegan aldingarð með blómstrandi eplatrjám og ilmandi dísarunnum sem teygðu sig alveg niður að blómskrýddum bökkum síkjanna.

Þvílíkur gróður, þetta var alveg nýr heimur.

Út úr skógarþykkninu flugu á móti honum þrír fannhvítir svanir. Þeir voru undursamlega fallegir. Þessir dýrðlegu fuglar renndu sér léttilega niður á vatnið skammt frá honum. Hann var aftur gripinn sömu undarlegu tilfinningunni og um haustið þegar hann sá svanina hverfa.

„Ég verð að fara til þessara konunglegu fugla, jafnvel þó að þeir höggvi mig og berji mig til bana fyrir að dirfast að koma nálægt þeim. Ég vil heldur þola dauða af þeim en að vera bitinn af öndunum og höggvinn af hæsnunum að ógleymdu fótasparki hæsnastúlkunnar og öllum þrautum þessa erfiða vetrar.“

Hann synti til svananna fögru.

Þegar þeir sáu hann koma syntu þeir á móti honum með fagnaðarlátum.

Ljóti andarunginn beygði höfuð sitt niður að vatninu og bjóst við dauða sínum.

Um leið sá hann mynd sína í tæru vatninu. Hann sá engan gráan, luralegan andarunga.

Hann var sjálfur svanur.

„Það er enginn önd þó að hann fæðist í andagarði,“ hugsaði ungi svanurinn. „Andamamma hefur legið á álftareggi.“

Allt hið illa sem hann hafði orðið fyrir á ævi sinni varð skyndilega að engu. Nú vissi hann hver hann var og hamingjan brosti við honum.

Stóru svanirnir syntu í kringum hann, struku hann með nefjum sínum og létu vel að honum.

Það komu nokkur lítil börn inn í garðinn og fleygðu brauðmolum til svananna og minnsta barnið sagði:

„Sjáið þarna, það er kominn nýr svanur.“

Og hin börnin sögðu:

„Já, þarna er einn nýr.“

Börnin dönsuðu af kæti og klöppuðu saman höndunum. Flupu síðan heim og sóttu foreldra sína. Og meira af brauði og kökum var fleygt út í vatnið.

Öll sögðu þau:

„Sá nýi er fallegastur, hann er svo ungur og yndislegur.“

Og gömlu svanirnir lutu höfði.

Þá fór ungi svanurinn hjá sér og stakk höfði undir væng. Hann vissi ekki sjálfur hvernig hann var en honum leið afar vel. Hann var samt hæverskur vegna þess að þeir sem hafa gott hjartalag ofmetnast aldrei. Hann hugsaði samt um það hvernig hann hafði verið niðurlægður og ofsóttur.

En nú sögðu allir:

„Hann er fegurstur allra fugla.“

Og blómin á greinum dísarunnanna teygðu sig niður til hans, alveg niður að vatninu. Og hlý vorsólin skein um alla jörð.

Svanurinn ungi reisti sig á vatninu, baðaði út vængjunum og það var þytur í fjöðrunum. Hann sveigði fagurskapaðan hálsinn og réði sér ekki fyrir fögnuði.

„Ekki hefði ég trúað því,“ hugsaði hann, „að slíkt ævintýri gæti gerst.“

GULLEPLI ERÍSAR

Þið munið eftir sögunni um Peleif og Þetís, hvernig Peleifur hélt henni fastri, alveg sama í hvað hún breytti sér. Þið munið líka eftir að þau héldu mestu veislu aldarinnar og að meðal gesta voru vatnagyðjurnar og guðirnir frá Ólympostindi.

En ég sagði ykkur ekki frá öllu sem gerðist í þessari veislu.

Þegar vatnadísirnar fengu boðskortin í brúðkaupsveisluna var ein skilin útundan. Það var Erís. Hún var gyðja sundrungar og ósamkomulags: Enginn vildi fá hana í veislu. En Erís var ósátt við þetta.

Næsta dag voru tvær vatnadísir, Panópa og Galena, að ræða um brúðkaupið.

Panópa sagði:

Heyrðu systir, sástu hvað Erís gerði í gær í giftingarveislunni í Þessalíu, vegna þess að henni var ekki boðið?

Galena svaraði:

Nei, ég gat ekki komist í veisluna. Ég varð að sjá um að það væri hvítalogn um allan sjó.

Panópa sagði:

Peleifur og Þetís, þau voru nýgengin til náða þegar Erís laumaðist inn í veisluna án þess að nokkur tæki eftir henni og lét epli skoppa eftir endilöngu gólfinu.

Fallegt epli, systir mín, þetta var gullepli með áletrun: „Handa hinni fegurstu.“ Eplið nam staðar þar sem þrjár gyðjur sátu saman, Hera, Aþena og Afródíta.

Hera tók eplið upp og las áletrunina:

Til hinnar fegurstu.

Það er til mín, sagði Hera.

Nei, sagði Aþena, eplið er til mín.

Nei, nei, sagði Afródíta, að sjálf sögðu er þetta epli sent mér.

Nú upphófust grimmar deilur. Þær báðu Seif að skera úr þrætunni, en hann sagði:

Nei, kærar þakkir, ég þekki allt mitt heimafólk. Þetta yrði mér til eilífra vandræða að kjósa hina fegurstu. Látum París skera úr þessari þrætu.

Galena sagði:

Og hvað gerðist svo?

Panópa svaraði:

Það sem gerðist næst var það að gyðjurnar þrjár flugu eins hratt og þær gátu til Trójuborgar. Ég vildi að ég vissi hvað hefur gerst þar.

Eftir að gyðjurnar þrjár voru farnar fékk Seifur Hermesi eplið og bað hann að fylgja gyðjunum á Ítafjall á eyjunni Krít þar sem París konungur hafðist við. Seifur sendi gyðjunum þau boð að þær mættu ekki hafa rangt við og að þær yrðu að sætta sig við þann dóm sem kveðinn yrði upp.

Hermes fylgdi gyðjunum til Krítar, en Afródíta hvíslaði að honum á leiðinni.

Er hann kvæntur?

Hermes svaraði:

Eiginlega ekki, en hann er með konu hjá sér. Hvers vegna spyrðu?

Afródíta sagði:

Svo sem ekki af neinu.

Aþena sagði:

Þú hefur rangt við, þú ert að hvísla einhverju að Hermesi.

Hermes sagði:

Hún spurði mig um það hvort París væri kvæntur.

Aþena spurði:

Hvers vegna var hún að því?

Hermes sagði:

Ekki svo sem af neinu, að hún sjálf segir.

Aþena hvíslaði að Hermesi:

Veistu hvort hann er mjög metnaðarfullur, hvort hann langar til að verða frægur stríðsmaður?

Afródíta sagði:

Hver er nú að hvísla? Þú mátt ekki misskilja mig. Ég er ekki að gagnrýna neitt.

Hermes sagði:

Þarna er Ítafjall og þarna er maðurinn.

Hera sagði:

Hvar, ég sé ekki neitt.

Hermes sagði:

Þarna, taktu eftir hvert ég bendi. Sérðu þessar litlu kýr?

Hera sagði:

Já, ég sé þær núna. Þakka þér fyrir ef þetta er maðurinn.

Hermes sagði.

Já, þetta er maðurinn. Ég ætla að fara hér niður og ganga til hans svo að hann verði ekki hræddur.

Góðan daginn, ungi maður.

París sagði:

Góðan dag, sömuleiðis herra. Hvaða hefðarkonur eru þetta?

Hermes sagði:

Þær eru ekki konur, París kæri vinur, heldur Í-Íera, Aþena og Afródíta. Þær vilja að þú dæmir um það hver þeirra á að fá þetta epli.

París sagði:

Leyfðu mér að sjá það. „Í-Íanda hinni fegurstu.“ Hvernig í ósköpunum getur dauðlegur maður eins og ég dæmt um það hvaða gyðja er fegurst? Þær eru allar gullfallegar. Þegar ég horfi á eina finnst mér hún fegurst og þegar ég horfi á aðra, finnst mér hún líka fegurst.

Hermes sagði:

Hvað sem því líður þá verður þú að gera þetta, þetta er skipun frá Seifi.

París sagði:

Þá það. En þú verður að biðja þær að reiðast mér ekki.

Hermes sagði:

Þær eru allar búnar að lofa því.

París sagði:

Gott og vel. Ég skal gera eins vel og ég get og meira getur enginn gert. Leyfðu mér að horfa á eina í einu.

Hermes sagði:

Það skal gert. Farið burtu þið tvær og látið Heru vera hér eina.

Í-Íera sagði:

Jæja, ungi maður, horfðu vel á mig. Og það get ég sagt þér að ef þú velur mig skaltu verða konungur yfir allri Asíu.

París sagði:

Það er tilgangslaust að reyna að múta mér. Þú mátt draga þig í hlé því að ég hef séð nóg. Gerðu svo vel og láttu Aþenu koma.

Aþena sagði:

Hér er ég. Ef þú velur mig skaltu verða mikil stríðshetja og ævinlega hafa sigur.

París sagði:

Ég vil ekki nein stríð og bardaga, ég vil frið, en ég læt þig ekki gjalda þess að ég þigg ekki gjöf þína. Gjörið þið svo vel að sækja Afródítu.

Afródíta sagði:

Hún er hérna. Ég sé að þú ert ungur og fagur, allt of góður til að hirst hér í fásinninu. Þú ættir að eignast fallega eiginkonu eins og Helenu fögru.

París spurði:

Hver er Helena fagra?

Afródíta sagði:

Dóttir Seifs. Og allir göfugustu menn jarðarinnar biðluðu til hennar, en hún valdi Menelás konung í Spörtu. Veldu mig og ég skal gefa þér Helenu fögru.

París sagði:

Hvað þá, er hún ekki þegar búin að gifta sig?

Afró díta sagði:

Ó, þú ert einfeldningur, þú veist ekki hvernig þessir hlutir gerast. Það eina sem þú þarft að gera er að fara í heimsókn til þeirra og láta mig sjá um allt annað.

París sagði:

Ég finn að ég er þegar orðinn ástfanginn af Helenu fögru. Ég vil fara strax af stað.

Afródíta sagði:

Ekkert liggur á. Láttu mig fyrst gera það sem ég þarf að gera.

París sagði:

Og eftir að ég hef gefið þér eplið gleymirðu öllu saman.

Afródíta sagði:

Nei, ég lofa þessu. Ég skal vinna eið ef þú vilt.

París sagði.

Loforð þitt er mér nóg. Hérna er eplið.

Við þetta urðu hinar tvær að sætta sig og allt varð eins og Afródíta hafði lofað. París fór í heimsókn til Spörtu. Helena varð ástfangin af honum um leið og hún sá hann. Og Helena skildi við bónda sinn og fór með París til Tróju.

Menelás konungur í Spörtu og Agamemnon bróðir hans gengu í bandalag við öll grísk borgríki og mikill skipafloti sigldi í átt til Trójuborgar og mikill her settist um borgina. Umsátrið um borgina stóð í tíu ár og þá fell Trója og var brennd og jöfnuð við jörðu. Í-lún hefur verið rústir einar í þrjú þúsund ár þar til fyrir skönnu að fornleifafræðingar grófu hana upp. Þúsundir manna létu þar líf sitt og þúsundir manna urðu að þola margvíslegar hörmungar út af gullepli Erísar.

Ég skal segja ykkur betur frá þessu stríði seinna.

VILLIENDURNAR TÓLF

P. Chr. Asbjörnsen

Einu sinni í gamla daga var drottning sem fór í sleðaferð. Það var hávetur og nýfallinn snjór á jörðu. Þegar hún hafði ekið um stund fékk hún ákafar blóðnasir. Hún varð að stöðva sleðann, steig af honum og gekk upp að tré-girðingu. Hún hallaði sér upp að girðingunni og horfði á rautt blóðið falla á hvíta mjöllina. Henni varð hugsað til barna sinna. Hún átti tólf syni en enga dóttur.

Drottningin sagði við sjálfa sig:

„Ef ég ætti eina fallega dóttur sem skipti vel litum, sem væri hvít eins og snjór og með kinnarnar rauðar sem blóð þá skiptu synir mínir mig engu máli lengur.“

Á meðan hún var að hugsa þetta gekk til hennar galdrakerling.

„Ég skal sjá til þess að þú eignist dóttur,“ sagði galdrakerlingin. „Og hún verður hvít eins og mjöll og kinnarnar rauðar sem blóð. En þá verður þú líka að gefa mér syni þína. Þú getur haft þá hjá þér þangað til barnið verður skírt.“

Tíminn leið og drottningin eignaðist dóttur. Hún var hvít sem mjöll og rauð sem blóð, eins og kerlingin hafði lofað. Og þess vegna var hún skírd Mjallhvít Rós. Það

var kátt í höllinni og drottningin var himinglöð. En þegar hún seinna hugsaði um það hverju hún hafði lofað lét hún kalla á silfursnið og bað hann að smíða þrettán silfur-skeiðar. Eina handa hverjum sonanna og þá þrettánda handa dótturinni.

Um leið og dóttirin var skírð breyttust synirnir tólf í villiendur og flugu á braut. Þeir sáu ekki lengur, þeir voru horfnir og komu ekki aftur.

Dóttirin óx úr grasi og varð bæði stór og falleg stúlka. En hún var oft þunglynd og enginn vissi hvers vegna. Sams konar þunglyndi sótti að móðurinni. Henni leið oft undarlega þegar hún hugsaði um syni sína.

Hún sagði við Mjallhvíti Rós:

„Hvers vegna ertu svona sorgnædd barnið mitt? Ef það er eitthvað sem gerir þig svona dapra þá ættirðu að segja mér frá því. Ef það er eitthvað sem þig langar í þá skaltu fá það.“

„Mér finnst svo einmanalegt hér,“ sagði Mjallhvít Rós. „Allir aðrir eiga systkini en ég er ein og hef engin til að vera með. Það er þess vegna sem mér er svona þungt í skapi.“

„Þú hefur líka átt systkini, barnið mitt,“ – sagði drottningin. „Ég eignaðist tólf syni sem eru bræður þínir en ég gaf þá alla til að fá þig.“

Og nú sagði hún dóttur sinni alla söguna.

Þegar dóttirin heyrði þetta héldu henni engin bönd. Hún vildi fara strax af stað til að leita bræðra sinna. Dótturinni fannst að bræðurnir hefðu farið hennar vegna. Það var alveg sama hvernig móðirin grátbað hana um að vera kyrra. Hún gekk burtu úr höllinni og hóf leit sína.

Hún gekk óravegu, langt út í þennan stóra heim. Það er erfitt að trúa hvað svona fíngerð stúlka gat lagt mikið á sig og gengið langan veg. Eitt sinn eftir að hafa gengið marga daga í stórum skógi var hún orðin sárþreytt og lagðist niður til að hvíla sig á mosabreiðu og þar sofnaði hún.

Þá dreymdi hana draum.

Henni vitnaðist það í draumnum að innar í skóginum væri lítill bjálkakofi og þar væru bræður hennar. Þegar hún vaknaði upp af þessum draumi sá hún að beint framundan var gata í grænum mosanum og hún lá lengra inn í skóginn. Hún gekk þessa götu. Og þegar hún hafði gengið lengi sá hún bjálkakofann sem hún hafði séð í draumnum. Hún gekk inn í húsið en þar var enginn. Samt voru þar tólf rúm og stólar og tólf silfurskeiðar. Þegar hún litaðist betur um sá hún að þar voru alls staðar tólf hlutir af öllu. Þetta gladdi hana vegna þess að hún skildi

að bræður hennar væru í húsinu og ættu allt sem hér var innanstokks, rúmin, stólana og skeiðarnar.

Hún kveikti upp eld, sópaði gólfíð, bjó um rúmin, eldaði mat og gerði allt húsið sem hlýlegast. Þegar hún hafði búið til mat handa öllum borðaði hún sjálf en skildi silfurskeiðina sína eftir á borðinu. Síðan skreið hún undir sæng í rúmi yngsta bróðurins og lá þar.

Eftir skamma stund heyrði hún þyt og hvin í loftinu og hún sá tólf villiendur koma fljúgandi inn. En uml eið og þær fóru yfir þröskuldinn breyttust þær í kóngssyni.

„Stórfurðulegt,“ sögðu þeir. „Hér er allt breytt, allt húsið er hlýtt og gott. Við blessum þann sem hefur kveikt upp eldinn og býr til allan þennan veislumat handa okkur.“

Nú tóku þeir upp hver sína silfurskeið og ætluðu að fara að borða. En þegar hver hafði tekið sína skeið lá ein á borðinu. Hún var nákvæmlega eins og skeiðarnar þeirra.

„Stórfurðulegt,“ sögðu þeir og horfðu hver á annan. „Þetta er skeiðin hennar systur okkar. Fyrst skeiðin hennar er komin hingað getur hún sjálf ekki verið langt undan.“

Elsti bróðirinn sagði:

„Sé þetta skeið systur okkar og við finnum hana hér þá skulum við drepa hana því það er henni að kenna að svona er komið fyrir okkur.“

Systirin sem lá undir sænginni heyrði þetta.

„Nei, nei,“ sagði yngsti bróðirinn. „Það væri illt verk að hefna okkar á henni. Hún gat engu um það ráðið hvernig fór fyrir okkur. Ef það er einhverjum að kenna þá er það móður okkar.“

Nú fóru þeir allir að leita að systurinni og að lokum gægðust þeir undir sængurnar í rúmunum. Þar fundu þeir hana í rúmi yngsta bróðurins. Þeir drógu hana fram á gólf.

Elsti bróðirinn endurtók það sem hann hafði áður sagt að réttast væri að drepa hana. En hún sagði við þá grátandi:

„Kæru bræður, ekki drepa mig. Ég er búin að ganga um í mörg ár í leit að ykkur. Til að hjálpa ykkur í neyð ykkar vildi ég gera hvað sem væri, jafnvel láta líf mitt.“

„Ef þú vilt bjarga okkur,“ sögðu þeir, „þá máttu gjarnan lifa. Ef þú vildir þá gætir þú það.“

Systirin sagði:

„Segið mér aðeins hvað ég á að gera og ég skal gera hvað sem er.“

„Þú átt að safna fífum,“ sögðu bræðurnir. „Og úr þeim áttu að spinna og vefa klæði. Úr því áttu að gera tólf húfur, tólf skyrtur og tólf trefla. En meðan þú ert við þessa vinnu máttu aldrei tala, hlæja eða gráta. Ef þú getur gert þetta þá losnuni við úr álögunum.“

„En hvar get ég fengið allar þessar fífur í svona marga trefla, húfur og skyrtur?“ sagði Mjallhvít Rós.

„Það getum við sýnt þér,“ sögðu bræðurnir. Og svo fóru þeir með henni út að stórum mýrarfláka fullum af fannhvítum fífubreiðum sem bærðust mjúklega í vindinum og glitruðu í sólskininu eins og þegar stirnir á hjarn.

Aldrei hafði unga stúlkan séð önnur eins ósköp af fífum. Hún tíndi allar fallegustu fífurnar sem hún fann og þegar hún kom heim á kveldin spann hún þráð úr fífum. Þannig gekk þetta lengi. Hún safnaði fífu og spann þráðinn. Hún hjálpaði bræðrunum líka á annan hátt, eldaði matinn og bjó um rúmin. Þeir komu heim á hverju kveldi sem villiendur en á nóttinni voru þeir kóngssynir. Þeir breyttust aftur í villiendur um morguninn og flugu burtu.

Síðasta daginn sem hún fór út að mýrinni til að tína fífu var þar á veiðum ungur konungur sem stjórnaði þessu ríki. Hann reið í átt að mýrinni og kom auga á stúlkuna. Hann stöðvaði hest sinn. Hann skildi ekki hvers

vegna svona falleg stúlka væri úti í þessari mýri að tína fífu. Hann fór til hennar og spurði hana um þetta. En hún svaraði honum engu. Honum leist svo vel á stúlkuna að hann ákvað að hafa hana með sér heim í höllina og kvænast henni. Hann sagði þjónum sínum að taka stúlkuna og setja upp á hest sinn.

Mjallhvít Rós bentí á fífupokana og konungurinn skildi að hún vildi hafa þá með sér. Hann lét því þjóna sína taka pokana. Eftir það varð stúlkan róleg. Konungurinn var góður maður, fríður sýnum og vingjarnlegur í viðmóti.

Þegar komið var heim í höllina og gamla drotningin sem var stjúp móðir konungsins sá Mjallhvíti Rós varð hún skapstyggt og afbrýðisöm vegna þess hvað stúlkan var falleg.

Og hún sagði við konunginn:

„Geturðu ekki séð að þessi dræsa sem þú ætlar þér að kvænast er galdranorn? Sérðu ekki að hún getur ekki talað og hvorki hlegið né grátið?“

Konungurinn hlustaði ekkert á þetta. Hann kvæntist Mjallhvíti Rós og það var haldin mikil brúðkaupsveisla. Og þau lifðu í allsnægtum og hamingju.

En Mjallhvít Rós gleymdi aldrei bræðrum sínum og hélt áfram að vefa og sauma skyrturnar.

Þá varð konungurinn svo hryggur að hann varð ekki mönnum sinnandi.

Og hann sagði:

„Já, þetta er líklegast satt fyrst ég sé þetta með mínum eigin augum en ég held að hún geri þetta ekki aftur. Ég ætla að gefa henni enn annað tækifæri.“

Það leið minna en ár þar til Mjallhvít Rós eignaðist dóttur. Og gamla drottningin tók hana líka og kastaði í ormagarðinn. Meðan unga drottningin svaf skar hún hana í fingurinn, smurði blóðinu um munn hennar og fór síðan til konungsins og sagði:

„Nú skaltu koma og sjá hvort ég segi ekki satt að hún sé galdranorn því að nú hefur hún étið þriðja barnið sitt líka.“

Konungurinn varð frávita af sorg því að nú gat hann ekki hlíft henni lengur. Hann varð að skipa svo fyrir að hún yrði brennd á báli lifandi.

Þegar bálkösturinn tók að loga og böðlarnir komu til að fara með hana á bálið gerði hún konunginum ljóst með bendingum að hún vildi að tólf fjalir væru lagðar hringinn í kringum eldinn.

Það var gert.

Á þær lagði hún treflana, húfurnar og skyrturnar sem hún hafði saumað handa bræðrum sínum. En henni hafði

ekki alveg unnist tími til að ljúka verkinu. Þess vegna vantaði vinstri ermina á skyrtu yngsta bróðurins. Um leið og hún hafði gert þetta heyrðu menn þyt og hvin í loftinu og sáu tólf villiendur koma fljúgandi yfir skóginn. I-Iver þeirra tók sinn klæðnað í nefið og flaug með hann í burtu.

„Ertu loksins búinn að skilja þetta,“ sagði vonda drotningin við kónginn. „Nú getur enginn verið í vafa lengur um að hún er galdranorn. Flýttu þér nú og kastaðu henni á bálið áður en viðurinn er útbrunninn.“

„Það liggur ekkert á,“ sagði kóngurinn, „það er til nógur viður. Við eigum allan skóginn til að höggva. Ég ætla að bíða. Mér leikur forvitni á að vita hvernig þetta endar.“

Og nú sáu þau konungssynina tólf koma ríðandi til þeirra. Gamla drotningin lét sig hverfa inn í höllina. Falle gri og myndarlegri menn hafði enginn séð nema hvað yngsti bróðirinn hafði andurvæng í stað vinstri handar.

„Hvað er hér um að vera?“ spurðu kóngssynirnir. „Það á að brenna drotningu mína á báli vegna þess að hún er galdranorn og hefur étið börn sín,“ svaraði kóngurinn.

„Það hefur hún alls ekki gert,“ sögðu kóngssynirnir.

„Talaðu systir. Þú hefur nú frelsað okkur. Frelsaðu líka sjálfa þig.“

Nú sagði Mjallhvít Rós sögu sína. Hún sagði frá því hvernig allt hafði gerst. Að í hvert skipti sem hún hafði eignast barn hefði gamla drottningin, stjúpmóðir konungsins, læðst til sín í næturmyrkri, tekið barnið frá sér, skorið sig í fingurinn og smurt munn hennar blóði.

Kóngssynirnir tólf leiddu nú konunginn að ormagryfjunni. Niður í henni voru þrjú börn og léku sér við snáka og pöddur. Og fegurri börn hafði enginn maður augum litið.

Konungurinn tók börn sín og bar þau til stjúpmóður sinnar og spurði hana hvaða hegningu sá maður ætti skilið sem hefði svo slæmt hjartalag að svíkja saklausa stúlku og þessi þrjú blessuðu börn.

„Slíkan mann ætti að binda á milli tólf stóðhesta,“ sagði gamla drottningin, „og láta þá slíta hann á milli sín.“

„Þú hefur kveðið upp dóm yfir sjálfri þér og honum verður fullnægt,“ sagði kóngurinn.

Og gamla drottningin var bundin milli tólf stóðhesta sem stukku hver í sína áttina og slitu hana sundur á milli sín.

En Mjallhvít Rós fór með manni sínum og börnum til bræðra sinna og þau ferðuðust öll heim til foreldranna og sögðu þeim allt sem gerst hafði. Og allt fólkið fylltist af gleði yfir því að dóttirin var komin heim aftur og hafði einnig bjargað bræðrum sínum.

Hér lýkur þessari sögu.

En eins og allir menn vita þá byrjar hver saga áður en hún byrjar og heldur áfram eftir að henni er lokið.

ÞYRNIRÓS

Grimms ævintýri

Í gamla daga þegar jörðin var ung voru kóngur og drottning í ríki sínu sem voru óhamingjusönn vegna þess að þau gátu ekki eignast barn. Ekkert þráðu þau heitar en að eignast afkvæmi. Samt liðu árin og þeim varð ekki að ósk sinni.

Eitt sinn þegar drottningin var að baða sig í skógar-tjörn synti til hennar froskur og sagði: „Nú rætist draumur þinn. Áður en árið er liðið munt þú eignast dóttur.“

Spádómur frosksins kom fram. Að árinu liðnu eignaðist drottningin gullfallega litla dóttur. Kóngurinn, faðir hennar, dansaði af kæti og bauð til mikillar veislu í höllinni. Hann bauð ekki aðeins vinum og vandamönnum heldur einnig forlagagyðjunum sem voru þrettán talsins í ríki hans. Hann vildi að þær yrðu verndarar barnsins og gæfu því góðar gjafir. En hann bauð aðeins tólf vegna þess að hann átti ekki nema tólf gulldiska. Hann bauð ekki Eris þeirri þrettánda en hún var frægur gleðispillir í öllum veislum.

Þessi fagnaður var lengi í minnum hafður. Í lok veislunnar gengu forlagagyðjurnar fram fyrir barnið og

færðu því gjafir sínar. Ein gaf barninu gott hjartalag, önnur fegurð og þriðja auðlegð. Gjafirnar voru allar hver annarri betri.

Þegar sú ellefta hafði veitt barninu gjöf sína ruddist Eris inn í salinn, bálreið yfir því að hafa ekki verið boðið í veisluna. Hún heilsaði ekki nokkrum manni en gekk beint að vöggunni til litlu stúlkunnar og leit barnið illu auga. Hún sagði: „Þegar þú verður fimmtán ára skaltu stinga þig í fingurinn á snælduteini og detta dauð niður.“ Hún fór í burtu, kvaddi engan og lét sem hún sæi ekki veislugesti sem urðu bæði undrandi og óttaslegnir.

En nú gekk þrettánda forlagagyðjan fram fyrir barnið og sagði: „Ekki get ég ógilt álög systur minnar en ég get breytt þeim. Hún mun ekki deyja heldur mun hún liggja í dásvefni í hundrað ár.“

Til að koma í veg fyrir þessi illu álög lét kóngurinn banna alla rokka í ríki sínu og brenna allar snældur.

Litla stúlkan rann upp eins og fifill í varpa og varð eins og forlagagyðjurnar höfðu ákveðið. Hún var gædd góðum gáfum, hafði gott hjartalag og var hið fegursta barn. Hún varð eftirlæti allra sem kynntust henni. Æska hennar var eins og lystigarður í sól og sunnanblæ.

Á afmælisdaginn hennar þegar hún varð fimmtán ára urðu kóngur og drottning að fara að heiman. Hún varð

eftir í höllinni. Hún ákvað þess vegna að nota tækifærið og skoða vel höllina sem var mjög stór. Þar voru margir afkinar sem hún hafði aldrei séð. Hún skoðaði alla höllina og gekk að lokum stigann sem lá upp í hæsta turninn. Þegar hún var komin upp stigann gekk hún að lítill hurð og sá að ryðgaður lykill stóð í skráargatinu. Hún snéri lyklinum og opnaði dyrnar.

Í turnherberginu sat gömul kona og spann hör á snældu.

„Heil og sæl, kona góð,“ sagði kóngsdóttirin. „Hvað ert þú að gera hér?“

„Eins og þú sérð,“ sagði konan, „er ég að spinna.“

„Þetta er undarleg skopparakringla sem þú heldur á,“ sagði kóngsdóttirin og benti á snælduna. „Leyfðu mér að skoða hana.“

Þegar kóngsdóttirin fór að handleika þennan undarlega grip stakk hún sig á snælduteininum eins og forlagagyðjan hafði ákveðið. Hún hafði ekki fyrr stungið sig á teininum en hún hneig meðvitundarlaus niður í rúm sem þarna stóð og féll í dásvefn. Þetta var magnaður svefn. Allir sem voru í höllinni sofnuðu á sama tíma. Kóngurinn og drottningin sem voru nýkomin heim duttu út af í hásetinu steinsofandi. Sama gerðist hjá allri hirðinni og ekki aðeins fólkinu. Hestarnir og hundarnir í hallar-

garðinum, dúfurnar á hallarþakinu, flugurnar á veggjunum, allt þetta steinsofnaði. Jafnvel eldurinn á arninum slokknaði. Steikin sem var yfir eldinum hætti að stikna. Yfirmatsveinninn, sem hafði gripið um annað eyrað á vikapiltinum og ætlaði að fara að gefa honum utan undir, datt niður með höndina reidda til höggs. Vindurinn varð að blæjalogni. Engin laufblöð bærðust á trjánun. Allt var kyrrt og eins og steindautt.

Þétt þyrnigerði fór að vaxa umhverfis höllina og það stækkaði eftir því sem árin liðu. Það varð hátt og þétt og óx að lokum upp fyrir höllina og jafnvel fánastöngin hvarf. Gamla kynslóðin hvarf og nýrri kynslóð sem kom var sögð saga um þetta undarlega þyrnigerði. Inni í því átti að vera heil höll. Sagt var að í höllinni svæfi yndisleg stúlka sem kölluð var Þyrnirós. Kóngssynir í fjarlægum löndum heyrðu þessa sögu og þeir komu og reyndu hver af öðrum að brjóta sér leið gegnum þyrnigerðið. Það var eins og það byggði yfir dularfullum mætti. Þegar þeir voru komnir inn í þyrnigerðið var þeim haldið föstum af ósýnilegum höndum svo að þeir gátu sig hvergi hreyft og þar létu þeir líf sitt. Þyrnigerðið óx áfram og varð stærra og stærra. Þannig liðu mörg ár.

Nú voru næstum liðin hundrað ár frá því að Þyrnirósarsvefninn byrjaði.

Þá gerðist það að kóngssonur úr fjarlægu landi ferðaðist um þessar slóðir og gaf sig á tal við gamlan mann. Gamli maðurinn sýndi honum þyrnigerðið og sagði að sú saga væri sögð að inni í þessu gerði væri höll og að þar svæfi kona sem bæri af öllum öðrum konum að fegurð. Hún væri manna á meðal nefnd Þyrnirós. „Og sagan segir,“ hélt gamli maðurinn áfram, „að hún sé búin að sofa þarna í næstum heila öld. Ekki aðeins hún heldur kóngshjónin og öll hirðin.

Þessa sögu sagði hann afi mér og ég veit til þess að það hafa margir kóngssynir reynt að brjótast gegnum þetta gerði. Það hefur ekkert til þeirra spurst. Þeir hafa horfið.“

Kóngssonurinn sagði: „Ég er samt ekkert hræddur við að gera þetta. Ég ætla að brjótast í gegnum gerðið hvað sem það kostar.“

Gamli maðurinn reyndi allt sem hann gat til að fá kóngssoninn til að hætta við að gera þetta en það var ekki til neins. Einmitt þennan dag voru hundrað ár liðin frá því að Þyrnirós stakk sig á snælduteininum. Þrettánda forlagagyðjan hafði mælt svo fyrir að hún myndi vakna þennan dag. Það var auðvelt fyrir kóngssoninn að komast í gegnum þetta óvinnandi vígi. Þyrnigerðið angaði af nýútsprungnum blómum og það þokaði sér sjálfkrafa til

hliðar þegar kóngssonur kom að því og lokaðist aftur að baki honum. Það stungu hann engir þyrnar. Hann sá sofandi hesta og hunda í hallargarðinum. Það sátu dúfur á hallarþakinu með höfuð undir væng. Þegar hann kom inn í höllina sá hann að flugurnar hreyfðust ekki á veggjunum og matsveinninn var með reidda höndina tilbúinn að slá vikapiltinn þó að hann væri steinsofandi. Þarna var eldabuskan sofandi með hálfreytta hænu í höndunum. Þegar hann gekk að hásætinu lágu konungshjónin þar sofandi og öll hirðin í kringum þau.

Hann fór nú um alla höllina og þar var alls staðar sama dauðakýrrðin. Hann heyrði aðeins sinn eigin hjartslátt. Loks gekk hann upp í turninn og opnaði dyrnar. Þarna lá Þyrnirós í rúminu. Slíka fegurð hafði hann aldrei séð. Hann horfði lengi á hana og gat að lokum ekki stillt sig um að beygja sig niður að henni og kyssa hana. Við þennan koss vaknaði Þyrnirós. Hún opnaði augun, horfði á hann og brosti blíðlega. Þau leiddust saman niður í hásætissalinn. Þá vöknuðu kóngurinn og drottningin og öll hirðin. Þau horfðu með undrunarsvip hvert á annað. Hestarnir spruttu á fætur og hristu sig. Hundarnir teygðu úr sér og geispuðu. Dúfurnar reistu höfuðin og flugu í burtu. Flugurnar á veggjunum fóru á kreik. Það skíðlogaði á arninum og snarkaði í steikinni.

Matreiðslumaðurinn sló vikapiltinn utan undir svo að hann fór að gráta. Eldabuskan hélt áfram að reyta hænuna.

Nú var haldið veglegt brúðkaup Þyrnirósar og kóngssonarins. Þau lifðu vel og lengi og elskuðu hvort annað til æviloka.

MJALLHVÍT OG DVERGARNIR SJÖ

Grimms ævintýri

Það var komið fram á miðjan vetur. Drottningin í ríkinu sat við gluggann í höll sinni og var að sauma. Hún horfði út. Það var snjókoma. Mjallhvítar snjóflygsumar dönsuðu til jarðar fyrir framan gluggakistuna sem gerð var úr svörtum viði. Drottningin gætti sín ekki við saumaskapinn og stakk sig á nál í fingurinn. Þrír blóðdropar féllu á drifhvíta mjöllina í gluggakistunni. Drottningin horfði á blóð sitt í snjónum og fannst það sem hún sá einstaklega fagurt.

„Mikið vildi ég,“ sagði drottningin „að ég gæti eignast svona fagurt meybarn sem væri með mjallhvítt andlit, fagurrauðar kinnar og hárið gljáandi svart eins og tinnuviðurinn í gluggakistunni.“

Áður en ár var liðið eignaðist drottningin litla stúlku. Barnið var með mjallhvítt andlit, fagurrauðar kinnar og tinnusvart hár. Hún var þess vegna kölluð Mjallhvít. Móðir Mjallhvítar dó þegar litla stúlkan fæddist.

Þegar ár var liðið tók konungurinn sér aðra konu fyrir drottningu. Nýja drottningin var mjög fögur kona en hún var svo hégómleg og hrokafull að hún þoldi ekki að nokkur kona í öllu ríkinu væri fallegri en hún.

Drottningin átti töfraspegil sem vissi alla hluti. Hún var von að ganga fyrir spegilinn, spegla sig í honum og spyrja:

Spegill, spegill seg þú mér
hver allra kvenna fegurst er.

Og spegillinn svaraði:

Heiður þeim sem heiður ber.
Þú fegurst ert á landi hér.

Drottningin réði sér ekki fyrir kæti. Hún vissi að spegillinn var þeirrar náttúru að hann gat ekki sagt neitt sem ekki var satt.

Mjallhvít óx upp eins og fífill í varpa og varð fallegrí með hverjum degi sem leið. Sjö ára gömul var hún orðin gullfalleg eins og sól í heiði.

Þá gerðist það að drottningin gekk fram fyrir töfraspegilinn eins og hún var von og sagði:

Spegill, spegill seg þú mér
hver allra kvenna fegurst er.

En spegillinn svaraði öðru en hann var vanur:

Víst ert þú, drottning mín, fögur frú
en margfalt fegurri er Mjallhvít en þú.

Drottningin varð alveg miður sín af að heyra þetta svar og öfundin greip hana heljartökum. Upp frá þessu hataði hún Mjallhvíti litlu og hatrið kæfði allar góðar tilfinningar og gerði hana að vondri manneskju sem hugsaði um það eitt að hefna sín.

Drottningin kallaði til sín einn af veiðimönnum
konungsins og sagði við hann:

„Taktu Mjallhvíti, farðu með hana út í skóg og láttu hana hverfa. Ég vil aldrei sjá hana framar. Dreptu hana og til þess að sanna mér að þú hafir hlýtt skipun minni skaltu koma með lungu hennar og lifur og sýna mér.“

Veiðimaðurinn gerði eins og honum var sagt. Hann fór út í skóg með Mjallhvíti, dró veiðilníf sinn úr slíðrum og hóf hann á loft til að reka hann í hjarta hennar. Þegar Mjallhvít sá þetta fór hún að gráta og biðja sér vægðar:

„Góði maður,“ sagði hún „leyfðu mér að lifa. Ég skal hverfa inn í skóginn og koma aldrei aftur.“

Hún var svo falleg að veiðimanninum féllust hendur.
Hann sagði:

„Jæja, vesalings barn, hlauptu þá inn í skóginn.“

Veiðimanninum létti við að þurfa ekki að vinna þetta illskuverk en hann hugsaði með sér:

„Hún getur hvort sem er ekki lifað lengi í skóginum. Rándýrin verða fljót að finna hana.“

Hann fann ungan villigölt sem hann drap og tók úr honum lifur og lungu. Með þau fór hann heim í höllina og sýndi drottningunni til að sanna að hann hefði gert það sem honum var skipað. Matreiðslumeistari hirðarinnar steikti þetta. Drottningin snæddi krásina og hélt að nú hefði hún étið lifur og lungu Mjallhvítar.

Nú viku sögunni til litlu stúlkunnar sem hljóp alein inn í skóginn. Hún var óskaplega hrædd við öll hljóðin sem hún heyrði þó að sum þeirra væru ekki annað en þytur vindsins í laufi trjáanna. Hún hafði enga hugmynd um hvar hún var, hvert hún ætti að fara eða hvað hún ætti að gera. Hún hljóp beint áfram gegnum þyrnirunna og yfir urðargrjót. En villidýrin létu hana í friði. Þannig hljóp hún hvíldarlaust alveg fram á kvöld. Loks þegar næturmyrkrið var að síga yfir skóginn sá hún lítið hús framundan. Þangað flýtti hún sér og gekk inn.

Þetta var einkennilegt hús og allt sem hún sá í húsinu var undarlega lítið. Þeir sem bjuggu í þessu húsi gengu greinilega vel um, allt var í röð og reglu og tandurhreint.

Á miðju gólfinu var lítið borð. Á því var hvítur dúkur og sjö litlir diskar. Við hvern disk var lítill bikar, hnífur, gaffall og skeið. Við vegginn stóðu sjö lítil rúm, vel umbúin með drifhvítum ábreiðum.

Mjallhvít litla var orðin sársvöng og þyrst eftir öll hlaupin í skóginum. Hún drakk einn sopa úr hverjum bikar og fékk sér einn munnbita af hverjum diskum svo að hún tæki ekki allan matinn frá neinum. Hún var líka orðin dauðþreytt og lagðist upp í eitt rúmið. En rúmið var of lítið. Hún lagðist upp í öll rúmin en ekkert var af réttri stærð nema það síðasta. Þar hreiðraði hún um sig, las bænirnar sínar og steinsofnaði.

Nú komu íbúar hússins heim í næturnyrkrinu. Það voru dvergar sem grófu gull og aðra málma úr fjöllum. Þegar þeir komu inn kveiktu þeir hver á sínu kerti svo að bjart varð í stofunni. Þá sáu þeir að hér hafði einhver komið og sett allt úr sínum föstu skorðum. Hér var ekkert eins og það átti að vera.

Fyrsti dvergurinn sagði:

„Hver hefur notað stólinn minn?“

Annar sagði:

„Hver hefur tekið mat af diskum mínum?“

Sá þriðji sagði:

„Hver hefur brotið af brauðinu mínu?“

Hinn fjórði:

„I-Iver hefur komist í kálið mitt?“

Fimmti dvergurinn sagði:

„Hver hefur átt við gaffalinn minn?“

Sá sjötti:

„I-Iver hefur skorið með hnífnum mínum?“

Og sjöundi dvergurinn sagði:

„Hver hefur drukkið úr mínu staupi?“

Nú leit fyrsti dvergurinn á rúmið sitt og sá að einhver hafði bælt sængurfötin.

Hann spurði:

„Hver hefur notað rúmið mitt?“

Dvergarnir hlupu nú til og sáu að öll rúmin höfðu verið notuð. Þegar sjöundi dvergurinn kom að rúmi sínu sá hann að Mjallhvít lá þar steinsofandi. Hann hrópaði af undrun og allir dvergarnir flyktust að rúminu steinhissa. Þeir flýttu sér að sækja kertin sín til að sjá betur framan í hana.

„Fegurri stúlku höfum við aldrei séð,“ hvísluðu þeir hver að öðrum. Hún svaf svo vært að þeir gátu ekki fengið sig til að vekja hana en fóru sjálfir að sofa. Sjöundi dvergurinn svaf hjá hinum, eina stund hjá hverjum. Og þannig leið nóttin.

Mjallhvít varð hrædd þegar hún vaknaði næsta morgun og sá dvergana. En ekki lengi. Þeir voru mjög góðir við hana og spurðu hana að heiti. Hún sagðist heita Mjallhvít. Dvergarnir vildu vita hvernig á því stæði að hún væri komin til þeirra. Og Mjallhvít sagði þeim alla söguna um illu drottninguna sem ætlaði að lífláta hana, um veiðimanninn sem leyfði henni að hlaupa inn í skóginn og bjarga þannig lífi sínu. Hún sagðist hafa villst um skóginn í heilan dag áður en hún fann húsið þeirra.

Nú ræddu dvergarnir mál sín á milli og sögðu loks við Mjallhvíti:

„Þér er velkomið að búa hjá okkur og þú færð hér allt sem þig vanhagar um. Hins vegar þætti okkur gott ef þú vildir sjá um húsið meðan við erum að vinna málma úr fjöllum. Hér þarf að halda öllu hreinu, elda mat, þvo og gera við fötin, sauma og þróna.“

Mjallhvít varð því fegin að fá að búa hjá dvergunum og sjá um húsverkin svo að þetta var ákveðið.

Allan liðlangan daginn varð Mjallhvít að vera alein í húsinu. Dvergarnir sögðu henni að hún mætti alls ekki hleypa neinum ókunnugum inn í húsið. Þeir sögðu að drottningin illa mundi fljótlega komast að því hvar hún væri.

Nú viku sögunni aftur til drottningarinnar. Hún þóttist alveg viss um það að hún væri fegursta konan í öllu ríkinu fyrst hún hefði étið bæði lifur og lungu Mjallhvítar. Samt gat hún ekki stillt sig um að ganga fyrir spegilinn og segja:

Spegill, spegill seg þú mér
hver allra kvenna fegurst er.

En spegilinn svaraði og sagði:

Víst ert þú, drottning mín, fögur frú
en margfalt fegurri er Mjallhvít en þú.
Djúpt inn í skógin hún fór ykkur frá
og dvelur þar núna dvergum hjá.

Drottningin varð ævareið þegar hún heyrði þetta. Nú vissi hún að veiðimaðurinn hafði svikið hana og að Mjallhvít litla væri enn á lífi. Drottningin gat hvorki borðað né sofið vegna afbrýði sinar og hugsaði um það eitt að ná sér niðri á litlu stúlkunni sem hafði ekkert gert af sér annað en vera fallegri en hún.

Drottningin fór inn í skóginn að leita að Mjallhvíti og var klædd eins og flökkukerling. Hún fann hús dverganna, barði að yrum og hrópaði:

„Hlustið á! Úrvalsvarningur á boðstólum.“

Mjallhvít leit út um gluggann og sagði:

„Komdu sæl, kona góð. Hvað ertu að selja?“

„Meyjarlinda í öllum litum,“ svaraði kerlingin.

Hún sýndi Mjallhvíti fallegasta mittisbandið sem var ofið úr marglitu silki.

Mjallhvít hugsaði:

„Ekki getur þessi gamla förukona verið neitt hættuleg. Það hlýtur að vera óhætt að opna dymar.“

Það gerði hún og keypti þennan fallega meyjarlinda. Hún fór strax að festa á sig bandið.

„Hvað er að sjá þetta, telpa mín. Leyfðu mér að sýna þér hvernig á að gera þetta á réttan hátt.“

Mjallhvít leyfði konunni að festa á sig meyjarlindann. Hún átti sér einskis ills von, en stjúpán reyrði bandið svo fast um mittið að Mjallhvít gat ekki náð andanum og datt niður meðvitundarlaus.

„Nú er fegurð þín fölnuð,“ sagði drottningin við sjálfa sig og flýtti sér í burtu frá húsinu, enda komið kvöld.

Dvergarnir komu heim litlu seinna og fundu Mjallhvíti liggjandi hreyfingarlaus á gólfinu. Þeir héldu fyrst að hún væri dái. Þeir urðu mjög hryggir því að þeim þótti afar vænt um litlu stúlkuna. Þeir lyftu henni upp af gólfinu og sáu þá meylarlindann. Þeir skáru hann sundur með hníf og þá fór Mjallhvít að draga andann og lifnaði við.

Nú heyrðu dvergarnir hvað gerst hafði.

„Kerlingin,“ sögðu þeir, „er engin önnur en drottningin illa, stjúpa þín. Þú verður að gæta þess vel að hleypa engum inn í húsið meðan við erum að vinna.“

Nú var drottningin komin heim og gekk sigri
hrósandi fram fyrir spegilinn og sagði:

Spegill, spegill seg þú mér
hver allra kvenna fegurst er.

En spegillinn svaraði eins og áður:

Víst ert þú, drottning mín, fögur frú,
en margfalt fegurri er Mjallhvít en þú.
Djúpt inn í skóginn hún fór ykkur frá
og dvelur þar núna dvergum hjá.

Drottningin varð alveg frávita af reiði þegar hún heyrði þetta svar. Hún skildi að Mjallhvít hafði ekki dáið, hún hafði lifnað við aftur.

„Nú er nóg kornið,“ sagði hún við sjálfa sig. „Ég skal finna ráð sem dugar hvað sem það kostar.“

Drottningin var göldrótt og nú notaði hún þessa kunnáttu sína til að búa til baneitraðan hárkamb. Hún dulbjó sig í nýjan búning og lagði af stað í aðra ferð til dverganna inni í skóginum. Hún barði að dyrum og hrópaði: „Opnið dyrnar, eigulegir hlutir til sölu!“

Mjallhvít leit út um gluggann og sá konuna. „Haltu ferð þinni áfram,“ sagði hún, „mér hefur verið bannað að hleypa nokkrum inn í húsið.“

„Það er nú svo,“ sagði förukonan. „En hefur nokkur bannað þér að skoða þessa fallegu hluti? Sjáðu þennan hárkamb hérna.“

Mjallhvít skoðaði hárkambinn og sá ekki betur en að hann væri hreinasta gersemi sem hana langaði strax til að eignast. Þess vegna opnaði hún dyrnar. Og Mjallhvít keypti kambinn.

„Ég skal greiða þér vel,“ sagði konan, „og festa kambinn á réttan hátt í hárinu.“

Mjallhvít þáði boðið. Kamburinn var svo baneitraður að um leið og hann var settur í hár Mjallhvítar féll hún sem dauð niður.

„Þetta ætti að nægja þér, pjattrófan þín,“ tautaði gamla drottningin og flýtti sér burtu.

Eins og í fyrri heimsókninni var komið undir kvöld og dvergarnir komu fljótlega heim. Þeir fundu Mjallhvíti meðvitundarlausu á gólfinu og þóttust vita hver hefði verið hér að verki. Þeir komu strax auga á eitraða kambinn og tóku hann úr hári hennar.

Mjallhvít vaknaði til lífsins og sagði nú dvergunum hvað komið hefði fyrir. Þeir brýndu enn fyrir henni að gæta sín vel og opna alls ekki húsið fyrir nokkrum manni.

Það fyrsta sem drottningin gerði þegar hún kom heim í höllina var að ganga fyrir spegilinn og spyrja:

Spegill, spegill seg þú mér
hver allra kvenna fegurst er.

Spegillinn sagði enn hið sama:

Víst ert þú, drottning mín, fögur frú
en margfalt fegurri er Mjallhvít en þú.
Djúpt inn í skóginn hún fór ykkur frá

og dvelur þar núna dvergunum hjá.

„Mjallhvít skal deyja!“, æpti hún upp yfir sig.
„Jafnvel þó að það kosti mig lífið.“

Hún fór inn í afkima í höllinni sem enginn þekkti nema hún sjálf. Þar notaði hún kunnáttu sína til að útbúa eitrað epli. Þetta leit út fyrir að vera úrvals epli, mjallhvítt og blóðrautt. Það var svo eitrað að hver sá sem borðaði af því einn munnbita hlaut að deyja.

Nú málaði gamla drotningin sig í framan og klæddi sig eins og bóndakona. Hún lagði af stað í ferð sína að húsi dverganna í skóginum. Hún barði að dyrunum sem fyrr. Mjallhvít leit út um gluggann og kallaði til hennar:

„Dvergarnir hafa harðbannað mér að hleypa nokkrum einasta manni inn í húsið.“

Bóndakonan sagði:

„Sama er mér. Ég er að selja úrvals epli og ég á ekki í neinum vandræðum með að losna við þau öll fyrir kvöldið. Það er annars best að ég gefi þér eitt epli.“

„Nei, nei, ég má ekki taka við því,“ sagði Mjallhvít.

„Heldurðu kannski að eplið sé eitrað?“ sagði bóndakonan. „Ef svo er þá skal ég skera eplið í tvennt. Ég borða hvíta helminginn en þú borðar þann rauða.“

Þetta sagði drottningin af því að eplið var þannig gert að eitrið var falið í rauða helmingnum en ekki í þeim hvíta. Þetta var girnilegt epli og litlu stúlkuna bráðlangaði í eplið. Hún sá að bóndakonan hámaði í sig eplið og Mjallhvít þáði rauða helminginn. Þegar Mjallhvít ætlaði að kyngja fyrsta bitanum féll hún eins og hún væri dauð til jarðar. Drottningin horfði á hana þar sem hún lá á gólfinu og hló kuldalegum hlátri.

„Hvít sem njöllin, rauð eins og blóð, svört eins og tinnuviður. Sést hefur nú annað eins! En að þessu sinni vekur þig enginn til lífsins, stúlka mín.“

Þegar drottningin kom heim í höllina gekk hún fyrir spegilinn og sagði:

Spegill, spegill seg þú mér
hver allra kvenna fegurst er.

Spegillinn svaraði:

Á öllu landinu okkar nú
er engin kona jafn fögur og þú.

Loksins fékk drottningin það svar sem hún hafði beðið eftir og hún tók aftur gleði sína.

Dvergarnir fundu Mjallhvíti á gólfinu þegar þeir komu heim um kvöldið. Þeir gátu ekki séð að hún andaði eða neitt annað lífsmark. Þeir sáu ekki heldur neina áverka. Þeir losuðu um meyjarlindann, greiddu hár hennar og þeir þvoðu hana upp úr köldu vatni og víni en allt kom fyrir ekki. Það var ekki að sjá að vesalings litla stúlkan þeirra væri lengur á lífi. Þeir lögðu hana á líkbörur, settust í hring í kringum hana og grétu yfir henni í þrjá daga. Hún var enn jafn fögur og það var engu líkara en að hún væri á lífi. Dvergarnir gátu ekki með neinu móti hugsað sér að jarða hana. Þeir lögðu Mjallhvíti í glerkistu svo að þeir gætu séð hana frá öllum hliðum. Þeir settu nafn hennar með gullstöfum á kistuna og létu þess þar getið að hún væri konungsdóttir. Þeir fóru með kistuna upp á fjall og skiptust á um að standa vörð hjá henni. Skógardýrin komu líka til að syrgja Mjallhvíti. Fyrst kom ugla, síðan hrafn og loks dúfa. Þarna lá Mjallhvít lengi, lengi. Hún breyttist ekki neitt. Það var eins og hún svæfi. Hún var enn þá hvít sem mjöll, rauð sem blóð og hárið svart eins og tinna.

Nú bar það til tíðinda að kóngssonur sem ferðaðist um landið kom til dverganna og bað um að fá að gista. Hann sá kistuna og undraðist fegurð Mjallhvítar. Hann las líka áletrunina. Kóngssonurinn fór þess á leit við

dvergana að þeir létu sig hafa kistuna. Hann skyldi greiða það verð sem þeir settu upp. Dvergarnir svöruðu: „Þessa kistu seljum við ekki fyrir allt gull heimsins.“

„Gefið hana þá,“ sagði kóngssonur. „Ég get ekki lifað án þess að hafa Mjallhvíti hjá mér. Ég skal virða hana og tigna eins og hún væri heitkona mín.“

Dvergarnir komust við þegar þeir heyrðu þetta og það varð úr að þeir gáfu kóngssyninum kistuna. Hann gaf þjónum sínum skipun um að bera kistuna heim í höll föður síns. Þetta var löng leið og á einum stað voru þjónarnir næstum dottnir með kistuna. Við þetta hrökk eitraði bitinn sem setið hafði fastur í hálsi Mjallhvítar upp úr henni. Hún hafði aldrei rennt honum niður. Eftir stutta stund opnaði Mjallhvít augun. Hún ýtti lokinu ofan af kistunni og settist upp.

„Flamingjan sanna, hvar er ég?“

Kóngssonurinn flýtti sér til hennar og sagði:

„Þú þarft ekki að vera hrædd. Þú ert hjá mér.“

Hann sagði henni frá því hvað gerst hafði og bætti við:

„Það er ekki til neitt í þessum heimi sem ég elska heitar en þig. Ég vil að þú komir með mér heim í höll föður míns og að þú verðir drottning mín.“

Mjallhvít sá að kóngssonurinn var fríður sýnum og bauð af sér góðan þokka. Þau fóru heim í höllina og menn hófust strax handa og fóru að undirbúa brúðkaup. Öllu fyrirfólki var boðið til veislunnar, einnig drottningunni illu, stjúpu Mjallhvítar. Hún bjó sig til veislunnar og fór í sín allra fegurstu klæði.

Áður en hún fór gekk hún fyrir spegilinn og sagði:

Spegill, spegill seg þú mér
hver allra kvenna fegurst er.

En spegillinn svaraði:

Víst ert þú, drottning, fögur frú,
en fegurri er drottningin unga en þú.
Til brúðkaups nú býður hún þér.

Illgirninn náði aftur tökum á gömlu drottningunni og hún varð miður sín af reiði. Fyrst ákvað hún að fara ekki í brúðkaupið en hún var forvitin og fannst hún verða að sjá þessa konu. Það læddist líka að henni undarlegur ótti.

Þegar gamla drottningin gekk inn veislusalinn stirðnaði hún upp af skelfingu. Hún sá að unga drottningin var engin önnur en Mjallhvít.

Örlög hennar voru ráðin. Það var búið að smíða á hana sérstaka járnskó og þeir voru hitaðir í eldstónni þar til þeir urðu hvítglóandi. Skórnir voru teknir úr eldinum með töngum og bornir inn í salinn. Þar voru þeir settir fyrir framan fætur gömlu drottningarinnar. Hún varð að fara í þessa skó. Og á þessum skóm illskunnar varð hún að dansa þar til yfir lauk.

NÆTURGALINN

H.C. Andersen

Eins og þú veist þá var keisarinn í Kína Kínverji og allir í hirðinni í kringum hann voru Kínverjar. Það er mjög langt síðan þessi saga gerðist. Þess vegna er gott að hlusta á hana áður en hún gleymist.

Keisarinn bjó í fegurstu höll heimsins. Hún var öll úr dýrasta postulíni og það var svo brothætt að menn gátu ekki hreyft sig nema gæta ýtrustu varfærni. Mörg undarleg blóm uxu í aldingarði keisarans og við þau fegurstu voru bundnar silfurbjöllur til þess að allir sem um garðinn gengu tækju eftir skrautblómunum. Allt í garðinum þótti hin merkilegasta list og hann var svo stór að jafnvel garðyrkjumaðurinn vissi ekki hvar hann endaði. Þeir sem héldu áfram göngu sinni lentu fyrr en varði inn í ævintýralegum skógi með hávöxnum trjám og kyrrum og djúpum tjörnum. Skógurinn breiðir sig alveg niður að hafinu bláa og þar var svo aðdjúpt að skip gátu siglt undir greinunum. Í þessum greinum átti næturgali hreiður. Hann söng svo fagurlega að fátækir fiskimenn sem voru önnum kafnir við vinnu sína hættu um stund að draga net sín til þess eins að hlusta. Þeir hlýddu á næturgalann og sögðu:

„Þessi fugl syngur listavel.“

En þeir urðu brátt að halda áfram verki sínu. Þeir hlustuðu á næturgalann á hverri nóttu og ræddu við fólk um þennan einstaka söng. Það komu ferðamenn úr öllum heimshornum til keisaraborgarinnar. Þeir dáðust að borginni, postulínshöllinni og lystigarðinum. En þegar þeir heyrðu til næturgalans sögðu menn einum rómi:

„Hann ber af þessu öllu.“

Þegar þessir ferðamenn komu heim til sín sögðu þeir frá því sem þeir höfðu séð og heyrt og lærðu mennirnir byrjuðu að semja bækur um keisaraborgina fögru, postulínshöllina og garðinn. En næturgalann settu þeir ævinlega efstan. Þeir sem töldust skáldmæltir ortu sín frægustu ljóð um næturgalann í skóginum við sundin blá. Þessar bækur voru þýddar á aðrar tungur og að lokum bárust nokkrar þeirra til keisarans. Hann sat í hásæti sínu og las og las. Hann brosti og kinkaði öðru hverju kolli vegna þess að honum geðjaðist vel þessi lesning.

En þegar hann kom að setningunni: „Næturgalinn bar samt af þessu öllu,“ varð hann undrandi.

„Hvaða næturgali?“ spurði hann. „Ég þekki engan næturgala í mínu ríki. Undarlegt að þurfa að fræðast um slíkan fugl í útlendum bókum.“

Hann lét kalla til sín lærðasta mann hirðarinnar. Sá maður var að springa úr lærdómshroka og ef einhver venjulegur maður talaði til hans svaraði hann aldrei öðru en huh! Og það orð merkir ekki neitt.

Keisarinn sagði:

„Mér er tjáð að hér sé furðulegur fugl einn er næturgali nefnist. Það er jafnvel fullyrt að hann sé það allra merkilegasta í þessu víðlenda ríki mínu. En hvers vegna hefur enginn sagt mér frá honum?“

„Þann fugl hef ég aldrei heyrt nefndan á nafn,“ sagði lærði maðurinn. „Það er næsta víst að það hefur enginn sýnt hann hirðinni.“

Keisarinn sagði:

„Ég krefst þess að hann komi hingað í kvöld og syngi fyrir mig. Það er óþolandi að allur heimurinn viti hvað ég á neima ég sjálfur.“

„Eins og ég sagði,“ svaraði lærdómsmaðurinn, „þá hef ég aldrei heyrt hann nefndan á nafn. Ég skal fara og leita að honum þangað til ég finn hann.“

Lærði maðurinn skoðaði hvern krók og kima í höllinni. Hljóp um stiga, sali og hallargöng og spurði alla um næturgalann. En hann þekkti enginn í allri höllinni.

Eftir að hafa leitað af sér allan grun fór lærði maðurinn aftur til keisarans og sagði:

„Yðar hátign! Það er varasamt að trúa öllu sem stendur í þessum útlendu bókum. Rithöfundum hættir til að taka illa eftir og fara rangt með. Ég held að sagan um næturgalann sé uppspuni.“

Keisarinn sagði:

„Ég las þetta í bók sem sjálfur Japanskeisari sendi mér. Og annar eins maður og hann fer ekki að senda mér einhverja lygasögu. Ég krefst þess að fá að heyra næturalann syngja. Hann verður að koma hér í kvöld, sem er mikil upphefð fyrir hann. Og komi hann ekki læt ég hýða alla hirðina.“

„Sju, sju, sju!“ sagði lærði maðurinn og hljóp aðra ferð um alla höllina og öll hirðin hljóp með honum því að enginn vildi láta hýða sig.

Og nú var farið að spyrjast fyrir um næturgalann sem raunar allir þekktu nema þeir sem með völdin fóru. Og nú fór fína fólkið út úr höll sinni og það spurði fyrst fátæka stúlku, sem vann á matsölustað, hvort hún þekkti næturgalann.

„Næturgalann!“ sagði stúlkan, „þó það nú væri. Ég þekki hann vel. Móðir mín sem er veik býr niður við sjóinn og mér er leyft að fara á hverju kvöldi með matarbita handa henni. Þegar ég verð þreytt þá hvíli ég mig í skóginum og hlusta á næturgalann syngja. Það er

ekkert til unaðslegra. Þetta er eins og að eiga stefnumót við ástvin.“

Lærði maðurinn sagði:

„Hlustaðu á mig, eldabuska. Keisarinn krefst þess að næturgalinn syngi fyrir hirðina í kvöld. Ef þú getur vísað okkur leiðina til hans skal ég sjá svo um að þú verðir fastráðin í eldhúsinu, fáir meira að segja leyfi til að sjá keisarann borða.“

Nú fór allur hópurinn gegnum skóginn niður á ströndina þar sem næturgalinn var vanur að syngja.

Hallarbúar voru ekki vanir útivist. Einhver heyrði kú baula og hrópaði:

„Þarna er hann. Stórmerkilegt að svona lítill fugl hafi svona magnaða rödd. Annars finnst mér að ég hafi heyrt þetta einhvers staðar áður.“

„Þetta er ekki næturgalinn,“ sagði stúlkan. „Þetta eru bara kýrnar að baula. Það er enn löng leið niður að sjónum.“

Seinna fór hópurinn fram hjá skógartjörn þar sem nokkrir froskar voru byrjaðir að æfa róminn.

„Stórfenglegt,“ sagði einn kínverski hallarpresturinn. „Ég heyri til hans. Röddin eins og hljómfagrar klukkur.“

„Nei, nei,“ sagði stúlkan. „Þetta eru bara froskarnir að kvaka. En bráðum heyrum við til hans.“

Og nú byrjaði næturgalinn að syngja.

„Þarna er hann,“ sagði stúlkan og benti á lítinn gráleitan fugl sem sat á skógargrein. „Hlustið! Hlustið!“

„Þetta getur varla verið rétt,“ sagði lærði maðurinn. „Ég hefði nú aldrei hugsað mér hann svona. Þetta sýnist ekki merkilegur fugl. Líklegast hefur hann minnkað við að sjá öll þessi stórmenni í kringum sig.“

„Litli næturgali!“ kallaði stúlkan. „Hans hátign keisarinn mælist til þess að þú syngir fyrir hann.“

„Mín er ánægjan,“ sagði næturgalinn og söng fagurlegar en nokkru sinni fyrr.

„Hann syngur eins og postulínsklukkur,“ sagði lærði maðurinn. „Það er ótrúlegt hversu mikil hljóð geta komið úr þessum litla barka. Og hvað hann rembist. Merkilegt að ég skuli ekki hafa heyrt hans getið áður. Hann verður vafalaust vinsæll við hirðina.“

„Á ég að syngja aftur fyrir keisarann?“ sagði næturgalinn, sem hélt að keisarinn væri að hlusta.

Lærði maðurinn sagði:

„Þjóðþekkti litli næturgali! Mérh efur verið falið að bjóða þér til veislu í höllinni í kvöld. Ég dreg það ekki í efa að hans keisaralega tign muni kunna að meta sönginn.“

Næturgalinn sagði:

„Söngurinn nýtur sín betur í skóginum. En sé þetta vilji keisarans mun ég gera eins og hann óskar.“

Í höllinni var mikill viðbúnaður. Kveikt var á þúsund gulllömpum í postulínshöllinni og blómin með silfurbjöllum stóðu í röðum um alla ganga. Andvari var látinn leika um gangana til að klingja bjöllum svo að allar mannlegar raddir drukknuðu í hávaða. Í miðjum stóra salnum sat keisarinn. Og þar var komið fyrir grein úr gulli sem ætluð var næturgalanum. Öll hirðin var komin í salinn og stúlkan sem nú var fastráðin eldabuska fékk leyfi til að standa að hurðarbaki og hlusta. Hirðfólkið klæddist sínu fegursta skarti. Allra augu beindust að litla gráleita fuglinum og keisarinn hafði ekki augun af honum.

Næturgalinn byrjaði að syngja og hann söng svo fagurlega að keisaranum vöknaði um augu. Tárin streymdu niður kinnarnar.

Þegar litli næturgalinn sá þetta söng hann sinn fegursta söng. Það var söngur sem náði beint til hjartans.

Keisarinn varð svo glaður að hann vildi sæma næturgalann æðsta heiðursmerki ríkisins.

En litli næturgalinn afþakkaði þessa tign og sagði:

„Ég hef fengið laun mín. Ég hef séð tár í augum keisarans og þau eru mér dýrnætari en orður og

heiðurslaun. Í tárur keisarans býr mikið vald og sannarlega er mér að fullu launað.“

Að svo mæltu söng hann sitt kveðjulaag.

Hefðarfrúrnar í salnum sögðu sín á milli:

„Er þetta ekki það elskulegasta dímmin dí sem við höfum nokkurn tímann heyrt?“

Síðan gerðu þær sig þokkafullar í röddinni og þóttust sjálfar vera orðnar næturgalar. Þjónarnir og herbergisþernurnar létu skila því frá sér að þau væru sæmilega ánægð með sönginn. En eins og allir listamenn vita þá er langerfiðast að gera þessu fólki til hæfis.

Litli næturgalinn var nú kominn í tísku. Upp frá þessu varð hann hluti af hinni keisaralegu hirð. Hann var settur í gullbúr. En hann fékk frelsi til að fara úr búrinu tvisvar á daginn og einu sinni á nóttinni. Og þjónar voru látnir gæta hans. Þeir bundu alltaf silkipráð um fót hans og höfðu þannig taumhald á honum.

Eins og þú hefur skilið þá er svona ganga engin skemmtiganga.

Í allri keisaraborginni var ekki talað um annað meira en næturgalann. Börn ellefu kjötkaupmanna voru skírð í höfuðið á næturgalanum þó að þau væru öll laglaus.

Dag nokkurn var stór pakki borinn í höllina. Gjöf handa keisaranum. Utan á hann var skrifað:

Næturgali.

Keisarinn sagði:

„Hér er komin ný bók um frægasta fuglinn okkar.“

En upp úr öskjunni kom engin bók heldur glæsilegur kjörgripur, furðuleg eftirlíking af næturgalanum. Nema hvað hann var miklu glæsilegri í sjón, alsettur rúbínum, demöntum og safírum. Og gervifuglinn söng sömu lög og hinn raunverulegi næturgali og hann sperrti stélið sem glitraði af silfri og gulli. Um háls fuglsins hékk borði sem á var letrað:

„Næturgali Japanskeisara er fátæklegur í samanburði við næturgala keisarans í Kína.“

Honum geðjaðist vel að þessari hógværð og sendimaðurinn var sæmdur nafnbót og gerður umsjónarmaður gervifuglsins.

„Þessir tveir verða að syngja saman,“ sögðu menn, „það verður menningarviðburður allra tíma.“

Og þeir voru látnir syngja saman.

Það gekk ekki vel. Gervifuglinn söng allt kórrétt en hinn náttúrulegi næturgali fann sífellt upp ný tilbrigði.

Og tónlistarmeistarinn sagði:

„Sá japanski gerir allt rétt. Hann er taktviss og útlærður í mínum skóla. Feilnóturnar eru hinum að kenna.“

Eftir þetta var gervifuglinn látinn syngja einn. Það var ekki aðeins það að hann færi rétt með heldur var hann miklu glæsilegri fugl og til muna skrautlegri. Hann gat sungið sama lagið þrjátíu og þrisvar sinnum án þess að þreytast. Hann hefði hæglega getað haldið áfram en nú vildi keisarinn að hinn náttúrulegi syngi eitt lag líka.

En hvar var hann?

Það hafði enginn tekið eftir því að hann hafði flogið burt úr höllinni til sinna grænu skóga.

„Hvernig getur hann gert þetta?“ sagði keisarinn.

Öll hirðin var sammála um að þetta væri afar vanþakklátur fugl. Allir fóru að tala illa um næturgalann.

„Það er þó bót í máli,“ sögðu menn, „að besti listamaðurinn er enn hjá okkur.“

Og nú var gervifuglinn látinn syngja í síbylju endalaust sama lagið. Samt lærðu menn lagið aldrei til fulls.

Meistari hallarinnar hélt fjölmargar lofræður um gervifuglinn og sýndi fram á hvers vegna hann var á allan hátt betri en sá náttúrulegi. Framganga hans væri fágaðri, fjaðraburðurinn á allan hátt skrautlegri og söngurinn markvissari og nútímalegri.

Tónlistarsérfræðingurinn var vanur að ljúka ræðu sinni með þessum orðum:

„Við skulum gera okkur grein fyrir því að það sem gerir gæfumuninn er þetta:

Gamli, náttúrulegi næturgalinn var óútreiknanlegur. Menn vissu aldrei hvað kom næst. En hjá gervifuglinum er allt kórrétt samkvæmt bókinni. Hvert hjól grípur inn í annað á fullkomlega skiljanlegan og rökréttan hátt.“

„Þetta er einmitt það sem ég hef alltaf sagt,“ sögðu þeir sem á hlýddu. „Svona er þetta.“

Keisarinn sagði:

„Alþýðufólkið verður líka að fá að njóta þessarar listar.“

Og það var ákveðið að gervifuglinn yrði látinn syngja fyrir almenning næsta hátíðardag.

Þetta var gert og fólkið drakk í sig tónlistina. Menn speritu fingur, lögðu undir flatt, spekingslegir á svip og sögðu:

„A-ha, a-ha.“

Það var aðeins einn fátækur sjómaður sem var fólkinu ekki alveg sammála. Hann hafði heyrt hinn næturgalann syngja í skóginum.

Hann sagði:

„Vissulega syngur fuglinn vel, en það er eitthvað sem vantar. Ég veit ekki hvað það er.“

En nú var náttúrulegi næturgalinn settur út í kuldann og lagður í einelti með illu umtali.

Gervifuglinn sat á silkipúða nálægt rúmi keisarans. Það var hlaðið á hann alls konar heiðurslaunum, nafnbótum og orðum. Hann var færður í efsta sæti til vinstri í virðingarröð hirðarinnar. Það var finna að vera til vinstri. „Hjartað í keisaranum liggur vinstra megin,“ sögðu vitringarnir. Tónlistarprófessorar keisarans skrifuðu um list gervifuglsins ritsmið í tuttugu og fimm bindum. Um list fuglsins voru notuð svo löng og lærð orð að annað eins torf hafði enginn maður séð. Allir þóttust þó hafa lesið öll bindin og skilið hvert orð af ótta við að vera taldir kjánar og verða fyrir aðkasti.

Þetta ástand hélst óbreytt í heilt ár: Keisarinn, fyrirfólkið og almenningur kunni utanað hvert blæbrigði í söng gervifuglsins. Þetta var gott. Nú gátu allir sungið sama lagið. Götustrákarnir og keisarinn sungu einum rómi í síbylju: „Sí, sí, sú, klú, klú, klú.“ Enginn gat efast um þvílíka list.

Svo var það eitt kvöld þegar gervifuglinn tók sínar allra fegurstu trillur við hvílu keisarans að eitthvað brast inni í fuglinum... „burr.“ Og hjólin hættu að snúast. Söngvarinn þagnaði. Keisarinn stökk fram úr rúminu en hvað gat hann gert? Það var kallað á klukkusmiðinn og

eftir nýklar rannsóknir tókst honum að mestu að gera við fuglinn. „Gangverkið er orðið slitið,“ sagði hann „og ekki hægt að gera við það án þess að breyta laginu.“ Þetta þóttu ill tíðindi. Gervifuglinn var nú látinn syngja í mesta lagi einu sinni á ári. Við það tækifæri hélt prófessorinn ræðu til að fullvissa menn um að listamaðurinn væri síst verri en áður. Hann notaði svo nýkið af löngum og lærðum orðum að allir voru honum sammála.

Nú liðu fimm ár. Þá varð keisarinn fátækur og honum var ekki hugað líf. Keisarinn var í raun góður maður og þjóðinni þótti vænt um hann. Þetta voru ill tíðindi. Fólkið kom að höllinni og spurði æðsta ráðgjafann um líðan keisarans. „Þja,“ var það eina sem hann sagði og hristi hausinn. Sagt var að það væri þegar búið að velja nýjan keisara.

Ganli keisarinn lá í stóru og skrautlegu rúmi sínu fötur og kaldur. Það héldu allir að hann væri dáinn og hirðmennirnir flýttu sér til nýja keisarans til að sýna honum hollustu. Ungu herbergisþjónarnir hlupu út á stræti borgarinnar til að segja tíðindin og gera sig merki-lega. Þjónustumeyjarnar notuðu líka tækifærið og drukku saman te. Teppir voru breidd um alla sali og göng hallarinnar svo að ekkert skóhljóð heyrðist þegar gengið var um. Það rékti þess vegna grafarþögn í höllinni.

En keisarinn var enn á lífi, þó að hann væri fögur og hálfstirðnaður í gullskreyttri hvílu sinni. Glugginn í svefnherberginu stóð opinn og geislar mánans féllu inn um hann á keisarann og skrautfuglinn.

Keisaranum var orðið erfitt um andardrátt, þungt farg hvíldi á brjósti hans. Hann opnaði augun og sá að það var dauðinn. Hann hafði sett upp gullkórónu keisarans, tekið sverð hans í aðra hönd sína og fána hans í hina. Alls staðar voru svipir á sveimi. Sum þessara andlita sem hann sá voru illileg en önnur góðleg. Þessir svipir voru ill og góð verk sem keisarinn hafði unnið um sína daga.

„Manstu eftir mér?.... Manstu eftir þessu?“ hvísluðu svipirnir sem voru í fylgd með dauðanum.

„Nei,“ sagði keisarinn. „Ég vissi ekki..... Tónlist! Ég vil hlusta á tónlist. Syngið fyrir mig svo að ég þurfi ekki að hlusta á allt þetta.“ Svitinn bogaði af enni keisarans. Hvíslið hélt áfram og dauðinn kinkaði kolli eins og til að staðfesta allt sem sagt var.

„Gullfuglinn minn, syngdu fyrir mig,“ bað keisarinn. „Hef ég ekki gefið þér alls konar gæðum og heiðrað þig á allan hátt? Í guðs bænum syngdu nú fyrir mig.“

Gervifuglinn steinþagði. Hann gat ekki sungið nema einhver gæti dregið upp gangverkið. Þögnin varð skelfileg og dauðinn sat eni á sínum stað.

Allt í einu heyrðist undursamlega fagur söngur sem barst inn í svefniherbergið. Þarna sat litli næturgalinn á grein fyrir utan gluggann. Hann hafði frétt það að keisarinn væri þungt haldinn og var nú kominn til að létta honum stundirnar með söng sínum. Og litli næturgalinn söng. Því meira sem hann söng þeim mun daufari urðu svipirnir sem ásóttu keisarann og hjarta hans sló örar. Jafnvel dauðinn var farinn að hlusta af ákafa:

„Haltu áfram, litli næturgali. Haltu áfram,“ sagði dauðinn.

„Það skal ég gera ef þú lætur mig fá gullsverð keisarans, fána hans og kórónu.“ Næturgalinn söng svo fagurlega að dauðinn lét hann fá þetta allt. Hann söng um friðinn í kirkjugarðinum þar sem rósirnar hvítu vaxa, þar sem björkin ilmar og daggarperlurnar á grasinu eru eins og tár þeirra sem syrgja ástvini sína. Dauðinn fylltist heimþrá. Hann langaði heim í garðinn sinn og leið eins og hvítur skýjahnoðri út um gluggann.

Keisarinn sagði:

„Vissulega ert þú fugl himinsins. Hafðu hjartans þ akkir fyrir söng þinn. Já. Ég þekki þig. Ég rak þig burtu

úr ríki mínu en á neyðarstundu kemur þú og syngur allt hið illa frá hvílu minni og sjálfan dauðann úr hjarta mínu. Hvernig á ég að launa þér að verðleikum?“

Næturgalinn sagði:

„Ég er fyrir löngu búinn að fá bestu laun sem nokkur listamaður getur fengið. Þú táraðist þegar ég söng fyrir þig í fyrsta skipti, því mun ég aldrei gleyma. Enginn söngvari getur fengið dýrari gjöf. En nú skaltu sofa svo að þú fái styrk þinn aftur. Ég skal syngja þig í svefni.“

Næturgalinn söng og keisarinn sofnaði. Hann svaf værum og djúpum svefni. Næsta morgun þegar hann vaknaði við það að sólin skein á hann inn um gluggann var hann orðinn heill heilsu og kenndi sér einskis meins. Herbergisþjónarnir voru ekkert að flýta sér til hans. Þeir þóttust vita að hann væri dauður. Næturgalinn sat einn hjá honum og hóf morgunsöng.

„Þú mátt aldrei fara frá mér,“ sagði keisarinn. „Þú syngur aðeins þegar þig langar til þess og þennan gervifugl skal ég brjóta og kasta á hauga.“

„Gerðu það alls ekki,“ sagði næturgalinn. „Hann söng alltaf eins vel og hann gat og gerði sitt besta. Hafðu hann áfram hjá þér. Sjálfur get ég ekki búið hér í höllinni. En ef þig langar til þá skal ég koma, setjast á greinina mína við gluggann og syngja fyrir þig. Ég vona að

söngurinn gleðji þig og fái þig til að skilja. Ég skal syngja fyrir þig um hamingju hinna heppnu og lánleysi ógæfumanna, um hið illa og góða sem er alls staðar í kringum þig en haldið er samt leyndu. Þessi litli söngfugl flýgur víða. Hann lítur inn í kofa fátækra fiskimanna og bæ bóndans. Hann veit ýmislegt um alla þá sem eru of smáir og of fjarlægir til að keisarinn og hirð hans hafi heyrt þeirra getið. – Keisari minn, ég met vináttu þína meira en kórónu þína, þótt göfug sé. Já. Ég skal koma og syngja fyrir þig, en einu verður þú að lofa mér.“

Keisarinn hafði nú klætt sig sjálfur í allan keisarskrúðann og hélt gullsverðinu að brjósti sér.

Hann sagði:

„Ég skal lofa þér hverju sem er.“

Næturgalinn hvíslaði:

„Hafðu ekki orð á því við nokkurn mann að þú eigir lítinn fugl að vini sem segir þér alla hluti. Vegur þinn mun þá fara vaxandi.“

Að svo mæltu flaug næturgalinn í burtu og hvarf sjónum.

Loksins gengu þjónarnir inn í svefnherbergið til að huga að líki keisarans. En hvað var nú þetta? Þarna stóð hann á miðju gólf, alheill heilsu og klæddur hinum keisaralega skrúða.

„Nú, nú,“ sagði keisarin. „Þið eruð þá komnir.
Góðan og blessaðan daginn!“

RAUÐHETTA

Grimms ævintýri

Einu sinni var lítil stúlka. Hún var ljúflingur sem öllum þótti vænt um. En ömmu gömlu þótti samt vænst um hana af öllum. Hún fann alltaf upp á einhverju til að gleðja litlu stúlkuna og vildi allt fyrir hana gera. Einu sinni tók gamla konan upp á því að sauma handa henni húfu úr rauðu flaueli. Litlu stúlkunni þótti svo vænt um húfuna að hún vildi ekki hafa neitt annað á höfðinu en rauðu heltuna. Þess vegna fóru allir að kalla hana Rauðhettu.

Dag nokkurn sagði manna hennar við hana: „Rauðhetta mín, þú veist að hún amma þín er veik. Hún á erfitt með að koma til okkar. Ég ætla að setja nokkrar kökur og vínflösku í körfu handa henni. Mig langar til að biðja þig að fara með þetta til hennar. Ég veit að það gleður hana. Gleymdu nú ekki að heilsa henni ömmu þinni fallega og berðu henni kveðju mína. Reyndu nú að stilla þig um að hafa hendur á öllu sem hún amma þín á í stofunni. Sittu hjá henni þrúð og stillt. Farðu ekki út af veginum. Gakktu nú varlega svo að þú brjótir ekki flöskuna, því þá fær hún amma þín enga hressingu. Vertu nú sæl.“

„Þetta skal ég allt gera,“ sagði Rauðhetta.

Síðan kyssti hún mömmu sína og lagði af stað.

Amman bjó í húsi inni í skóginum og þangað var hálf tíma gangur úr þorpinu hennar Rauðhettu.

Á miðri leið mætti hún úlf í skóginum. Rauðhetta litla vissi ekki að úlfar beita alls konar brögðum og eru stórhættulegir. Vegna þess að hún vissi þetta ekki var hún ekkert hrædd við úlfinn.

„Góðan daginn, Rauðhetta litla,“ sagði úlfurinn.

„Komdu sæll, úlfur,“ sagði Rauðhetta.

„Þú ert snemma á ferðinni, stendur mikið til?“

„Já, ég þarf að komast til hennar önnu minnar.“

„Æ já, er það sem mér sýnist að þú sért með eitthvað undir svuntunni þinni?“

„Það er karfa með köku og víni. Mamma mín var í gær að baka kökur og það niig að fara með þetta önnu minni til hressingar vegna þess að hún er lasin.“

Úlfurinn setti upp sakleysissvip: „Nú já, og hvar býr hún amma þín, Rauðhetta litla?“

„Hús hennar stendur hjá eikunum þremur sem ég veit að þú þekkir. Það er ekki nema fimmtán mínútna gangur að húsinu.“

Úlfurinn hugsaði með sér: „Óneitanlega er Rauðhetta betri biti og mýkri undir tönn en gamla kerlingarálftin

hún amma hennar, en satt að segja veitir mér ekkert af þeim báðum. En til að ná þeim báðum verð ég að beita hyggindum mínum.“

Úlfurinn varð samferða Rauðhettu um stund til að geta talað betur við hana.

Úlfurinn sagði: „Líttu inn í skóginn, Rauðhetta. Hefurðu nokkurs staðar séð önnur eins blóm, hvílík fegurð, líturðu ekki einu sinni í kringum þig? Kemurðu ekki auga á þessa stórkostlegu liti? Heyrirðu ekki fuglasönginn í skóginum, hann kemur til okkar úr öllum áttum? Ertu alveg blind og heyrnarlaus?“

Rauðhetta fór nú að horfa inn í skóginn og hlusta á fuglasönginn. Þetta var alveg satt sem úlfurinn sagði. Það var dýrðlegt að litast um í skóginum, sjá hvernig sólstafirnir skinu milli trjáanna, hvernig ljósgeislarnir glitruðu á laufinu og blómunum. Hún var viss um að það mundi gleðja ömmu hennar að fá fallegan blómvönd með körfunni. Dagurinn var rétt að byrja og hún hafði nógan tíma til að tína saman nokkur falleg blóm í skóginum.

Rauðhetta hljóp út af skógarstígunum og fór að tína blóm. Henni sýndist þau fegurstu alltaf vera lengra í burtu. Áður en hún vissi af var hún komin langt frá veginum.

Úlfurinn flýtti sér stystu leið heim að húsi gömlu konunnar og barði að dyrum.

„Hver er hér á fer?“ kallaði gamla konan.

„Það er hún Rauðhetta litla,“ svaraði úlfurinn.

„Manna það mig að færa þér nokkrar kökur og vínflösku. Opnaðu nú dyrnar, anna mín.“

„Dyrnar eru opnar, barnið mitt, komdu inn. Ég er svo veik að ég kemst ekki fram úr rúminu.“

Úlfurinn lét ekki segja sér þetta tvisvar. Hann opnaði dyrnar, stökk að rúnninu og glepti gömlu konuna.

Nú fór úlfurinn í föt önnunnar, setti nátthúfuna á höfuðið, lagðist upp í rúmið, dró tjöldin fyrir og beið eftir Rauðhettu.

Rauðhetta litla var önnun kafin við að tína öll fegurstu blóm skógarins handa ömmu sinni og gleymdi bæði stund og stað. Hún hætti ekki fyrr en hún var búin að tína fangið fullt af öllum fegurstu blómunum sem hún fann. Þá flýtti hún sér líka heim til ömmu sinnar.

Þegar hún kom að húsinu fannst henni það mjög undarlegt að útidyrnar stóðu galopnar. Þegar hún gekk inn í húsið var hún gripin undarlegum ótta sem hún skildi ekki vegna þess að henni hafði ævinlega þótt meira gaman að vera hjá ömmu sinni en hjá nokkrum öðrum.

Rauðhetta sagði: „Góðan daginn, amma mín.“

En annman svaraði engu.

Rauðhetta gekk að rúminu og dró tjöldin frá.

Amma hennar lá í rúminu. Hún hafði dregið nátt-húfuna alveg niður á nefið og var eitthvað svo undarleg í framan.

Rauðhetta spurði undrandi: „Æ, amma mín, hvers vegna eru eyrun á þér orðin svona stór?“

„Ég var orðin hálf heyrnarlaus. Nú get ég heyrt miklu betur til þín.“

„En hvers vegna eru augun orðin miklu stærri en þau voru?“

„Það er til þess að ég geti séð þig betur.“

„Amma mín, hvers vegna eru hendurnar á þér orðnar svona stórar?“ spurði Rauðhetta litla.

„Það er til þess að mér gangi betur að faðma þig.“

„En, elsku amma mín, skelfing er að sjá á þér munninn. Hann er orðinn hræðilega stór.“

„Það er til þess að það sé auðveldara fyrir mig að éta þig,“ sagði úlfurinn. Hann stökk fram úr rúminu og gleypiti Rauðhettu litlu.

Nú var úlfurinn orðinn saddur og ánægður. Hann lagði sig aftur upp í rúmið, steinsofnaði og hraut svo hátt að hrotturnar í honum heyrðust langar leiðir.

Veiðimaður einn sem átti leið fram hjá húsinu heyrði hrotturnar og hugsaði: „Þetta eru nú meiri ógnar hrotturnar í gömlu konunni, það hlýtur að vera eitthvað að henni. Ég verð að líta inn til hennar. Þetta er ekki eins og það á að vera.“

Hann gekk hljóðlega inn í húsið og sá strax úlfinn í rúmi gömlu konunnar.

„Þarna ertu þá, þrjóturinn þinn,“ sagði veiðimaðurinn. „Ég er lengi búinn að eltast við þig og hvergi fundið þig fyrr en hér. Nú kemstu ekki undan.“

Veiðimaðurinn mundaði byssuna og ætlaði að fara að skjóta á úlfinn þegar honum datt í hug að hugsast gæti að úlfurinn hefði gleypst gömlu konuna. Það væri ekki óhugsandi að hún væri enn lifandi í maganum á úlfinum. Hannh ætti við að skjóta úlfinn en risti hann á kviðinn með veiðihníf sem hann bar á sér.

Það fyrsta sem veiðimaðurinn sá var rauð húfa. Og brátt kom Rauðhetta út úr úlfinum bráðlifandi.

„Mikið óskaplega varð ég hrædd,“ sagði hún, „það var svo skelfilega dinunt í maganum á úlfinum.“

Veiðimaðurinn lengdi skurðinn og náði gömlu konunni eftir stutta stund. Hún var lifandi en gat varla náð andanum. Veiðimaðurinn snaraðist út úr húsinu, náði í nokkra steina og setti þá í magann á úlfinum.

Þegar úlfurinn vaknaði og ætlaði að forða sér burtu var hann svo þungur að hann valt um á jörðina og lá þar steindauður.

Nú var hátíð í kotinu hjá ömmu gömlu. Veiðimaðurinn tók feldinn af úlfinum og hafði heim með sér. Amma gamla gæddi sér á kökunum og drakk vínið sem Rauðhetta færði henni.

Rauðhetta hugsaði lengi um þetta allt, og hún sagði við sjálfa sig: „Þetta var mamma búin að segja mér að víkja ekki út af réttum vegi. Frá þessari stundu ætla ég að gera allt eins og hún mamma mín segir mér.“

ÖSKUBUSKA

Rússneskt ævintýri

Einu sinni voru karl og kerling í koti sínu.

Kvöld eitt þegar þau höfðu rekið fénað sinn í kvíar tóku þau eftir því að Surtlu vantaði. Þau fór þess vegna út í skóg að leita að Surtlu.

Þau villtust í skóginum og konan mætti þar norn sem breytti henni í svarta kind sem var alveg eins og kindin sem þau voru að leita að. Og nornin breytti sjálfri sér í konu bóndans. Síðan fór nornin í líki eiginkonunnar með svörtu kindina til bóndans.

Þegar þau komu heim þá benti hún bóndanum á að skynsamlegast væri að slátra þessari sauðkind svo að þau þyrftu ekki alltaf að vera að eltast við hana í skóginum. Bóndanum fannst þetta skynsamlegt og hann féllst á að gera þetta.

En heimasætan á bænum, dóttir hans, var skynsamari en faðirinn. Stúlkan sá strax að svarta kindin var móðir hennar. Hún fór og sagði henni frá því hvað þau hefðu ákveðið að gera. Móðirin brýndi fyrir dóttur sinni að borða hvorki slátur né kjöt. Hún bað hana að safna beinunum saman og grafa þau í skógarjaðrinum við

endamörk akursins. Dóttirin gerði eins og móðirin lagði fyrir hana.

Á gröf móðurinnar óx fagurlimað birkitré.

Bóndinn og nornin fóru nú að búa saman og þau eignuðust eina dóttur.

Eldri dóttirin var bundin við eldhúsið og hlóðirnar eins og Öskubuska í svipuðu ævintýri. Hún átti illa ævi. En yngri dóttirin var dekurbarn.

Nú viku sögunni, eins og ævinlega, til kóns og drottningar sem héldu mikla veislu í höll sinni.

Nornin sá til þess að eldri dóttirin hefði nóg að gera í eldhúsinu meðan á veislunni stóð. Hún fór til veislunnar og tók dóttur sína með sér. En áður en hún fór skipaði hún Öskubusku að tína upp fulla kornskál sem hún hafði áður viljandi hent í stóna. Og kornin áttu að vera hrein. Þetta var meira en stúlkan réði við. Hún fór að leiði móður sinnar og settist þar niður og grét.

Rödd úr laufi bjarkarinnar hvíslaði:

„Hvað gengur að þér, dóttir góð?“

Öskubuska sagði henni eins og var.

„Það er til ráð við þessu,“ sagði móðirin. „Taktu grein úr trénu og sláðu henni í kross við eldstóna.“

Dóttirin gerði eins og fyrir hana var lagt og tandurhreint kornið flaug úr öskunni í skálina.

Hún fór aftur með greinina að trénu og lagði á gröf móður sinnar. Móðir hennar sagði henni þá að baða sig við eina hlið trésins, þurrka sig við aðra og klæða sig við hina þriðju.

Þegar hún hafði gert þetta þá breyttist hún í skrautlega klædda fegurðardís. Hár hennar var að hluta eins og gull, að hluta eins og silfur og að hluta eins og eitthvað sem var enn þá dýrmætara. Við hlið hennar birtist hvítur fákur. Á honum var gullrekinn söðull. Dóttirin stökk á bak og reið til hallarinnar. Þar tók kóngssonur á móti henni og slepti aldrei af henni hendinni.

Á sama tíma lá dóttir nornarinnar undir veisluborðinu og nagaði þar bein eins og hundur.

Kóngssonurinn leit á dóttur nornarinnar undir borðinu og hélt að hún væri hundur. Þess vegna sparkaði hann til hennar svo að hún handleggsbrotnaði.

Þegar fegurðardísin í ævintýrinu, hún Öskubuska okkar, var að fara þá missti hún af sér hring í dyrunum. Hún lagði af stað án hringsins en kóngssonurinn tók hami upp og geymdi.

Þegar nornin, bóndinn og dóttir þeirra komu heim úr veislunni fundu þau Öskubusku á sínum stað við eldstóna.

Nornin hafði þá sögu að segja að í veislunni hefði kóngssonurinn ekki séð neitt nema dóttur hennar. Hins vegar hefði hún orðið fyrir því óhappi að detta og handleggsbrotna.

Í kotinu gekk nú allt sinn vanagang þar til þau tíðindi spurðust að aftur yrði efnt til veislu í höllinni.

Öskubuska var skilin ein eftir heima og þurfti að þessu sinni að tína upp úr öskunni fullan pott af hampfræi. En kraftaverkið með hjálp trésins gerðist aftur og þegar Öskubuska kom til veislunnar þá tók kóngssonur á móti henni sem fyrr og vék ekki frá henni.

Og dóttir nornarinnar var auðvitað á sínum stað undir borðinu og þegar konungssonurinn hafði etið og drukkið eins og fyrirfólki sæmir þá þurfti hann að teygja úr fótunum. Dóttir nornarinnar varð fyrir sparkinu og að þessu sinni fótbrotnaði hún. Vesalings stúlkan hafði í raun og veru ekki gert af sér neitt annað en það að eiga norn fyrir móður.

Nornin illa kom heim með bónda sínum og dótturinni. Og hún státaði sem fyrr af glæsilegri framgöngu dóttur sinnar í kónigsveislunni. Hins vegar elti ólánið hana á röndum. Að þessu sinni hafði hún dottið og fótbrotnað.

Öskubuska var sem fyrr komin á undan þeim í eldhúsið en hún flýtti sér svo mikið úr veislunni að gullspöng sem hún hafði um hárið straukst af henni þegar hún fór út um dyrnar. Kóngssonur fann gullspöngina og geymdi hana.

Þegar farið var til þriðju veislunnar hellti nornin mjólk í öskustóna og skipaði Öskubusku að ná henni aftur hreinni úr öskunni og koma henni í mjólkurkönnuna. En svo var mikill seiðmáttur birkihríslunnar að þetta reyndist leikur einn.

Og enn fór Öskubuska til hallarinnar, fegurri og glæsilegri en nokkru sinni fyrr.

Í þessari veislu missti dóttir nornarinnar annað auga sitt, en eldri dóttirin missti gullskóna sína þegar hún flýtti sér heim.

Konungssonur var nú óhuggandi og lét leita að stúlku um allt ríkið sem hafði fingur sem passaði hringnum, sem hafði höfuð sem passaði gullspönginni og fætur sem voru af réttri stærð fyrir skóna.

Nornin fór létt með að breyta fingri, höfði og fótum dótturinnar svo hún stæðist málin. Og hún sá til þess að dóttir hennar yrði á undan að máta þessa hluti.

Kóngssonurinn hafði nú fengið brúði sína og kvæntist dóttur nornarinnar.

En eldri dóttirin gekk til hans og hvíslaði í eyra hans:
„Þú hefur rænt mig gulli mínu og silfri.“

Kóngssonurinn skildi þá að þetta var konan sem hann leitaði að. Hann lagði þess vegna af stað með þær báðar heim á leið til hallarinnar.

Á leiðinni komu þau að fljóti. Þar tók kóngssonurinn dóttur nornarinnar og lagði hana yfir fljótið og breytti henni í brú. Og þau gengu á þessari brú yfir fljótið, hann og eldri dóttirin. Dóttir nornarinnar varð jafn umkomulaus og móðirin. Þær voru fólk sem ekki er notað til annars en troða á.

Dóttir nornarinnar grét og bað þess að óðjurtin gullna yxi á brúnni svo að móðir hennar gæti séð hvar hún væri og hvað hefði komið fyrir.

Eldri dóttirin átti góða daga í höllinni og fæddi manni sínum son.

Þegar þær fréttir bárust norninni hélt hún að hún hefði eignast barnabarn og flýtti sér af stað til að sjá það. En þegar hún kom að brúnni sá hún gullna óðjurt vaxa út úr henni. Nornin beygði sig niður til að losa hana og ætlaði að færa barnabarni sínu.

En þá heyrði hún dóttur sína hrópa til hennar. Og nornin skildi hvað hafði gerst. Hún breytti brúnni og óðjurtinni aftur í dóttur sína. Henni fannst hún vera

svikin og fór til hallarinnar með dóttur sinni. Þegar þangað kom breytti hún eldri systurinni í hreindýr og rak hana út í skóg en dóttir hennar lagðist í hjónarúmið.

Barnið skildi strax að þetta var ekki hin rétta móðir og var óhuggandi. Konungssonurinn hafði áhyggjur af barni sínu og leitaði ráða hjá viturri konu sem var ekkja.

Ekkjan skildi hvað hafði gerst og sagði kóngssyni. Ekkjan bauðst til að taka barnið með sér út í skóg. Þegar þangað kom kallaði hún á hreindýrið. Og þegar það sá barnið þá kastaði þ að strax hreindýrshamnum og konan unga tók son sinn og lagði á brjóst sér.

Þessu fór fram um hríð. Barnið tók aftur gleði sína en kóngssonur ekki. Hann saknaði konu sinnar. Ekkjan sagði honum þá að koma með sér út í skóg og fela sig. Hann sá úr fylgsni sínu hreindýrið koma til ekkjunnar, kasta hreindýrshamnum og leggja barnið á brjóst. Hreindýrskonan sagði að á morgun yrði hím að fara með hjörðinni á fjarlægjar slóðir.

„Leyfðu mér að greiða hár þitt í síðasta sinn,“ sagði ekkjan.

Meðan hún greiddi hár hennar kom konungssonurinn frá úr fylgsni sínu. Hann tók hreindýrshaminn og brenndi hann.

„Með hverju get ég nú hulið nekt mína?“ sagði konan unga.

Hún reyndi að forðast hann og breyta sér í alls konar gervi. En kóngssonur brenndi þau öll jafnharðan og að lokum stóð hún frammi fyrir honum, nakin kona. Hún lét hann fara með sig og son sinn heim í höllina.

Nornin og dóttir hennar flúðu burt þegar þær sáu hin koma og það hefur ekkert spurst til þeirra síðan.

Það er engu logið um það að það eru margar hliðar á þessum gömlu rússnesku sögum. Hverv ill vita hvað varð af norninni, skógarkonunni sem rekin var burt úr mannlegu samfélagi og sagt að hún væri göldrött? Og hver vill fá að vita hvað varð af dóttur hennar sem góða fólkinu í sögunni fannst réttmætt að handleggsbrjóta, fótbrjóta, blinda á öðru auga og breyta síðan í brú til að ganga á? Þannig fékk hún sín makleg málagjöld fyrir að vera dóttir nornar. Og hún gerði líka sitt gagn. Með því að ganga á henni komst góða fólkið í sögunni yfir fljótið án þess að blotna í fætuna og án þess að þurfa að vaða eða synda.

RISINN EIGI GJA I

Ævintýri eftir Oscar Wilde

Á hverjum degi léku börnin sér í garði risans á leiðinni heim úr skólanum.

Þetta var stór og fallegur garður með injúku grænu grasi. Yfir grasinu voru hér og hvar fögur blóm sem minntu á stjörnur. Þar voru líka tólf ferskjutré sem voru á hverju vori þakin bleikum og perlulitum blómum og fylltust á hverju hausti af ávöxtum. Fuglarnir settust að í þessum trjám og sungu svo yndislega að börnin hættu stundum leik sínum til að hlusta.

Mikið erum við heppin að fá að vera hér, sögðu þau hvert við annað.

Dag nokkurn kom risinn heim. Hann hafði farið að finna vini sína tröllin í fjöllum og hjá þeim hafði hann verið í sjö ár. Eftir þann tíma var hann búinn að segja þeim allt sem hann hafði að segja og gat ekki hugsað neitt nýtt. Hann ákvað þess vegna að fara aftur heim til sín.

Þegar hann kom heim sá hann að það voru börn að leika sér í garðinum hans.

„Hvað eruð þið að gera hér?“ kallaði hann til þeirra svo hryssingslega að börnin stukku í burtu.

„Þetta er minn garður, mín einkaeign, það hljóta allir að skilja að hér fær enginn að vera nema ég sjálfur.“

Hann reisti háan vegg kringum garðinn og festi á hann skilti sem á var skrifað:

Hver sá sem fer um þennan garð verður lögsóttur.

Risinn var mjög eigingjarn.

Nú gátu vesalings börnin hvergi leikið sér. Þau reyndu að leika sér á götunni en hún var úr hörðu grjóti og fylltist af ryki svo að þau hættu og fóru. Oft eftir kennslustundirnar í skólanum gengu þau í kringun háa veggi garðsins og töluðu um garðinn fallega sem var innan þeirra.

„Þar var gaman að vera,“ sögðu þau hvert við annað.

Nú voraði að nýju og allt landið fylltist af blómum og litlum fuglum. Aðeins í garði risans eigingjarna var enn þá vetur. Fuglarnir vildu ekki syngja í garðinum af því að þar voru engin börn og trén gleymdu að blómstra. Lítið, fallegt blóm skaut þar kollinum upp úr moldinni en þegar það sá skiltið fylltist það hryggð, lét sig aftur hverfa niður í jörðina og fór að sofa. Snær og Frosti voru einu verurnar sem voru ánægðar.

„Vorið hefur gengið fram hjá þessum garði,“ sögðu þeir „svo að við getum verið hér allt árið.“

Snær huldi grasið með hvítri fannbreiðu og Frosti málaði öll trén í silfurlitum. Síðan buðu þeir Norðanvindinum að koma og búa hjá þeim. Og hann kom. Hann var í þykkum loðfeldi og þaut alla daga um garðinn og niður um reykháfinn inn í húsið.

„Hér er gott að vera,“ sagði hann. „Við verðum að bjóða Éljagrími í heimsókn.“ Og hann kom. Á hverjum degi gnauðaði hann á þakinu í þrjá klukkutíma og braut þakhellurnar. Síðan þaut hann hring eftir hring um allan garðinn eins hratt og hann komst. Hann klæddist gráum kufli og andardráttur hans var eins og hrím.

„Ég skil ekki hvers vegna það vorar svona seint,“ sagði risinn eigingjarni. Hann sat við gluggann og horfði út í kuldalegan hvítan garðinn. „Ég vona að veðrið fari að breytast.“

En vorið kom aldrei og ekki heldur sumarið. Gyðja haustsins fyllti alla garða af gullnum ávöxtum en garði risans gaf hún ekkert.

„Hann er of eigingjarn,“ sagði hún.

Í garði risans var eilífur vetur. Norðanvindurinn, Éljagrímur, Frosti og Snær dönsuðu í trjánunum.

Morgun einn lá risinn vakandi í hvílu sinni. Að utan bárust til hans undarlegir tónar. Þeir létu svo fagurlega í eyrum að risinn hélt að hér hlýtu konunglegir tónlistarmenn að vera á ferð en í raun var þar aðeins lítill söngfugl fyrir utan gluggann. Það var orðið svo langt síðan hann hafði heyrt fugl syngja í garðinum að honum fannst þetta fegursta tónlist heimsins. Eljagrímur hætti að gnauða á þakinu. Norðanvindurinn þagnaði og blóma-angan barst að vitum risans gegnum opinn gluggann.

„Ég held að vorið sé loksins komið,“ sagði risinn. Hann stökk upp úr rúminu og leit út.

Hvað sá hann?

Hann sá undarlega sjón.

Börnin höfðu skriðið gegnum gat á veggnum. Og þau sátu á greinum trjáanna. Í hverju tré sem hann sá var lítið barn. Og trén voru svo glöð yfir því að börnin voru komin aftur að þau urðu alþakin blómum og bærðu greinararnar mjúklega yfir höfðum barnanna. Fuglarnir flögruðu um garðinn og réðu sér ekki fyrir kæti og blómin gæðust upp úr grænu grasinu og fóru að hlæja. Það var gaman að sjá þetta. En í fjarlægasta horni garðsins var enn þá vetur og þar stóð lítill drengur. Hann var svo lítill að hann gat ekki teygst sig upp í greinar trésins og hann

gekk í kringum það grátandi. Vesalings tréð var hulið snjó og Frosti og Norðanvindurinn næddu um það.

„Klifraðu upp, litli drengur,“ sagði tréð og sveigði greinar sínar eins langt niður og það gat. En barnið var samt of lítið.

Þegar risinn sá þetta allt bráðnaði hjarta hans.

„Óskaplega hef ég verið eigingjarn,“ sagði hann. „Nú skil ég hvers vegna vorið vildi ekki koma hingað. Nú ætla ég að lyfta þessum vesalings litla dreng hæst upp í tréð og rífa síðan grindverkið niður. Garðurinn minn skal verða leikvöllur barna um alla framtíð.“

Hann iðraðist sárlega alls þess sem hann hafði gert.

Risinn gekk nú niður stigann og opnaði útidyrnar mjög hljóðlega og gekk út í garðinn. En þegar börnin sáu hann urðu þau svo hrædd að þau hlupu burtu og veturinn settist aftur að í garðinum. Aðeins litli drengurinn var kyrr. Augu hans voru svo full af tárum að hann sá ekki risann.

Risinn læddist til hans og lyfti honum varfærnislega upp í tréð. Og tréð blómstraði á svipstundu, fuglarnir komu og sungu á greinunum og litli drengurinn vafði handleggjum sínum um háls risans og kyssti hann. Þegar hin börnin sáu að risinn var ekki lengur illur komu þau

aftur hlaupandi inn í garðinn og í fylgd með þeim kom vorið.

„Nú eigið þið þennan garð, litlu börnin mín,“ sagði risinn. Hann tók fram stóra öx og hjó vegginn niður.

Þegar fólkið fór um hádegið til að versla á torginu sá það risann að leik við börnin í fegursta garði sem það hafði nokkurn tímann séð. Börnin léku sér allan liðlangan daginn og um kvöldið fóru þau til risans til að kveðja hann.

„Hvar er hann, litli félaginn okkar sem ég lyfti ypp í tréð?“ Um það barn þótti risanum vænst því að það hafði kysst hann.

„Við vitum það ekki,“ svöruðu börnin. „Hann hefur farið í burtu.“

„Þið verðið að segja honum að hann megji til með að koma hingað aftur á morgun,“ sagði risinn. En börnin sögðu að þau vissu ekki hvaðan hann væri. Þau hefðu aldrei séð hann áður. Risinn varð mjög hryggur þegar hann heyrði þetta.

Börnin komu alla daga eftir námið í skólanum til að leika sér hjá risanum. En litli drengurinn sem risanum þótti svo vænt um kom aldrei aftur. Risinn var mjög góður við öll börnin en hann saknaði alltaf barnsins sem fyrst varð vinur hans og hann spurði oft um það.

„Mikið langar mig til að sjá þetta barn aftur,“ var hann vanur að segja.

Árin liðu og risinn varð gamall og lasburða. Hann gat ekki lengur verið í garðinum. Hann sat í geysistörum hægindastól, horfði á leik barnanna og dáðist að garðinum.

„Ég á mörg falleg blóm,“ sagði hann, „en fallegustu blómin mín eru börnin.“

Vetrarmorgun einn leit hann út um gluggann meðan hann var að klæða sig.

Veturinn var ekki lengur óvinur hans vegna þess að hann vissi að hann var aðeins sofandi vor og að blómin sváfu þá líka.

Allt í einu nuddaði hann augu sín furðu lostinn og horfði og horfði. Þetta var vissulega dýrðleg sjón að sjá.

Í fjarlægasta horni garðsins var tré sem var alþakið yndislegum hvítum blónum. Gullnar greinar þess svignuðu af skínandi ávöxtum og undir þeim stóð litla barnið sem honum þótti vænst um.

Risinn hljóp fagnandi niður stigann og út í garðinn. Hann flýtti sér yfir grasflötina og til barnsins en þegar hann sá það betur varð haim sótrauður af reiði og hann sagði:

„Hver hefur vogað sér að veita þér þessi sár?“ Þetta sagði hann vegna þess að í lófum barnsins voru fœr eftir tvo nagla og það voru einnig fœr eftir tvo nagla á litlu fótunum.

„Hver hefur vogað sér að særa þig svona,“ endurtók risinn. „Segðu mér það svo að ég geti tekið stóra sverðið mitt og slátrað honum.“

„Nei!“ sagði barnið, „það gerir þú ekki því að þetta eru sár ástarinnar.“

„Hver ert þú?“ sagði risinn og varð allt í einu altekinn undarlegri tilfinningu og hann kraup fyrir framan litla barnið.

Og barnið brosti til risans og sagði við hann:

„Þú leyfðir mér einu sinni að leika mér í garðinum þínum. Í dag skaltu koma með mér í garðinn minn sem er Paradís.“

Seinna þennan dag þegar börnin komu hlaupandi fundu þau risann látinn undir trénu sem var alþakið hvítum blómum.

LITLA HAFMEYJAN

H.C. Andersen

Í hafdjúpunum langt frá landi er vatnið kristaltært og fagurblátt eins og króna á kornblómi. Þar leggst ekkert skip við stjóra. Djúpið er svo mikið að margir kirkju-urnar hver upp af öðrum næðu ekki upp á yfirborðið. Í þessu djúpi búa marbendlarnir. Þú skalt ekki halda að hér sé ekkert nema auður og hvítur sandur. Þannig er það ekki. Hér vaxa undarleg blóm og furðuleg tré sem svigna í hafstraumunum eins og dansmeyjar. Fjöldi fiska bæði stórir og smáir skjótast milli greinanna ekki ósvipað og fuglar í skógi.

Þar sem dýpið er mest rís höll hafkonungsins. Veggirnir eru úr hvítum kóral, þar eru háir bogadregnir gluggar úr svörtu sindrandi rafi, en þakið er úr skeljum sem opnast og lokast. Og í hverri skel er skínandi perla svo fögur að hún væri samboðin kórónum drottninganna.

Konungur sjávarins sem bjó þarna hafði misst drottningu sína fyrir mörgum árum en móðir hans stjórnaði ríkinu með honum. Hún var vitur kona en stórlát vegna ættar sinnar. Hefðarkonur sýndu virðingarröð sína með því að festa ostrur á sporðinn. Engin mátti þó bera fleiri en sex, nema drottningin. Á hennar sporði voru ostrurnar

tólf. Annars var hún mjög góð við litlu hafmeyjarnar, sonardætur sínar. Þær voru sex talsins og allar gullfallegar en sú yngsta bar samt af þeim öllum. Hún var ljós á hörund, augu hennar voru dimunblá eins og hafdjúpin. En hún hafði sporð í stað fóta eins og aðrar hafmeyjar.

Allan guðslangan daginn léku litlu hafmeyjarnar sér í stórum söllum hallarinnar. Þar var mikið af lifandi blómum sem uxu út úr veggjunum. Það syntu fiskar inn um gluggana og leyfðu hafmeyjunum að koma við sig og gefa sér mat.

Kringum höllina var mikill lystigarður. Þar voru rauð blóm eins og flöktandi logar og dimunblá tré með gullnum ávöxtum á sífelldri hreyfingu. Á sjávarbotninum var fagurblár sandur. Þeir sem um hann fóru voru sveipaðir blárri móðu. Það var eins og heiður himinn væri bæði fyrir ofan þá og neðan. Þegar sjórinn var spegilsléttur gátu hafmeyjarnar séð sólina. Hún var eins og stórt purpurarautt blóm sem sendi frá sér ljósgeisla í allar áttir.

Hver kóngsdóttir ræktaði sinn eigin garð. Þar máttu þær gera það sem þær vildu. Ein mótaði garð sinn í hvalslíki, önnur vildi láta sinn garð líkjast hafmeyju, en yngsta hafmeyjan bjó til hring og valdi í hann eldrauð blóm sem líktust sólinni. Og í garðinum setti hún hvítt

marmaralíkneski af ungum manni. Það hafði hún fundið í skipi sem sökk í djúpið. Við hlið hans gróðursetti hún grátvið með laufmiklum greinum sem mynntust við bláleitan sandinn.

Yngsta hafmeyjan var undarleg stúlka, hæglát en athugul. Henni fannst skemmtilegast af öllu að hlusta á sögur úr mannheimum. Það var amma hennar sem sagði henni þessar sögur um menn og dýr, skip og borgir. Var það ekki furðulegt að á landinu var hægt að finna ilm af blómunum? Á sjávarbotninum var enginn blómailmur. Amman sagði að á landinu væru grænir skógar og fiskarnir sem sveinuðu milli greinanna gætu sungið. Amma hennar kallaði fuglana fiska því annars hefðu litlu hafmeyjarnar ekki skilið hana. Þær höfðu aldrei séð fugla.

„Þegar þið náðið fimmtán ára aldri fáið þið að fara ykkar fyrstu ferð upp úr sjónum. Þá megið þið setjast á klett í tunglsljósinu og sjá hafskipin miklu sem þar eru á siglingu. Þá fáið þið líka að sjá borgir og skóga.“

Nú styttist í það að elsta systirin kæmist á sextánda árið og síðan hver af annarri. Það var ár á milli þeirra. Yngsta hafmeyjan varð þó að bíða í meira en fimni ár eftir að synda upp úr djúpinu og sjá sig um í mannheimum. Hver hafmeyja lofaði hinum að segja þeim frá

öllu sem þær sæju fyrsta daginn. Þær þóttust vita að amman segði þeim ekki allt og vildu fá að vita meira.

Litla hafmeyjan þráði landið heitar en hinar og bið hennar varð því löng og óþreyjufull. Nótt eftir nótt stóð hún við opinn gluggann og horfði inn í dimmblátt djúpið fullt af sýndandi fiskum. Hún sá mánann og stjörnurnar sem sýndust stærri þegar horft var á þær gegnum vatnið. Stundum leið fyrir þær svart ský. Þá vissi hún að stór hvalur eða skip, fullt af mannverum var fyrir ofan hana í sjónum. Vissu þær að hún var til, að hún stóð hérna og teygði upp hendurnar í átt til þeirra?

Nú var kominn sá tími að elsta hafmeyjan komst á sextánda árið og mátti í fyrsta sinn fara upp úr djúpinu og skoða landið.

Þegar hún kom heim aftur hafði hún frá mörgu að segja. „Best af öllu,“ sagði hún, „er að liggja í tunglskininu á skeri rétt hjá landi í spegilsléttum sjó og horfa á stórborgina. Þar er í rökkrunu kveikt á ótal ljósum sem loga eins og stjörnuskarar. Það er samt jafnvel enn þá skemmtilegra að hlusta á tónlistina í borginni, hávaðann frá umferðinni og mannfjöldanum. Og yfir borginni gnæfa kirkjuturnar og senda frá sér skæran klukknahtljón.“ Þegar yngsta systirin heyrði þetta allt varð þrá hennar enn þá sterkari.

Hún festi sér þetta allt í minni. Og seinna þegar hún stóð við gluggann sinn og horfði upp í hafdjúpin hugsaði hún um glaum og gleði borgarinnar. Henni fannst líka djúpur klukkna hljómur kalla sig til sín.

Næsta ár fékk önnur elsta hafmeyjan að ferðast upp úr sjónum og fara hvert sem hún sjálf vildi. Um sólarlag kom hún upp úr sjónum. „Og þvílíkri fegurð mun ég aldrei gleyma,“ sagði hún. „Himinninn var eins og fljótandi gull. Ég á engin orð til að lýsa litbrigðunum. Í fjólubláu kvöldhúminu sigldu roðagullin ský inn í nóttina. Hópur hvítra svana flaug til vesturs. Allt þetta hvarf smám saman inn í sólarlagið og myrkrið féll yfir himin, haf og jörð.“

Næsta ár kom þriðja systirin heim úr ferð sinni og sagði frá tíðindum. Hún var hugaðri en eldri systurnar og hætti sér inn í landið með því að synda upp eftir breiðu fljóti. Beggja megin fljótsins sá hún grænar hæðir vaxnar vínviði. Milli skógarbelta sá hún höfuðból og hallir og hún hlustaði á söng fuglanna. Hitinn frá sólinni var svo mikill að hún varð alltaf öðru hverju að stinga sér í fljótið til að kæla andlitið. Í lítilli sandvík við eina af bugðum fljótsins sá hún börn að leik. Þau hlupu um allsnakin í sólskininu og busluðu í vatninu. Hana langaði til að leika sér við börnin en þegar hún kom til þeirra urðu þau

logandi hrædd og flúðu í allar áttir. Eitthvert svart skrímsli kom hlaupandi að henni og galti grimmdarlega. Þetta var hundur. Hún hafði aldrei áður séð hund. Hafmeyjan fylltist skelfingu og flýtti sér í ofboði aftur út í hafið. Aldrei gat hún samt gleynt vínviðarskógunum og hlíðunum grænu. Og síst af öllu þessum yndislegu börnum sem gátu synt án þess að hafa sporð.

Fjórða hafmeyjan tók ekki þá áhættu að fara nálægt landi. Hún lét sér nægja að koma upp á yfirborðið enda var þar margt að sjá. Hún horfði yfir endalausar viðáttur hafsins og yfir þeim lá himinhvelfingin. Langt í burtu voru skip á ferð sem voru eins og fuglar út við sjóndeildarhringinn. Hér léku höfrungar listir sínar og vamsstrókamir gusuðust úr nösnum stórhvela eins og gosbrunnar.

Finnta hafmeyjan komst á sextánda árið að vetrarlagi og sá þess vegna það sem hinar sáu ekki í fyrstu ferð sinni. Hér voru risastórir borgarísjakar á siglingu í kolgrænum sjó. Þeir glitruðu í vetrarsólinni eins og demantar og tóku á sig alls konar myndir. Hafmeyjan settist efst upp á þann stærsta og lét slegið hár sitt flaksast í vindinum. Öll skip sem nálguðust breyttu um stefnu og forðuðu sér. Undir kvöld skall á fárviðri með þrumum og eldingum. Risastórar öldur lyftu jökunum og eldingarnar

léku um þá. Það sló rauðum bjarma á borgarísinn. Á öllum skipum felldu sjómennirnir seglin í ofboði en hafmeyjan sat hin rólegasta á jakanum sínum og horfði á þegar eldingunum laust niður í hvítfyssandi sjóinn.

Þegar systurnar fóru í sína fyrstu ferð varð hún þeim mikið ævintýri. Þegar þær urðu eldri og máttu gera það sem þær vildu fækkaði ferðunum. Það leið ekki nema mánuður þar til þær komust á þá skoðun að langbest væri að vera heima.

Samt tóku systurnar fimm stundum hver utan um aðra og fóru saman upp á yfirborðið, einkum ef óveður var í aðsigi. Þá mátti alltaf búast við að skip gæti farist. Þær sungu fagurlega um fegurðina í djúpinu sem enginn þyrfti að óttast því að þar væri gott að vera. Sjómennirnir héldu að söngurinn væri gnauðið í vindinum. Þeir vissu vel að þeir myndu drukkna ef skipið færist og yrðu aðeins lík í ríki hafkonungsins.

Litla hafmeyjan starði ein og yfirgefin á eftir systur sínum þegar þær fóru í þessar ferðir.

Hana langaði til að gráta en hafmeyjar geta ekki grátið og það gerir sorg þeirra þyngri.

„Mikið vildi ég að ég væri orðin fimmtán ára,“ hugsaði hún. „Ég er alveg viss um að mér myndi þykja mjög vænt um landið og um mennina sem þar eru.“

Og loksins komst hún á sextánda árið.

„Jæja þá,“ sagði anna gamla. „Nú er uppeldinu lokið! Komdu hingað til mín og leyfðu mér að klæða þig í tilefni dagsins eins og ég klæddi systur þínar.“ Amman setti hvítan liljusveig á höfuð litlu hafmeyjunnar. Hvert liljublað var gert úr perlum. Að lokum festi hún átta stórar ostrur á sporðinn til að sýna ættgöfgi hennar.

„Æ, æ. Þetta er afar sárt,“ sagði litla hafmeyjan.

„Ég veit það,“ sagði annan. „Frægðin kostar alltaf sitt. Þetta verður fyrirfólk að þola!“

Helst hefði litla hafmeyjan viljað hrista allt þetta glingur af sér. Rauðu blómin í garðinum hennar fóru henni betur. En henni þótti afar vænt um ömmu sína og hún lét þetta gott heita.

„Vertu sæl, anna mín.“

Litla hafmeyjan synti léttilega, upp úr djúpinu.

Það var komið kvöld og sólin var sest þegar hún kom upp á yfirborðið. Kvöldstjarnan blikaði í ljósaskiptunum og himinninn var fagur. Hafið var spegilslétt og loftið hreint og heilnæmt. Hún koma auga á þrísiglt skip sem hafði þó aðeins eitt segl uppi í logninu. Hásetarnir áttu náðugan dag og þarna var sungið og leikið á hljóðfæri. Þegar fór að skyggja var kveikt á marglitum ljósum.

Litla hafmeyjan synti að skipinu. Í hvert skipti sem öldurnar lyftu henni upp gat hún séð inn um einn gluggann. Hún sá marga menn skrautlega klædda en kóngssonurinn bar af þeirri öllun. Hann var með stór, dökk augu. Hann gat ekki verið eldri en sextán ára. Á þessum degi átti hann afmæli og þess vegna var slegið upp mikilli veislu. Það var dansað á þilfarinu. Þegar kóngssonurinn ungi kom upp á þilfarið var meira en hundrað flugeldum skotið á loft og himinninn varð bjartur eins og dagur væri.

Litla hafmeyjan varð svo hrædd að hún kafaði niður í sjóinn. Þegar hún kom upp aftur fannst henni engu líkara en stjörnuhiminninn væri að hrynja niður í sjóinn allt í kringum hana. Slíka flugeldasýningu hafði hún aldrei séð: Stórar ólir hringsnérust í loftinu, eldfiskar þutu um himininn í bláu kvöldhúminu og allt þetta speglaðist í sléttum sjónum. Það var svo bjart á skipinu að hægt var að sjá allt sem þar gerðist. Kóngssonurinn ungi gekk brosandi um þilfarið og heilsaði öllum vinalega með handabandi. Hljómlistin hélt áfram að berast út í nóttina.

Það var áliðið en litla hafmeyjan gat ekki hætt að horfa á skipið og ungmennið fagra. Flugeldasýningunni var lokið og fallbyssuskotin hljóðnuð. Búið var að slökkva á flestum ljósunum. Hún hlustaði á nið undir-

öldunnar sem bærðist í djúpunum og sjórinn var aftur farinn að ókyrrast. Hún gat öðru hverju séð inn í káetuna. Vindurinn fór vaxandi, seglin voru dregin upp og skipið skreið nú hraðar. Óveðursský hrönnuðust upp og það sáuust eldingar út við sjóndeildarhringinn. Illviðri var í aðsigi og seglin voru rifuð. Brátt urðu öldurnar risastórar. Skipið ýmist hvarf í öldubotninn eða lyfti sér upp á ölduhrygginn. Litla hafmeyjan hafði gaman af að fylgjast með þessu, en það höfðu skipverjarnir ekki. Þegar stór alda skall á skipið brotnaði eitt mastrið og féll niður. Það heyrðist brothljóð í sterkum viðum og kolgrænn sjórinn féll inn í skipið. Nú skildi litla hafmeyjan að mennirnir voru staddir í lífsháska. Hún þurfti sjálf að gæta sín á að verða ekki fyrir því sem féll út af skipinu. Koldimmt myrkrið huldi allt en í næstu andrá sá hún í bjarma eldinganna mennina á þilfarinu. Þar var allt í uppnámi. Skipið var að brotna í sundur. Hún sá konungssoninn unga hverfa í djúpið.

Í fyrstu fagnaði hún því að nú kæmi þessi ungi maður heim til hennar, en svo skildi hún að menn gátu ekki lifað í sjó. Hann hlyti að deyja og koma sem liðið lík til hallar föður hennar. Það mátti ekki gerast. Hún synti innan um brakið frá skipinu og gleymdi alveg þeirri hættu sem hún sjálf var í. Hún ýmist kafaði í sjónum eða

kom upp milli hrannanna í leit að konungssyninum unga. Loks kom hún auga á hann á sundi í ólgunni. Hann var alveg að gefast upp. Hann var búinn að missa allan mátt úr höndum og fótum og fallegu svörtu augun hans voru að lokast. Hann hefði drukknað þarna ef litla hafmeyjan hefði ekki komið og lyft upp höfði hans. Hún lét þau berast með öldunum það sem eftir var nætur.

Um morguninn slotaði veðrinu en skipið var sokkið.

Sólin reis úr sæ. Við það færðist ofurlítið meira líf í ungmennið en augun voru enn þá lokuð. Hafmeyjan kyssti hátt og fagurt enni hans og strauk sjóvott hárið. Henni var hugsað til marmarastyttunnar í garðinum heima. Hún kyssti hann aftur og óskaði þess heitt og innilega að hann mætti lifa.

Litla hafmeyjan sá nú til lands. Hún sá blá fjöll með hvítum tindum en niður við ströndina voru græn skógarbelti. Við sjóinn stóð klausturbygging og í garði hennar uxu aldintré og pálmaviðir fyrir framan hliðið. Þarna skarst lítil sandvík inn í landið. Hún var aðdjúp og gyrt klettabelti. Litla hafmeyjan synti með konungssoninn fagra upp á hvítan sandinn og kom honum þar fyrir í hlýju sólskininu.

Nú heyrðist klukknaðljómur frá klausturbyggingunni og margar ungar stúlkur komu út í garðinn. Litla

hafmeyjan lét sig hverfa og faldi sig bak við háan klett sem stóð upp úr sjónum. Hún lét sjávarfroðu falla um höfuð sér og brjóst til þess að enginn gæti séð hana. Hún fylgdist með öllu og beið þess að einhver kæmi auga á unga manninn.

Stuttu síðar lagði ung stúlka leið sína niður í víkina. Henni brá sýnilega þegar hún kom auga á konungssoninn. Hún flýtti sér burtu til að sækja hjálp. Konungssonurinn komst til meðvitundar um sama leyti og hópur manna frá klaustrinu kom til hans. Hann brosti við öllu þessu fólki en ekki í átt til hennar. Hvernig gat hann líka vitað að það var hún sem hafði bjargað lífi hans? Hún fylltist trega þegar hún sá fólkið fara með hann inn í klaustrið og stepti sér harmþrungin í hafið. Hún synti heim til hallar föður síns.

Litla hafmeyjan varð fálát og hugsandi. Systur hennar voru sífellt að spyrja hana um hvað komið hefði fyrir í fyrstu ferð hennar til mannheima en hún vildi ekki frá neinu segja.

Hún fór oft upp að víkinni þangað sem hún hafði skilið við konungssoninn. Hún fylgdist með þegar aldinir voru tínd af trjánunum. Hún sá snjóinn bráðna á hnjúkum fjallanna en unga manninn sá hún aldrei. Hún fór alltaf heim hrygg í huga. Þegar hún kom í garðinn sinn faðmaði

hún að sér marmaralíkneskið hvíta sem var svo líkt kóngssyninum. En hún hætti að rækta garðinn. Blóm og jurtir fléttuðust saman milli trjáanna og gerðu hann dimman og drungalegan.

Loks gat hún ekki lengur borið sorg sína ein og trúði einni af systurum sínum fyrir leyndarmálinu. Systirin trúði hinum systrunum fyrir þessu. Þær sögðu engum frá þessu nema tveimur vatnadísunum. Og þær sögðu það ekki heldur neinum – nema allra bestu vinkonum sínum. Ein þeirra vissi hver þessi konungssonur var og hvar hann átti ríki. Hún hafði líka séð þegar afmælisveisla hans var haldin um borð í skipinu.

„Komdu nú með okkur systir,“ sögðu hinar hafmeyjarnar. Þær syntu saman í hóp og komu upp úr djúpinu fyrir framan strönd þar sem þær vissu að konungshöllin stóð.

Höllin var hlaðin úr gulum, gljáandi steinum en upp að henni alveg frá sjónum lágu hvítar marmaratröppur. Þak hallarinnar var úr mörgunum gullnum hvelfingum. Umhverfis bygginguna voru súlur og milli þeirra sýndust marmaramyndirnar vera lifandi fólk. Inn um háa glugga sást inn í ríkmannlega sali sem prýddir voru dýrindis málverkum. Í stærsta salnum var gosbrunnur á miðju gólfi og vatnið þeyttist upp að kristalshvelfingunni. Sólin

glitraði á vatninu og blómunum sem sett höfðu verið í þróna kringun gosbrunninn.

Nú vissi litla hafmeyjan hvar konungssonurinn átti heima. Oft eftir að skyggja tók kom hún hingað að ströndinni, miklu nær landi en nokkur önnur þorði. Hún fór meira að segja inn í hallarsíkið að marímarasvölunum sem vörpuðu skugga sínum langt út á vatnið. Þarna faldi hún sig og gat horft á konungssoninn unga sem hélt að hann væri þarna einn í tunglsljósinu.

Stundum sá hún hann sigla lystisnekkju sinni undir marglitum fánum í dynjandi hljóðfæraslætti. Hefði einhver séð hana þar sem hún gægðist fram úr sefinu og vindur feykti hvítum slæðum hennar hefði hann eflaust haldið að hann hefði séð hvítan svan blaka vængjum.

Marga nótt sá hún sjómenn hafa ljós uppi á skipi sínu. Hún kom nær til að hlýða á tal þeirra. Það gladdi hana mikið að heyra þá tala vel um konungssoninn unga. Hún hugsaði um nóttina þegar hann byltist um dauðvona í öldurótinu, hvernig þungt höfuð hans hafði hvílt við brjóst hennar og hversu innilega hún hafði kysst hann. Um ekkert af þessu gat hann vitað. Hann hafði ekki einu sinni séð hana í draumi!

Henni var farið að þykja afar vænt um mannfólkið og óskaði þess heitast af öllu að geta fengið að lifa meðal

þess. Henni fannst heinnur mannsins miklu merkilegri en heimur hennar. Þeir gátu flogið á skipum yfir hafið og yfir fjöllin skýjum ofar. Skógar þeirra og akrar náðu lengra en augað eygði. Það var svo ótal margt sem hana langaði til að vita. Systurnar gátu ekki svarað spurningum hennar. Hún fór því til ömmu gömlu sem vissi meira um „löndin fyrir ofan sjóinn“ eins og hún nefndi mannheima.

Litla hafmeyjan spurði:

„Halda mennirnir áfram að lifa ef þeir drukkna ekki? Deyja þeir ekki líka eins og við hér í sjónum?“

„Jú, jú,“ sagði amman. „Þeir deyja líka og það fyrr en við. Við getum vel lifað í þrjú hundruð ár. En þegar við deyjum verðum við að froðu á öldunum og eignumst ekki einu sinni grafreit meðal vina okkar. Í okkur er engin ódauðleg sál. Við eigum aðeins þetta eina líf. Við verðum eins og afskorinn reyr sem grænkar aldrei aftur. Í manninum er sál sem lifir áfram eftir að líkaminu eyðist og hverfur. Sálin hefur sig upp til hærri heima. Eins og við hefjum okkur úr djúpinu til landsins eins rís sál mannsins til æðri heima sem við fáum aldrei að þekkja.“

Litla hafmeyjan varð sorgbitin á svip.

„Hvers vegna var okkur ekki gefin ódauðleg sál? Ég vildi fegin gefa öll þrjú hundruð árin sem mér eru ætluð

fyrir það að fá að lifa eins og maður, þó ekki væri nema einn dag, og geta svo farið til æðri heima.“

„Vertu ekki að hugsa um þessa hluti, barnið gott,“ sagði amman. „Við njótum hér miklu meiri hamingju en mennirnir.“

„Á ég þá að deyja og verða froða á sjónum, hætta að heyra söng hafsins, sjá hvorki sól né gróður? Er ekkert sem ég get gert til að eignast ódauðlega sál?“

„Nei,“ sagði amman. „Eiginlega ekki. Það gæti samt gerst ef mennskur maður elskaði þig svo heitt að hann tæki þig fram yfir föður sinn og móður og gæfi þér hug sinn og hjarta. Þá yrðuð þið, þú og hann, eitt. Þá fengir þú sál eins og hann. En þetta gerist ekki. Sporðurinn þinn, sem hér er þín mesta prýði, veldur því. Mönnunum finnst hann óskapnaður, en þessar klunnalegu lappir stórfallegar. Sinekkur þeirra er nú ekki meiri en þetta!“

Litla hafmeyjan horfði með raunasvip á sporð sinn.

„Sýndu af þér kæti, telpa mín,“ sagði amman. „Við skulum dansa og lifa ljúfu lífi í þrjú hundruð ár og láta þar nótt sem nemur. Við verðum fegnar hvíldinni. Vonandi hefur þú ekki gleymt því að í höllinni er í kvöld stærsti dansleikur ársins?“

Um kvöldið fór litla hafmeyjan í dansinn. Í breiðu fljóti í stærsta salnum sungu og dönsuðu marmenn og

hafgúur. Söngur þeirra var fegurri en nokkur jarðneskur söngur. Litla hafmeyjan söng fegurst af öllum og fékk mikið lof fyrir söng sinn. Það gladdi hana um stund. Hún horfði á loft og veggi sem voru úr gagnsæju gleri. Hún horfði á allt skrautið í höllinni og á marglita fiska í upplýstum sjónum fyrir utan. En hún gat ekki gleymt konungssyninum unga. Hugur hennar reikaði til mannheima og draumsins um að eignast ódauðlega sál.

„Ég verð að fara til galdranornarinnar illu sem ég hef alltaf verið svo hrædd við. Hver veit nema hún kunni ráð sem getur hjálpað mér?“

Nú fór litla hafmeyjan hljóðlega út úr höllinni og stefndi til bústaðar hafnornarinnar. Bústaður hennar var bak við ólgandi hringiður. Þessa leið hafði hafmeyjan aldrei farið áður. Hér uxu engin blóm og hér var enginn gróður. Hér var ekkert nema grár sandur alla leið að beljandi hringiðunum sem soguðu niður í djúpið allt sem til þeirra barst. Milli þessara rasta varð hún að fara og síðan yfir vellandi leðju sem nornin kallaði Svartaflóa. Í kynjaskógi fyrir handan flóann stóð hús hennar. Trén og runnarnir í þessum skógi voru að hálfu leyti dýr en að hálfu plöntur. Það var eins og höggormar með hundrað höfuð spryttu upp úr jörðinni. Og þessi skrímsli höfðu

ótal hendur sem gripu allt sem þær náðu til og slepptu því aldrei aftur.

Litla hafmeyjan var orðin dauðhrædd og hikaði. Hana langaði mest til að snúa við. En þá fór hún að hugsa um konungssoninn og það veitti henni nýjan styrk. Hún batt flaksandi hár sitt saman í hnút til að skrímslin gætu ekki náð í það, krosslagði hendurnar og skaust áfram eins og fiskur gegnum sjóinn. Hún sá herfangið sem allar þessar hendur höfðu náð í. Beinagrindur af mönnum og dýrum sem höfðu drukknað, stýri og kistur og hræðilegast af öllu, eina litla hafmeyju sem skrímslin höfðu náð til sín og kyrkt.

Í miðju leirflagi sem var fullt af slöngum stóð hús sem var byggt úr mannabeinum. Hérna bjó galdranornin illa og lék sér við höggormana sína.

„Ég veit hvers vegna þú ert komin hingað,“ sagði hafnornin við litlu hafmeyjuna. „Þetta er alveg ótrúleg heimska, litla, fallega kóngsdóttir. En ef þú endilega vilt skal ég hjálpa þér til að gera þetta. En það verður þér til mikillar ógæfu. Heldur þú að ég viti ekki að þú vilt losna við sporð þinn og fá í staðinn þessar spírir sem mennirnir ganga á? Og þetta vilt þú í von um að kóngssonurinn fái ást á þér og þú eignist ódauðlega sál!“ Nornin hristist af hlátri og snákarnir féllu af henni niður á gólf. „Hvað um

það. Þú kemur alveg á réttum tíma. Þetta er aðeins hægt að gera einu sinni á ári. Við sólaruppkomu á morgun verður það orðið of seint. Nú skal ég sjóða handa þér drykk sem þú skalt synda með í nótt upp að landinu. Þú skalt setjast á ströndina og drekka hann. Þegar þú hefur gert það mun sporður þinn klofna og breytast í tvo fallega fætur. En sárt er það, því skaltu trúna. Það er eins og að vera höggvin með hvössu sverði. Allir sem sjá þig verða sammála um að fegurri konu hafi þeir aldrei augum litið. Þú verður frjáls í fasi og létt í hreyfingunni. Engin dansmær mun jafnast á við þig. En hvert eitt spor þitt verður sársaukafullt. Nú, ef þú heldur að þú getir þolað þetta, skal ég reyna að hjálpa þér.“

„Já,“ sagði litla hafneyjan og rödd hennar skalf. „Ég vil þetta.“ Hún hugsaði aðeins um konungssoninn unga og löngun sína til að eignast ódauðlega sál.

„Eitt skaltu vita,“ sagði hafnornin. „Sá sem einu sinni hefur breyst í mannsmynd getur aldrei aftur orðið það sem hann var. Þú getur aldrei framar synt með systur þínum til hallar föður þíns. Ef svo skyldi fara að konungssonurinn elski þig minna en föður sinn og móður, ef hann gefur þér ekki hug sinn og hjarta, þá getur þú ekki eignast ódauðlega sál. Strax að morgni þess dags

sem hann tekur sér aðra konu missir þú allt og verður aðeins froða á sjónum.“

Litla hafmeyjan náfölnaði og sagði.

„Ég vil samt gera þetta.“

Nornin sagði.

„Eitt eigum við eftir að ræða. Þú verður líka að borga mér. Ég vinn aldrei án þess að fá kaup. Ég vil fá það dýrmætasta sem þú átt, rödd þína. Hún er sögð fegursta rödd allra hafbúa. Með henni hefur þú sjálfsagt hugsað þér að heilla konungssoninn en einmitt hana vil ég fá. Þetta er dýr drykkur. Í hann nota ég mitt eigið blóð. Hann bítur eins og tvíeggjað sverð! Þú færð hann ekki fyrir minna en það besta sem þú átt.“

„Ef þú rænir mig rödd minni,“ sagði litla hafmeyjan. „Hvað á ég þá eftir?“

„Þú átt fagran líkama, sviflétt fas og talandi augu, það verður að nægja. Ef þú hefur ekki skipt um skoðun, telpa mín, þá skaltu reka út úr þér tunguna svo að ég geti skorið hana úr þér. Þú færðd rykkinn í staðinn.“

„Látum svo vera,“ sagði litla hafmeyjan.

Nornin setti ketilinn yfir eldinn til að sjóða drykkinn.

„Hér dugar enginn subbuskapur,“ sagði hafnornin. Hún greip nokkra snáka vöðlaði þeim saman og þvoði ketilinn með þeim. Hún skar sig í brjóstið með flug-

beittum hníf. Svart blóð hennar draup niður í ketilinn. Það risu upp gufur sem tóku á sig kynlegar og oft skelfilegar myndir. Nornin bætti alls konar efnum í drykkinn sem farinn var að sjóða. Loksins þegar hann var tilbúinn var hann eins og tærasta vatn.

„Hérna færðu það sem þú biður um,“ sagði nornin um leið og hún skar tunguna úr litlu hafmeyjunni sem nú gat hvorki talað né sungið.

„Ef skrímslin ætla að taka þig á leiðinni gegnum skóginn minn, þarftu ekki annað en nota á þau einn dropa af drykknunum og hann ríður þeim að fullu.“

Litla hafmeyjan þurfti ekki að verja sig eftir að hún fór frá norninni. Um leið og skrímslin sáu drykkinn í höndum hennar urðu þau dauðhrædd og létu sem minnst á sér bera. Hún komst auðveldlega leiðar sinnar um skrímslaskóginn, Svartaflóa og fram hjá beljandi hringiðunum.

Hún fór að höll föður síns. Ljósinn voru slökkt í stóra danssalnum. Líklega voru allir sofnaðir. Hún þorði ekki að fara inn til að kveðja þau, því nú var hún orðin mállaus. Sorgin lagðist yfir hana. Hún tók blóm úr görðum systra sinna og hóf ferð sína upp úr djúpinu.

Það var langt liðið á nóttina þegar hún kom að marmaraprepunum sem lágu upp að höll konungs-

sonarins. Það var glaða tungsljós. Hún drakk drykk nornarinnar og það var eins og hún væri lögð í gegn með sverði. Hún missti meðvitund og hneig niður á marmarabrepinn. Þegar sólin reis um morguninn vaknaði hún og fann til nístandi sársauka. Allt í einu stóð konungssonurinn ungi frannni fyrir henni og horfði á hana með þessum svörtu augum sínum. Hún leit til jarðar og sá þá að sporður hennar var horfinn og í hans stað var hún komin með tvo fallega fætur. Hún var alveg nakin en sveipaði um sig síðu hári sínu. Kóngssonurinn spurði hana að heiti og hvers vegna hún væri hingað komin. Hún horfði á hann dökkbláum, blíðlegum augum en hún gat auðvitað engu svarað. Konungssonurinn ungi leiddi hana við hönd sér inn í höllina. Það var rétt sem nornin hafði sagt. Hvert spor var fullt sársauka. En hún gekk samt við hlið unga mannsins létt í spori og allir undruðust fegurð hennar og hvað hún bar sig vel.

Nú var litla hafmeyjan færð í silkiföt og menn sögðu að hún væri fegursta konan í höllinni. En hún gat hvorki talað né sungið. Skrautklæddar hirðmeyjar gengu fram fyrir konungsfjölskylduna og sungu. Þar var ein sem bar af öllum hinum. Kóngssonurinn brosti til hennar og klappaði henni lof í lófa. Litla hafmeyjan varð hrygg yfir

að geta ekki sungið líka. Hún vissi að hún hefði sungið betur en nokkur hinna.

„Hvernig getur hann vitað að vegna hans fórnaði ég söngrodd minni og fæ hana aldrei aftur?“

Nú sýndu tónlistarmenn list sína og hirðmeyjarnar dönsuðu fagurlega. Litla hafneyjan hreifst með, lyfti upp hvítum örmum og sveif í dansinn. Enginn hafði séð þvílíkan dans. Enginn hafði séð léttari hreyfingar og augu hennar sögðu meira en söngur hinna.

Dans litlu hafmeyjunnar vakti aðdáun en enginn varð jafn hrifinn og konungssonurinn ungi. Í huganum kallaði hann hana litlu huldukonuna sína. Dansinn varð hraðari en hvert spor var sársaukafullt eins og hún dansaði á sverðseggjum. Konungssonurinn bað um að upp frá þessu yrði hím alltaf látin vera nálægt sér og sofa í skrautlegri hvílu við dyr hans. Hann lét gera handa henni sérstök föt sem hún klæddist þegar þau ferðuðust saman um landið. Þau riðu um angandi skóga þar sem fuglar sungu á grænum greinum sem strukust við herðar þeirra. Þau klifruðu upp á fjallshnjúka. Það blæddi stundum úr fótum hennar en hún lét það ekkert á sig fá og fylgdi honum þar til þau komust alveg upp á tindinn. Hann var svo hár að þau sáu skýin fljúga eins og fugla fyrir neðan sig. Af tindinum sáu þau til fjarlægra landsvæða.

Þegar litla hafmeyjan var komin í höll konungsins gekk hún oft niður marmaraprepin og kældi fætur sína í sjónum. Þá varð henni hugsað til vina sinna niðri í djúpinu.

Nótt eina sá hún systur sínar. Þær héldust í hendur eins og þær voru vanar og sungu angurværan söng. Þegar litla hafmeyjan veifaði til þeirra þekktu þær hana og komu til hennar. Þær sögðu henni frá því hvernig allir söknuðu hennar. Upp frá þessu komu þær á hverri nóttu. Eitt sinn sá hún ömmu sína sem ekki hafði komið upp úr djúpunum í mörg ár. Hún sá líka föður sinn, hafkonunginn, skryddan kórónu sinni. Þau veifuðu til hennar en hættu sér ekki jafn nálægt landi og systur hennar gerðu.

Ást hennar á konungssyninum óx með hverjum degi sem leið. Honum þótti líka afar vænt um hana, en hafði ekki hugsað sér að gera hana að drottningu sinni. Þess vegna hlaut draunur hennar um að eignast ódauðlega sál að verða að engu. Á brúðkaupsmorgni hans hlaut hún að deyja og verða að froðu á sjónum.

Þegar konungssonurinn ungi tók hana í faðm sér og kyssti hana sögðu augu hennar:

„Elskar þú mig ekki meira en allt annað?“

„Jú,“ sagði konungssonur. „Þú hefur hlýtt hjarta, þú hefur bundist mér sterkum böndum og auk þess minnir þú mig á unga stúlku sem ég sé líklegast aldrei framar. Ég var eitt sinn um borð í skipi sem fórst. Mér skolaði á land nálægt klausturskóla. Yngsta námsmeyjan rakst á mig í fjörunni og bjargaði lífi mínu. Þá konu vildi ég helst gera að drottningu minni en hún er vígð þessu helga klaustri. Þú minnir mig mikið á þessa stúlku, stundum finnst mér jafnvel að þú sért mér enn þá kærari en hún. Við skulum aldrei skilja. Ef til vill hefur þú verið mér send í hennar stað?“

Litla hafmeyjan hugsaði:

„Hann getur ekki vitað að það var ég sem bjargaði honum. Það var ég sem synti með hann gegnum öldurótið upp í víkina hjá klaustrinu. Það var ég sem faldi mig bak við klettinn og fylgdist með hvort einhver kæmi til hans. Já, já. Ég sá líka þessa stúlku sem hann elskar meira en mig.“

Litla hafmeyjan gat ekki grátið og það gerði sorg hennar enn þá þyngri.

„En sagði hann ekki,“ hugsaði hún áfram „að stúlkan væri vígð klaustrinu? Þýðir það ekki að þau geta ekki hist framar? En ég er hjá honum og elska hann. Ég er jafnvel tilbúin að fórna honum lífi mínu.“

Nú spurðust þau tíðindi út um allt ríkið að konungssonurinn ætlaði að taka sér fyrir eiginkonu dóttur nágrannakonungsins sem væri hin fegursta kona. Það fylgdi sögunni að verið væri að búa út flaggskip konungsins því að konungssonurinn ungi vildi skoða nálæg lönd. En menn þóttust vita að hann færi í þessa för til að sjá konungsdótturina fögru og ætlaði að hafa með sér frítt föruneyti.

Litla hafneyjan hló að þessum söguin. Hún vissi það betur en aðrir hvernig konungssyninum leið. „Foreldrar mínir biðja mig að fara í þessa ferð. Þau vilja að ég kynnist kóngsdótturinni í grannríki okkar. Ég veit að þau munu aldrei neyða mig til að taka hana með mér heim sem drottningu mína. Ég elska hana ekki. Ég er viss um að hún líkist ekki neitt stúlkunni í klaustrinu sem þú minnir mig alltaf á. Ef ég veldi mér drottningu þá yrði það miklu fremur þú, huldubarnið mitt.“ Hann kyssti hana á munninn, strauk hár hennar og hallaði höfði sínu að brjóstum hennar. Litla hafmeyjan lét sig dreyma um hamingju og ódauðlega sál.

Hún sigldi með honum á skipinu.

„Ertu ekki hrædd við sjóinn?“ spurði hann og fór að segja henni frá hættum hafsins og líka frá fegurð þess í hvítalogni þegar sjórinn er spegilsléttur. Hann talaði um

undarlega fiska í djúpunum og sagði henni hvað kafarinn hefði séð á hafsbotninum. Litla hafmeyjan brosti. Hvernig gat hann vitað að hún þekkti þetta allt betur en nokkur aunar?

Nótt eina á þessari siglingu, þegar allir sváfu nema stýrimaðurinn, sat hún út við borðstokkinn í tunglskini og horfði niður í tæran sjóinn. Henni fannst hún sjá höll föður síns. Á þakinu stóð amma hennar og hafði sett upp silfurkórónu sína. Hún horfði upp til skipsins. Allt í einu komu systur hennar upp úr sjónum og héldu hver utan um aðra. Þær horfðu á hana fullar trega og veifuðu til hennar. Hún reyndi að gera þeim skiljanlegt með bendingum að sér liði vel, en í sömu mund kom léttadrengurinn til hennar. Systurnar stungu sér svo fljótt að drengurinn sá ekkert nema hvíta froðu á sjónum.

Næsta morgun sigldi skipið í höfn. Það voru þeyttir lúðrar og öllum klukkum hringt í turnum borgarinnar. Það var mikil hátíð í borginni og hermenn stóðu heiðursvörð með blaktandi fána. Hver stórveislan rak aðra, en kóngsdóttirin sást hvergi. Það var sagt að hún væri við nám í helgu klaustri en það væri von á henni. Loksins kom hún. Litla hafmeyjan beið þess óþreyjufull að sjá hana en þegar það gerðist hugsaði litla hafmeyjan:

„Fegurri konu hef ég aldrei séð.“

Konungssonurinn hrópaði.

„Þú! Það varst þú sem bjargaðir mér þar sem ég lá meðvitundarlaus á ströndinni.“ Hann tók hana í fang sér.

Hann snéri sér að litlu hafmeyjunni og sagði.

„Nú er ég sælastur allra manna. Ég veit að þú samfagnar mér því ég veit að enginn vill mér betur en þú. Það hefur gerst sem ég aldrei þorði að vona.“

Litla hafmeyjan kyssti hönd hans en henni fannst heimur sinn hrynja. Nú vissi hún að á brúðkaupsmorgni hans yrði hún að froðu á sjónum.

Klukkum var hringt og kallarar fóru um götur borgarinnar til að segja tíðindin. Kveikt var á silfurlömpum sem brenndu ilmolíu á hverju altari. Prestar báru reykelsisker og biskupinn gaf brúðhjónunum blessun sína. Litla hafmeyjan var klædd viðhafnarbúningi. Konungssonurinn hafði beðið hana um að vera brúðarmeyja svo að hún varð að halda uppi slóða brúðarinnar. En hún sá ekki neitt sem fram fór og heyrði ekki hátíðarsönginn. Hún vissi aðeins að hún hafði misst allt sem hægt er að missa í þessum heimi.

Veisla var haldin á skipinu. Flögg voru dregin að hún og fallbyssurnar drundu. Á miðju skipinu var slegið upp veglegu tjaldi. Þar áttu brúðhjónin að sofa um nóttina.

Skipið sigldi fyrir hægum vindi um sólbjart hafið.

Þegar kvöldhúmið færðist yfir var kveikt á marglitum ljósum og fimlega stiginn dans á þilfarinu. Hafmeyjan hugsaði til þeirrar stundar þegar hún kom í fyrsta sinn upp úr djúpinu og horfði á sams konar viðhöfn. Hún ákvað að dansa sinn síðasta dans. Hún þyrlaðist um þilfarið í svifléttum dansi og allir undruðust fegurð hennar. Aldrei hafði hún dansað betur. Hana logsveið í iljarnar en hvað var það á við sársaukann sem nísti hjarta hennar? Aldrei framar fengi hún að sjá konungssoninn unga. Hans vegna hafði hún misst fólkið sitt og heimili. Hans vegna hafði hún misst rödd sína og liðið vítiskvalir. Og hann vissi ekki neitt. Þetta var síðasta kvöldið sem þau önduðu að sér sama lofti. Í nótt sæi hún hafdjúpin og stjörnur himinsins í síðasta sinn. Hennar beið ekkert annað en eilíf draumlaus nótt. Draumurinn um eilífa sál var að engu orðinn. Á skipinu ríkti gleðin ein langt fram á nótt. Og litla hafmeyjan hló og dansaði. Loks kyssti kóngssonurinn ungu og fögru konuna sína, strauk tinnusvart hár hennar og leiddi hana til hvílu.

Grafarþögn ríkti á þilfarinu. Stýrimaðurinn var einn eftir við stjórnvölinn. Litla hafmeyjan lagði hvíta arma sína á öldustokkinn og beið dögunar.

Allt í einu birtust systur hennar. Þær voru jafn fölar og hún sjálf. Og fallega slegna hárið þeirra sem svo oft hafði flaksast í vindinum var nú horfið.

„Við létum nornina illu fá hár okkar,“ sögðu þær, „gegn því að hún hjálpaði okkur til að bjarga þér. Þú þarft ekki að deyja í nótt.“ Þær réttu henni hníf.

„Hérna. Taktu hann. Hann er flugbeittur. Þú verður að nota hann áður en sólin rís. Rektu hann í hjarta konungssonarins. Þegar blóð hans fellur á fætur þína breytast þeir aftur í sporð. Þú verður aftur hafmeyja og getur komið með okkur heim og lifað þar þín þrjú hundruð ár. Þú verður að flýta þér. Fyrsti sólargeislinn verður bani þinn. Amma þín er svo sorgnædd þín vegna að hún hefur líka misst hár sitt. Komdu aftur til okkar. Vertu fljót. Sérðu ekki morgunroðann? Systur hennar hurfu niður í sjóinn.“

Litla hafmeyjan dró purpurarautt hengið frá tjald-dyrnum og gekk að hvílunni. Þau voru bæði sofandi. Drottningin unga hvíldi höfuð sitt á brjósti manns síns. Hafmeyjan kyssti haru á ennið. Hún leit á bjarma morgunsins. Sólin var nú alveg að koma upp. Hún lyfti flugbeittum hnífnum upp og kastaði honum frá sér eins langt og hún gat út í öldurnar. Þar sem hann kom niður varð sjórinn rauður eins og blóð. Hún leit með

slokknandi augum á konungssoninn, flýtti sér að borðstokknum og steypiti sér í hafið. Hún fann hvernig líkami hennar leystist sundur og varð að froðu.

Sólin lyfti sér upp himinbogann og sendi hlýja geisla sína á kalda froðuna sem lá á öldunum. En hafmeyjan fann ekki fyrir broddi dauðans. Hún gat litið til sólar og sá í birtu hennar undursamlega fagrar verur svífa um himininn. Þær voru svo loftkenndar að hægt var að sjá í gegnum þær. Undurfagran söng þeirra heyrði ekkert mannlegt eyra. Ekkert mannlegt auga gat heldur séð þessar verur. Án vængja svifu þær léttilega um geininn.

Sér til mikillar furðu fann litla hafmeyjan fyrir sams konar léttleika. Hún sá líka að líkami hennar var orðinn eins og líkami þeirra. Það var eins og hann risi upp úr sjávarfroðunni.

„Hvert er ég að fara?“

Hún sagði þetta upphátt og rödd hennar hljómaði alveg eins og rödd hinna. Engin jarðnesk sönglist var jafn hljómfögur og þessi rödd.

„Til dætra himinsins.“

Hún heyrði að þetta svar kom frá dísunum.

„Hafmeyja á enga ódauðlega sál og getur ekki eignast hana nema hún verði elskuð mjög heitt af mennskum manni,“ sagði litla hafmeyjan.

„Við eigum ekki heldur neina ódauðlega sál,“ svöruðu dætur himinsins. „Við verðum sjálfar að eignast hana með góðum verkum. Ódauðleg sál er náðargjöf frá valdi sem við ekki skiljum og þekkjum ekki.“

Dætur himinsins héldu áfram að tala.

„Við förum til landa þar sem brennandi heit sólin gerir fólki lífið oft óbærilegt og margt fellur í valinn. Við reynum eftir bestu getu að vera þessu fólki hjálplegar og koma eins og svalur andblær inn í líf þess. Við reynum að láta loftið anga eins og tært fjallaloft sem endurnærir fólkið og gefur því betri heilsu.

Þegar við í þrjú hundruð ár höfum stundað þessa iðju og reynt að láta eins mikið gott af okkur leiða og við getum er þessu starfi okkar lokið. Við höfum fengið fyrirheit um að þá munum við eignast þessa náðargjöf. Við verðum ódauðlegar eins og maðurinn og getum eignast hlutdeild í ríki hinnar eilífu hamingju.

Við höfum alltaf fylgst með þér, litla hafmeyja, og séð allar þjáningar þínar. Við höfum fylgst með því hvernig þú hefur alltaf þráð heitast það sama og við.

Þessi þrá þín og þjáningar þínar hafa hafið þig upp í heim okkar og með þessari síðustu fórn þinni og öðrum góðum verkum breyttist þú og varðst ein af dætrum himinsins. Þegar þú í þrjú hundruð ár hefur unnið það

verk sem okkur er ætlað öðlast þú náðargjöfina, ódauðlega sál.“

Í fyrsta sinn felldi litla hafneyjan tár. Nú vissi hún hvernig það var að geta grátið.

Litla hafneyjan lyfti skínandi björtum örmum sínum til himins og til sólar þess Guðs sem hún þjónaði.

Á skipinu var aftur búið að slá upp nýrri veislu. Þar heyrðust hlátrasköll, glaumur og gleði.

Hún sá að konungssonurinn og brúðurin hans unga voru að leita hennar. Döpur á svip horfðu þau yfir öldurnar út á hafið. Það var eins og þau vissu hvað um hana hafði orðið.

Hún sveif niður til þeirra án þess að þau sæju hana. Hún kyssti ungu konuna á ennið. Síðan hóf hún sig á loft og sveif á braut í fylgd með dætrum himinsins.

Ein þeirra hvíslaði að henni.

„Systir, að þrjú hundruð árum liðnum svífum við á sama hátt inn í ríki ljóssins.“

„Við getum komist þangað fyrr,“ hvíslaði önnur.

„Við förum ósýnilegar inn í hús mannanna og látum þar gott af okkur leiða. Í hvert skipti sem við finnum gott barn sem er hlýðið og elskar foreldra sína brosum við til þess. Við hvert slíkt bros styttist reynslutíni okkar í mannheimum um heilt ár. Yfir sumum öðrum börnum

fellum við sorgartár. En hvert sorgartár lengir veru okkar
í mannheimum um einn dag.“